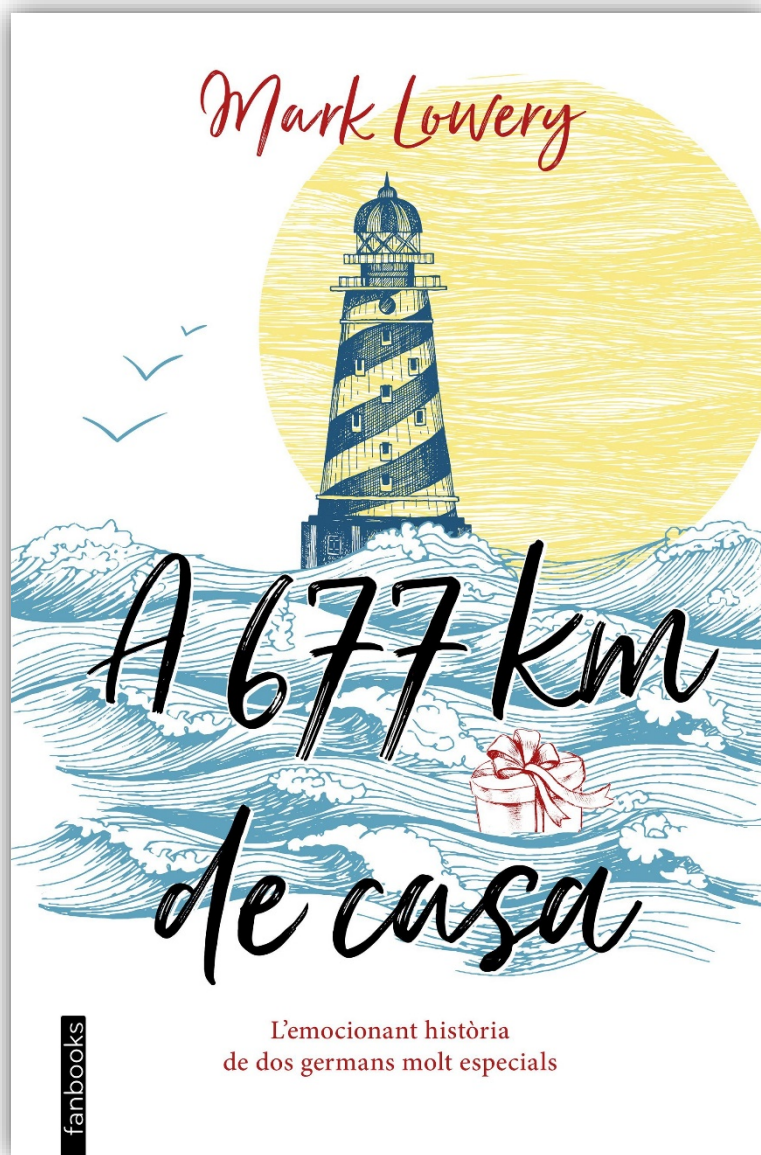

El gust per la lectura 2022-2023

Guia didàctica

Mercè Soler Canals

El Gust per la Lectura 2022 – 2023

Primer i segon d'ESO

Guia didàctica

Departament d'Educació

Subdirecció General de Llengües

Servei de Suports i Recursos Lingüístics

Mercè Soler i Canals

Setembre de 2022

Atès el caràcter docent d'aquesta publicació, per a la citació de fragments de textos d'altri i la reproducció de fotografies procedents d'obres publicades (de les quals se cita adequadament la font i el nom de l'autor) ens acollim al dret de citació reconegut a l'article 32.1 del Text refós de la Llei de propietat intel·lectual, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, i a l'article 10.2 del Conveni de Berna per a la Protecció de les obres literàries i artístiques, de 9 de setembre de 1886; i, per tant, està exempta de la necessitat d'autorització i abonament dels drets d'autor.

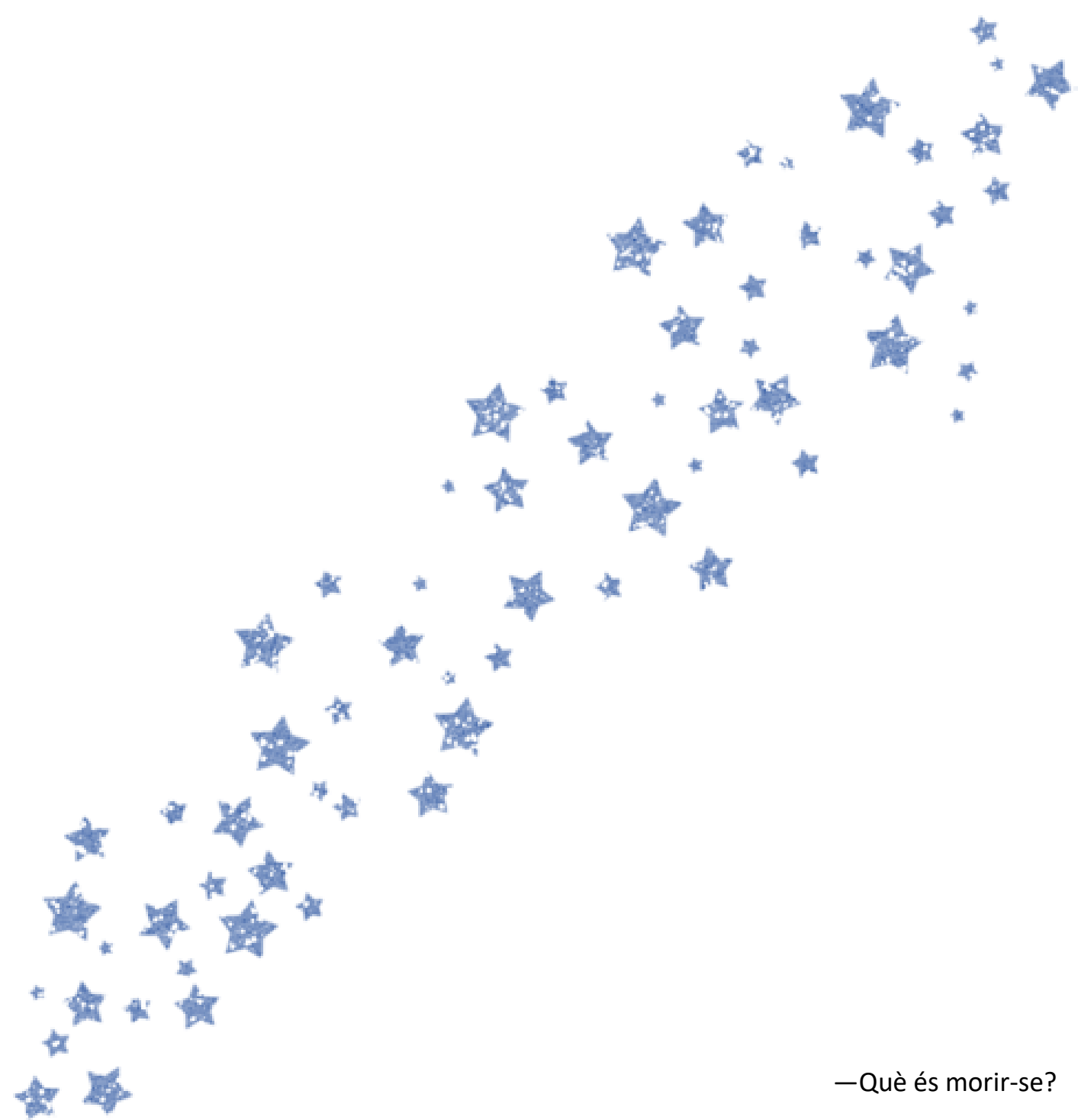
Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No Comercial-Compartir Igual 4.0 Internacional de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se n'esmenti l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual que la que regula l'obra original. La llicència completa es pot consultar a: [Creative Commons — Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 4.0 Internacional — CC BY-NC-SA 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/)

ÍNDEX

PRESENTACIÓ.....	5
ORIENTACIONS PER AL PROFESSORAT	7
Competències bàsiques de l'àmbit lingüístic i transversals	7
Objectius d'aprenentatge	10
Continguts i activitats.....	11
Criteris d'avaluació.....	14
Orientacions metodològiques generals.....	15
Aspectes d'atenció a la diversitat.....	26
ACTIVITATS DE LECTURA (amb orientacions didàctiques específiques).....	29
ABANS DE LA LECTURA	31
DURANT LA LECTURA.....	40
DESPRÉS DE LA LECTURA	123
BIBLIOGRAFIA.....	170
BIBLIOGRAFIA WEB	171
ANNEXOS	173
Annex 1: KPSI d'observació de les activitats “Abans de la lectura”.....	173
Annex 2: Model de resposta de l'activitat 5	175

Annex 3: Model de resposta de l'activitat 6 (b).....	177
Annex 4: Model de resposta de l'activitat 6 (d). Exemple de Llemotges:.....	182
Annex 5: Rúbriques d'avaluació	183
Annex 6: Model de KPSI per observar les intervencions pròpies.....	185
Annex 7: Compareu i experimenteu!	186
Annex 8: Consells i bastides de suport per a la tasca de síntesi.....	187

—Què és morir-se?

—Tornar-se estrella.

Aloma, de Mercè Rodoreda

PRESENTACIÓ

A 677 km de casa és una novel·la que, a primer cop d'ull, podria ser considerada una novel·la d'aventures per a joves, però una vegada n'iniciem la lectura, ens adonem que l'autor, Marck Lowery, ens endinsa cap a l'univers de les emocions i ens fa navegar per un tema difícil d'enfocar a l'aula: la pèrdua d'un ésser estimat.

Cada dia es generen situacions relacionades amb les vivències emocionals. Per aprendre a gestionar-les i a utilitzar-les, necessitem eines per entendre la seva complexitat. Ens cal apropar l'alumnat al món de les emocions, com a part fonamental d'una educació integral de l'individu i fer-los més competents emocionalment. Per tot això, cal que proporcionem paraules suficients als nostres joves, per ajudar-los a ordenar les seves emocions i els seus pensaments perquè siguin capaços de compartir les seves vivències.

De vegades pot passar que estiguem tristos, i sapiguem el perquè, o que ens despertem especialment feliços i també en desconeguem el motiu. La importància de l'educació emocional radica precisament aquí: a ensenyar-los a identificar emocions –tant pròpies com alienes– i a saber gestionar-les; a més d'ajudar-los a superar fites, estimar-los i respectar els altres. I és que ja ens ho deia Aristòtil: “Educar la ment sense educar el cor no és educar”. Per això, un dels reptes del sistema educatiu actual és treballar per una educació més humana que atorgui més importància a les emocions. Fomentar-les dins de l'aula ens pot permetre treballar valors i habilitats com ara el diàleg, l'escolta activa, la tolerància o el respecte, que cada cop prenen més importància en la societat actual. És precisament a partir d'aquests valors quan es pot crear un ambient i un entorn d'aprenentatge millor per a l'alumnat.

La lectura d'aquesta novel·la i les petites píndoles d'educació emocional ens poden ajudar a introduir l'alumnat en tot aquest univers. D'una banda, a partir de la descoberta i la identificació de les emocions del personatge principal els pot permetre observar, comprendre i adaptar-les des de la distància dels seus sentiments. I, de l'altra, a partir de les situacions que hi surten i els apartats de la

guia dedicats a cada emoció bàsica (por, tristesa, aversió, amor, sorpresa...). Llegir-la i parlar-ne els pot fer sortir d'ells mateixos, perquè és una oportunitat d'aprendre molts valors i capacitats, com el coneixement d'un mateix i dels altres, la tolerància, l'autocontrol, l'acceptació, la cura dels altres, l'empatia, la responsabilitat... i conèixer-se millor.

Sabem que cal fer èmfasi en l'educació emocional a l'aula, com a part fonamental de l'educació integral i holística de l'alumnat, perquè també pot comportar la millora dels seus resultats acadèmics. L'anàlisi detallada de la novel·la i el treball que se'n genera ens acompanya en aquest procés d'autoconeixement i introspecció personal, ingredient bàsic per a la consolidació dels aprenentatges.

El tema de la mort d'en Charlie i com el seu germà Martin passa les etapes del dol fins a acceptar la seva pèrdua ens ajuda a aprofundir una mica en el procés de dol. És una història tendra que ens facilita, d'una manera emotiva, però sense concessions ensucrades, el camí del treball a l'aula, pas a pas, per introduir l'alumnat en el món de les emocions i de la superació del dol.

En definitiva, si busqueu una lectura per treballar al llarg del curs, bé de manera transversal entre l'àmbit lingüístic i les altres àrees curriculars, bé en la matèria de Cultura i valors ètics, o en les tutories, desitgem que la guia didàctica que hem elaborat a partir de *A 677 Km de casa*, us ajudi en el procés d'ensenyament-aprenentatge d'un tema tan complicat de treballar amb l'alumnat adolescent. Per millorar la consciència emocional (aprenent a identificar les emocions pròpies i les dels altres, ampliant el vocabulari emocional i treballant l'autoconcepte); per aprendre a gestionar les pròpies emocions (comprentent la relació entre emoció, pensament i comportament) i habilitats socials (resoldre conflictes de manera positiva, l'assertivitat, la responsabilitat i l'empatia) amb l'objectiu que esdevingui un aprenentatge significatiu.

«La lectura no és tan sols un joc intel·lectual, sinó que és l'única manera d'entendre el món, l'única que permet posar-se "les ulleres de la complexitat" en un món que tendeix a la simplicitat i la banalitat.»

Emili Teixidor

ORIENTACIONS PER AL PROFESSORAT

Competències bàsiques de l'àmbit lingüístic i transversals

Dimensió de la comprensió lectora

- ✚ Competència 1. Obtenir informació, interpretar i valorar el contingut de textos escrits de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i acadèmics per comprendre'ls.
- ✚ Competència 3. Desenvolupar estratègies de cerca i gestió de la informació per adquirir coneixement.

Dimensió de l'expressió escrita

- ✚ Competència 5. Escriure textos de tipologia diversa i en diferents formats i suports amb l'adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística.

Dimensió de la comunicació oral

- ✚ Competència 8. Produir textos orals de tipologia diversa amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística, emprant-hi els elements prosòdics i no verbals pertinents.
- ✚ Competència 9. Emprar estratègies d'interacció oral d'acord amb la situació comunicativa per iniciar, mantenir i acabar el discurs.

Dimensió literària

- ✚ Competència 10. Llegir obres i conèixer els autors i les autores i els períodes més significatius de la literatura catalana, la castellana i la universal.
- ✚ Competència 11. Expressar oralment, o per escrit, opinions raonades sobre obres literàries, tot identificant gèneres, i interpretant i valorant els recursos literaris dels textos.
- ✚ Competència 12. Escriure textos literaris per expressar realitats, ficcions i sentiments.

Dimensió actitudinal i plurilingüe

- ✚ Actitud 1. Adquirir l'hàbit de la lectura com un mitjà per accedir a la informació i al coneixement, i per al gaudi personal; i valorar l'escriptura com un mitjà per estructurar el pensament i comunicar-se amb els altres.
- ✚ Actitud 2. Implicar-se activament i reflexiva en interaccions orals amb una actitud dialogant i d'escolta.

Altres àmbits

Àmbit social (S)	Àmbit digital (D)	Àmbit cultura i valors (V)	Àmbit personal i social (P)
<p>Dimensió ciutadana</p> <p>C11. Formar-se un criteri propi sobre problemes socials rellevants per desenvolupar un pensament crític.</p>	<p>Dimensió instruments i aplicacions</p> <p>C1. Seleccionar, configurar i programar dispositius digitals segons les tasques a realitzar.</p> <p>C2. Utilitzar les aplicacions d'edició de textos, presentacions multimèdia i tractament de dades numèriques per a la producció de documents digitals.</p> <p>C3. Utilitzar les aplicacions bàsiques d'edició d'imatge fixa, so i imatge en moviment per a produccions de documents digitals.</p>	<p>Dimensió personal</p> <p>C1. Actuar amb autonomia en la presa de decisions i ser responsable dels propis actes.</p> <p>C3. Qüestionar-se i usar l'argumentació per superar prejudicis i per consolidar el pensament propi.</p> <p>C4. Identificar els aspectes ètics de cada situació i donar-hi respostes adients i preferentment innovadores.</p>	<p>Dimensió autoconeixement</p> <p>C1. Prendre consciència d'un mateix i implicar-se en el procés de creixement personal.</p>
	<p>Dimensió tractament de la informació i organització dels entorns de treball i aprenentatge</p> <p>C4. Cercar, contrastar i seleccionar informació digital adequada per al treball a realitzar, tot</p>	<p>Dimensió interpersonal</p> <p>C5. Mostrar actituds de respecte actiu envers les altres persones, cultures, opcions i creences.</p>	<p>Dimensió aprendre a aprendre</p> <p>C2. Conèixer i posar en pràctica estratègies i hàbits que intervenen en el propi aprenentatge.</p>

	<p>considerant diverses fonts i mitjans digitals.</p> <p>C5. Construir nou coneixement personal mitjançant estratègies de tractament de la informació amb el suport d'aplicacions digitals.</p> <p>C6. Organitzar i utilitzar un entorn personal de treball i aprenentatge amb eines digitals per desenvolupar-se en la societat del coneixement.</p>		<p>C3. Desenvolupar habilitats i actituds que permetin afrontar els reptes de l'aprenentatge al llarg de la vida</p>
	<p>Dimensió comunicació interpersonal i col·laboració</p> <p>C7. Participar en entorns de comunicació interpersonal i publicacions virtuals per compartir informació.</p> <p>C8. Realitzar activitats en grup tot utilitzant eines i entorns virtuals de treball col·laboratiu.</p>	<p>Dimensió sociocultural</p> <p>C8. Copsar les dimensions ètiques dels grans relats literaris i de les obres artístiques.</p> <p>C9. Analitzar críticament l'entorn (natural, científicotecnològic, social, polític, cultural) des de la perspectiva ètica, individualment i de manera col·lectiva.</p>	<p>Participació</p> <p>C4. Participar a l'aula, al centre i a l'entorn de manera reflexiva i responsable</p>
	<p>Dimensió ciutadania, hàbits, civisme i identitat digital</p> <p>C11. Actuar de forma crítica i responsable en l'ús de les TIC, tot considerant aspectes ètics, legals, de seguretat, de sostenibilitat i d'identitat digital.</p>		

Objectius d'aprenentatge

1. Fomentar el gust per la lectura amb activitats atractives i dinàmiques per a l'alumnat.
2. Aconseguir la comprensió del text literari mitjançant exercicis escrits o orals adients, ja siguin de caire individual o cooperatiu.
3. Fomentar la lectura en veu alta per tal de millorar la comprensió del text i l'expressió lectora.
4. Analitzar l'estructura del text literari, tot treballant-ne els aspectes formals.
5. Destacar els aspectes d'enriquiment i creixement personals d'aquesta lectura i també els seus vessants artístics i socials.
6. Promoure el diàleg, l'exposició oral i el debat a l'aula, per tal de generar opinions i arguments sobre la lectura treballada i copsar-ne la seva transcendència.
7. Planificar i produir textos escrits i orals de tipologies diverses.
8. Desvetllar la capacitat creativa de l'alumnat amb activitats que ofereixin un ventall ampli de possibilitats, per tal que tothom pugui desenvolupar les habilitats pròpies.
9. Promoure activitats que connectin la literatura amb altres àmbits curriculars.
10. Utilitzar les noves tecnologies com a eines d'aprenentatge efectiu.
11. Prendre consciència de les pròpies emocions i aprofundir en la gestió personal per desenvolupar habilitats i actituds que permetin afrontar els reptes al llarg de la vida.

Continguts i activitats

Llengua i literatura:

1. Argument, tema i subtemes de la novel·la
2. Tipologies textuais i discurs narratiu
3. Narrador i punt de vista
4. Estructura
5. Personatges
6. Espai
7. Temps
8. La descripció objectiva i subjectiva
9. Llengua i estil
 - 9.1. Elements lingüístics: signes gràfics
 - 9.2. Ampliació del lèxic: mots, expressions i frases fetes
 - 9.3. Recursos literaris
10. Símbols
11. L'escriptura terapèutica
12. Metacognició

Desenvolupament personal i emocional:

1. Conceptes emocionals: emoció, afecte, sentiment, empatia...
2. Les emocions bàsiques o primàries i les famílies d'emocions. Vocabulari bàsic.
3. Consciència emocional: de les pròpies emocions i les dels altres.
4. Regulació de les emocions: tolerància a la frustració, control de l'agressivitat, de la ira, gestió de les situacions, desenvolupament de l'empatia...
5. L'autonomia emocional: autoconeixement, autoconcepte i autoestima.
6. Competència social: escolta activa i empàtica. Respecte. Assertivitat. La vergonya. La culpa. L'orgull.
7. Competències per a la vida i el benestar: Presa de decisions. Optimisme i sentit de l'humor. Resiliència, empatia i compassió.
8. Les emocions i el procés de dol.
9. Les emocions estètiques: art i emoció.

TIPUS D'ACTIVITAT	CONTINGUT	ACTIVITAT(S)	
Aspectes literaris	El llibre com a objecte: parts i elements rellevants. Ampliació del vocabulari.	1, 2, 5	
	Inferència d'aspectes de la lectura a partir de l'observació de la coberta, la contracoberta i de la comparació amb altres edicions publicades de l'obra.	3	
	Recerca i selecció d'informació sobre l'autor.	4	
	Activitats relacionades amb la lectura dels poemes del llibre	7, 20, 42, 59, 61, 83, 99, 109, 144	
	Recursos narratius	L'estil i el discurs	35, 39 (estil directe), 45, 63 i 81 (monòleg), 142, 194
		Tipologies textuais i gèneres discursius	52 (text instructiu), 198
		Descripcions	10, 28, 92, 117, 118
		L'analepsi o <i>flashback</i>	27, 48, 71, 105, 115, 125, 126, 137, 157, 158, 194
		Els personatges	8, 16, 38, 66, 90, 92, 100, 101, 118, 125, 130, 133, 136, 167, 173, 184, 191
		L'espai de la novel·la	6, 74, 129, 185 (a)
		L'espai simbòlic	172, 185 (b)
		El temps	129, 186
		Els símbols	156, 187
Figures literàries	32 (personificació), 123		
Comprensió lectora	Ús d'estratègies per a la comprensió literal i inferencial: reconèixer, seleccionar, interpretar, anticipar, inferir i retenir.	9, 12, 13, 14, 25, 26, 30, 33, 39, 77, 96, 97, 107, 110, 124, 127, 131, 138, 139, 145, 146, 147, 154, 161, 162 (d), 163 (a-d), 165, 166, 169, 170, 173, 176, 178, 179	
	Esperit crític	15, 23	
	Fer connexions	55, 114, 149, 150, 168, 170, 171, 172, 177	
	Recapitular/recordar/recuperar informació/resumir	33, 54, 94, 106, 120, 148, 166, 175, 183	

TIPUS D'ACTIVITAT	CONTINGUT	ACTIVITAT(S)
	Ampliació del vocabulari	31, 47, 49, 72, 76, 86, 96, 102, 112, 128, 135, 140, 151, 155, 159
	Signes gràfics	11, 24, 91, 116, 195
Activitats interdisciplinars	Emocions	17, 21, 22, 29, 34, 36, 37, 43, 45, 46, 51, 53, 56, 60, 62, 64, 73, 78, 80, 103, 111, 134, 143, 152, 153, 160, 164, 176, 180, 200
	L'escriptura com a teràpia	18, 104, 120, 122, 174, 192, 193
	Metacognició	19, 41, 58, 82, 98, 132
	Música	84, 88
Compartir la lectura	Reflexió sobre aspectes que suggereix el text	40, 57, 65, 79, 87, 93, 108, 119, 121, 155, 163 (d-e), 182
	Reflexió sobre les emocions	85 i 89, 95
	Debat sobre actes incívics	50
	Parlem-ne!	88, 141, 162 (a-c), 201
	Tria de fragments o frases de la lectura	181
	Temes de la novel·la	189, 199
	Temes de la novel·la: germans i amics	44, 45, 67, 68, 69, 70, 75, 82, 113, 134, 160, 167
	Temes de la novel·la: el viatge	188
	Temes de la novel·la: el dol	190, 199
	Creació d'un text multimodal sobre les emocions	202
	Tasques de síntesi	203
	Creació d'un àlbum de lectura	204
	Activitats d'ampliació sobre les emocions	205

Criteris d'avaluació

Actualment tenim molt clar que l'alumnat ha d'**aprendre a aprendre**, ha de **gestionar el seu propi aprenentatge**, que ha de durar al llarg de tota la vida i ser **autònom**. Partint d'aquesta concepció, cal que fem un canvi de mirada en l'avaluació i que l'entenguem com a part del procés d'**aprenentatge**. Una avaluació **formativa i reguladora** que permeti, tant a l'alumnat com als docents, identificar el grau d'**assoliment competencial**.

Per això, és tan important avaluar el **procés** com els continguts. L'alumnat ha de ser conscient de: què sap, els dubtes que té, quins errors comet, què li passa quan s'equivoca, què pot fer per corregir l'error, quines estratègies li funcionen per aprendre... ([Avaluar és aprendre](#))

Instruments per avaluar competencialment:

Per avaluar competencialment podem utilitzar diversos *instruments d'avaluació* que ens permetran:

- Recollir gran varietat d'informació.
- Analitzar la informació recollida.
- Prendre decisions d'acord amb la informació recollida.

Instruments:

- KPSI
- L'observació a l'aula
- Les preguntes obertes
- L'àlbum de lectura
- Les bases d'orientació i les rúbriques
- La llista de verificació
- L'autoavaluació
- La coavaluació¹
- Les preguntes d'aplicació
- Els mapes mentals, infografies, els dibuixos...

¹ [Autoavaluació i coavaluació. XTEC \(gencat.cat\)](#)

Importància de construir conjuntament els criteris d'avaluació:

Concretarem i pactarem el llistat d'indicadors o criteris de resultats que són útils per identificar que el producte final de l'activitat o tasca és correcta amb el nostre alumnat. I, en acabar, visualitzarem bons exemples finals de la mateixa activitat o tasca realitzada per alguns alumnes.

Orientacions metodològiques generals

Modalitats i estratègies per treballar la lectura a l'aula

Per tal que **la lectura** a l'aula sigui atractiva i variada, podem fer-la de maneres diferents: en grup, per torns, en veu alta, coral, en parelles i, per descomptat, també individual en silenci, ja que aquesta pràctica desenvolupa habilitats molt necessàries per a qualsevol etapa posterior.

Per **millorar la fluïdesa**, recomanem que llegeixin individualment un paràgraf i que, a continuació, el llegeixi en veu alta un altre alumne. És molt beneficiós parlar amb ells sobre l'entonació de la lectura, així com del ritme, l'expressió i el volum (es pot utilitzar la rúbrica de l'entrada anterior), de manera que s'adonin del que cal rectificar i millorar de la seva lectura. Un exercici que va molt bé per fer en parella és el de fer-los llegir un paràgraf a tots dos, primer l'un, després l'altre, i que ells mateixos decideixin qui ho ha fet millor i per què.

Per aconseguir que els alumnes siguin **bons lectors**, després de llegir un text, els podem proposar:

- Extreure'n tres idees essencials per connectar i explicar, dues paraules clau per recordar i una idea per comprendre.
- Resumir el que han llegit en sis paraules és una manera de fixar l'essencial de la lectura.
- Explicar el que s'ha llegit com si fos una història també serveix per millorar les habilitats de detecció quan no s'entén el que es llegeix.

- Reflexionar sobre quin és l'objectiu de la lectura. Els podem preguntar si saben per què l'estan llegint. Adonar-se de l'objectiu de la lectura és fonamental per mantenir-ne l'interès i augmentar la consciència i l'autocontrol.

A partir del paradigma constructivista, reforçat per l'aprenentatge basat en evidències, hem d'**aconseguir** que s'estableixin **relacions semàntiques** (de significat) **entre els continguts, si volem aprenentatges de llarga durada**. Per tal que aquestes relacions s'estableixin, hi ha d'haver una estructura teòrica prèvia en què s'integrin els coneixements nous. Un error que cometem sovint és creure que els alumnes tenen els coneixements previs necessaris per comprendre el que els expliquem. De vegades usem un vocabulari i uns termes que donen per fet idees bàsiques que no tenen adquirides i, llavors, ens veiem obligats a una tasca contínua d'aclariments i precisions.

Cal començar escollint el vocabulari precís que necessitem per a l'aprenentatge que volem comunicar-los. Després de definir (1r moment), cal relacionar (2n moment) per integrar continguts en xarxes conceptuals i assolir aprenentatges duradors. En qualsevol d'aquests dos moments, com més important sigui l'esforç intel·lectual de l'alumne (aprenentatge actiu), millors resultats s'obtidran. Però, per passar de la definició a la relació, cal que prèviament hagin memoritzat el significat del vocabulari. Els alumnes no relacionaran conceptes si no tenen clar el seu significat.

Justament, aquesta novel·la propicia el treball de qüestions essencials a partir de les **inferències** sobre el que llegeixen, la lectura en veu alta i la comprensió lectora, el coneixement de vocabulari i de les estructures lingüístiques complexes.

Per tot el que hem comentat, considerem important:

- Ensenyar explícitament el vocabulari emocional per tal que els alumnes detectin les paraules amb múltiples significats i aprenguin a connectar-les amb el context.
- Fer-los moltes preguntes sobre el contingut de la lectura i promoure el diàleg entre ells, per extreure'n el que han entès del que han llegit.

- Treballar les connexions entre:
 - Paràgrafs i frases diferents (inferències locals), sobre el tema principal o sobre tot el text (les globals).
 - Les inferències que estan més allunyades del discurs.
 - Les inferències que serveixen per elaborar prediccions (les productives) o per avaluar amb un altre capítol de tema semblant (les avaluatives) quan una emoció la comparen amb una l'altra o els capítols que són salts enrere.
- Insistir en la comprensió de la lectura en veu alta; és a dir, no només la correcció de la lectura, sinó també i alhora, la comprensió del text, perquè els bons lectors són constructors de sentit i significat.

Per aconseguir els objectius esmentats, cal que, a classe:

- Es combinin diverses modalitats de lectura²: lectura guiada, lectura expressiva en veu alta, lectura guiada, lectura compartida i lectura silenciosa o autònoma.
- Llegeixin a poc a poc i rellegeixin.
- Enllacin el que s'ha llegit amb apartats anteriors de la lectura.
- Responguin sovint les nostres preguntes.
- Resumeixin i trobin patrons d'estructures.
- Llegeixin textos relacionats amb la lectura que estan treballant.

Per fer la **interpretació crítica i creativa** de la lectura i la **lectura comprensiva i crítica del context**, inseparable de l'anterior, cal rebre i entendre el missatge de la lectura. Per això, és indispensable pensar-lo, raonar-lo i elaborar-ne les preguntes que se'n derivin.

² [L'hàbit lector i el temps de lectura a l'educació secundària](#)

Cal destacar **la importància del modelatge per part del professorat**, l'eina fonamental del qual és el diàleg oral. El modelatge és un instrument d'aprenentatge bàsic per desenvolupar processos cognitius i per consolidar processos de pensament a partir de la interacció verbal amb un adult, més expert, de manera que l'aprenentatge de l'alumne progressi. Es tracta d'aprofundir en les estratègies de comprensió ja que el llenguatge oral no només és el canal bàsic de transmissió, sinó que, a més, és una eina fonamental per a la consolidació dels aprenentatges i un recurs autoregulator, tant del professorat com de l'alumnat.

Per ordenar l'experiència, dotar-la de sentit i saber fer-nos preguntes, ens cal aprendre a pensar, individualment i col·lectivament. La convivència i l'intercanvi d'idees ens fa conèixer opcions diferents i ens permet prendre decisions amb argumentacions pròpies i contrastades.

Les **preguntes** que trobareu al llarg de la guia han estat planificades tenint en compte la diversitat de l'alumnat a l'aula. Seria bo de deixar-los temps per pensar, per permetre que tots tinguin l'oportunitat de reflexionar-hi. Caldrà demanar-los respostes ben articulades i utilitzar les indicacions (*per què?*) i la bastida (*com es relaciona això amb això altre?*) per aprofundir-hi. Cal motivar els estudiants a fer preguntes i que el professorat en valori el nivell de comprensió, ja que també són una oportunitat per aprendre.

Algunes activitats requereixen que l'alumnat faci servir habilitats de pensament d'ordre superior. Per exemple, si els demanem que exposin el seu pensament i en justifiquin les respostes. És important:

- Qüestionar-los sobre les seves suposicions, per exemple: "*És sempre així?*".
- Suggestir-los que considerin altres punts de vista o perspectives, demanant-los que presentin contraarguments o que expliquin per què les coses es podrien veure d'una altra manera.
- Preguntar-los per què s'han fet aquesta pregunta i per què consideren que és important.

- Animar-los a valorar les respostes dels companys.
- Fer-los preguntes diversificades: més dirigides o més obertes.
- Ensenyar-los a aclarir dubtes o malentesos abans de seguir endavant, especialment en punts de transició de la novel·la.
- **No** permetre als alumnes que no responguin una pregunta perquè diuen que no la saben. Podem evitar-ho de maneres diverses:
 - Preguntant a un altre alumne que sàpiga la resposta. A continuació, podem demanar al primer que la repeteixi.
 - Demanant a un altre alumne que aportï els coneixements necessaris per respondre la pregunta original, sense respondre-la.
 - Dient el nom de l'alumne després de formular la pregunta. Això garanteix que els altres escoltin i la vagin pensant.

Aquestes estratègies fomenten l'autonomia de l'alumnat i funcionen millor si es fa una pausa i des deixa temps als alumnes perquè pensin la resposta.

Per això:

- **Abans de la lectura:** Activarem els coneixements previs i promourem les prediccions sobre el que llegiran.
- **Durant la lectura:** Formularem preguntes per comprovar-ne la comprensió. Els demanarem que realitzin connexions i inferències locals i globals que els ajudin a visualitzar un model mental del text, a actualitzar-ne les prediccions i a formular-les de nou.
- **Després de la lectura:** Els demanarem resumir, triar, sintetitzar... Els deixarem moments per veure les seves prediccions i per autoavaluar-se.

Per aconseguir un bon exercici de retenció i de transferència posteriors a la instrucció s'ha organitzat la **pràctica intercalada**.

L'**aprenentatge cooperatiu** té un impacte positiu tant en l'adquisició de coneixements com en el desenvolupament competencial de tot l'alumnat. Permet

treballar habilitats essencials com el treball en equip o l'assumpció de rols, imprescindibles per desenvolupar-se amb èxit en la societat actual.

L'escriptura i els textos multimodals

L'escriptura és una competència transversal entre l'àmbit lingüístic i les altres àrees curriculars. Llegir i escriure són dos processos paral·lels i la interacció oral contribueix a aprendre a escriure, a parlar sobre allò que s'està escrivint i sobre el procés d'escriptura (planificació, textualització i revisió). **Escriure** és un acte de compromís i reivindicació que ens projecta com a subjectes i ens atorga veu pròpia. Escriure també és aprendre a triar, a fer de la paraula un moment i un espai de creació i de llibertat. Amb l'escriptura articulem la memòria, la reflexió i el pensament.

Al llarg d'aquesta guia, hem procurat tenir en compte diversos sistemes semiòtics (lingüístic, visual, auditiu, gestual i espacial). Per exemple, les tasques de síntesi en què hauran de desenvolupar el que anomenem **textos multimodals**, text, imatges, fotografies... i en suport digital, fins i tot vídeos o àudios. Cada format inclòs en un text tindrà una funció: les imatges, una comprensió global i els vídeos n'amplien la informació amb una visió estructuradora.

És important l'elecció dels formats i la distribució de la informació. La incorporació del treball digital és bàsica, ja que l'alumnat actual hi està molt avesat i els ajuda a:

- Exposar amb facilitat les seves habilitats (per exemple, fer un mapa mental de les històries que els ajudin a interpretar-les a partir de la seva organització visual).
- Fer visible el pensament.
- Crear estructures mentals que facilitin l'organització de la informació i el pensament.
- Connectar la informació nova amb els coneixements previs.

La **correcció escrita** es farà a partir de la retroalimentació verbal a tota la classe dels conceptes erronis més comuns i dels bons exemples de treball per compartir entre tots. Amb el modelatge, la retroalimentació i les orientacions abans d'escriure, els alumnes milloraran les seves produccions escrites de forma més autònoma. A mesura que vagin completant la feina, es faran comentaris individuals, s'assenyalaran els elements positius, es recomanarà una millora o se n'assenyalarà una errada.

Tot i que la lectura de *A 677 km de casa* comporta una gran dosi d'introspecció i reflexió, en alguns moments s'ha triat una dinàmica que els permeti ajudar-se i aprendre entre ells de manera cooperativa, amb l'objectiu que tots assoleixin els objectius d'aprenentatge i de treballar les competències comunicatives i socials.

Globalment, hem procurat:

- Seqüenciar processos.
- Presentar tasques de diferents nivells de complexitat, que siguin aptes per atendre la diversitat de l'alumnat.
- Fer activitats que desenvolupin l'autonomia de l'alumnat.
- Proposar tasques interdisciplinàries (matèries i àmbits).
- Oferir activitats que compleixin les necessitats de les competències transversals i que impliquin treball cooperatiu.
- Proposar activitats que aportin un aprenentatge significatiu.
- Suggestir tasques perquè la literatura transcendeixi fora de l'aula.

En definitiva, us proposem una guia que cada docent ha de fer seva segons el seu criteri i la diversitat de ritmes i nivells d'aprenentatge presents a l'aula, per tal que, des d'una lectura guiada i compartida, els acompanyi i guiï durant el procés lector. Un procés de descoberta conjunta per construir un imaginari compartit que relacioni i desenvolupi la sensibilitat estètica i doni sentit al que aprenen.

La retroalimentació o *feedback*

La **retroalimentació o *feedback*** és, juntament amb la qualitat de la instrucció, el factor més determinant en l'aprenentatge i ens ha d'aportar informació pas a pas. Per a un bon rendiment d'aquesta estratègia, cal aturar les sessions d'aprenentatge quan calgui, canviar-ne l'enfocament i adaptar l'avenç de les explicacions a cada situació.

Després de cada classe, cal que el professorat reflexioni sobre les inconsistències, les confusions i els punts forts que ha detectat per tal de planificar les sessions següents i introduir-hi millores. En revisar els exercicis dels alumnes, procurarem compartir amb ells com s'han treballat o planificat determinats temes.

Alguns consells per a la retroalimentació:

1. Basada en la tasca o producte final: és correcte o incorrecte? Compleix els criteris establerts?

El desavantatge és que, si no hi ha oportunitat per refer el producte, no és efectiva.

2. Basada en el procés emprat per crear el producte final. És a dir, de quina manera els alumnes estan usant el nou coneixement.

És clau perquè detecta errors i en permet la correcció en el procés.

3. Basada en l'autoregulació: els alumnes planifiquen i avaluen la seva feina.

És un pas important en el camí cap a l'autonomia.

Estratègies per a la retroalimentació:

1. Temps de millora i de reflexió. Després de mostrar els productes finals, els alumnes tenen un temps per llegir i respondre els comentaris del professorat o dels companys. Poden anar anotant-los ells mateixos i fer-los servir per refer

la tasca o activitat. Pot durar 10 minuts, però cal enviar un missatge clar: tots podem millorar el que hem fet gràcies a la retroalimentació.

2. Tasques de millora a partir d'exemples. Com que és impossible oferir una retroalimentació individual a causa del nombre d'alumnes que generalment tenim a classe, podem indicar ràpidament quina tasca esperem que realitzin o quina és la que els recomanem fer.

3. Retroalimentació en directe: És ràpida, simple i al moment. Fer un comentari oral en un moment concret és més eficient que escriure en un quadern o activitat o emplenar una rúbrica, tot i que també són algunes de les formes de la retroalimentació.

D'aquesta manera, amb la retroalimentació verbal podem revisar la comprensió, parafrasejar-ne el coneixement i, si cal, desenvolupar allò que falta o és dubtós en el seu esquema de coneixement. Cal sistematitzar-la a l'aula: mentre treballen, els podem argumentar i explicar de manera clara com poden millorar.

4. Retroalimentació entre iguals: traspasa la responsabilitat de l'estratègia als estudiants i proporciona una comprensió més gran dels criteris d'èxit mitjançant la crítica al treball dels altres. És molt important abans de fer aquesta activitat reforçar la idea d'una retroalimentació amable, específica i que ajudi. Podem proposar frases concretes de l'estil:

«Penso que _____ és força difícil de comprendre / podria incloure més detalls» o «Per millorar el teu _____ intenta _____».

La retroalimentació entre iguals és útil perquè els alumnes:

- Reben més comentaris i valoracions dels que una persona sola (el docent) els podria oferir.
- Es motiven, ja que els agrada rebre afalacs i també valorar de manera crítica amb arguments.
- Aprenen molt llegint els treballs dels seus companys, guanyen habilitats en l'expressió escrita.

5. Subratllat ocasional: Una altra estratègia molt creativa i que acostuma a funcionar molt bé és passejar per la classe amb un subratllador mentre els alumnes treballen. Si veiem alguna cosa per revisar, els la subratllem. D'aquesta manera, comuniquem que cal revisar o canviar alguna cosa, però traslladem a l'alumne la tasca de descobrir què és: "la meva feina és proposar-te què pots millorar, però la teva feina és millorar-ho".

L'evocació:

Per assegurar-nos que són capaços de retenir la informació rellevant, de vegades ho farem a partir d'imatges (un mapa, un dibuix, il·lustració ...). Dedicarem cinc minuts al dia a **evocar** el que saben i després un parell de minuts per comprovar els apunts i autocorregir-se. Els especificarem el coneixement adquirit, procurarem que sigui generatiu (sense pistes, de memòria) i variarem entre tècniques i estratègies.

- Subratllar sovint ajuda a guiar els seus ulls, enfocar la seva atenció en les idees principals i localitzar les paraules clau. Una manera pràctica de transformar el subratllat en una pràctica de recuperació és preguntar-los a partir de les idees i paraules que han subratllat. La idea és: "*Molt bé, has subratllat. I ara què? Què pots fer amb el que has subratllat?*".

També podem relacionar diverses idees entre si per promoure un aprenentatge profund i, d'aquesta manera, els alumnes amb més dificultats se sentiran més segurs del que van aprenent i els alumnes més segurs de si mateixos descobriran que encara els queden coses per saber.

L'evocació:

- Reforça el record d'idees clau i hauria de ser part essencial de la pràctica docent per donar suport a l'aprenentatge significatiu a llarg termini.
- Ajuda a retenir els coneixements.
- Assegura un major aprenentatge en el futur.
- Genera una millor organització del coneixement.
- Ajuda a identificar malentesos i errors.
- Millora la transferència de coneixement a nous contextos.
- És un bon instrument de retroalimentació.
- Millora les habilitats metacognitives.
- Motiva a preparar-nos i a millorar en el dia a dia.³

Metacognició i autoregulació

Les metodologies de **metacognició i autoregulació** tenen com a objectiu ajudar l'alumnat a pensar sobre l'aprenentatge propi de forma més explícita, sovint amb estratègies específiques per planificar, supervisar i avaluar el seu aprenentatge. Aquestes estratègies solen ser més eficaces quan s'imparteixen en grups cooperatius, de manera que l'alumnat es pugui ajudar mútuament i pugui expressar les seves idees a través del diàleg. Hi ha algunes evidències que aquestes estratègies afavoreixen la disciplina, el mètode i creen hàbits d'estudi que permeten desenvolupar bones pràctiques acadèmiques. A més, l'estudiant es veu involucrat en el seu propi aprenentatge i pot autoavaluar-se.

La **metacognició** és l'habilitat de reflexionar sobre el que s'està aprenent i com s'està aprenent. No és què haig d'aprendre sinó com ho puc aprendre millor. La

³ Font: [investigaciondocente](#)

metacognició es pot adquirir mitjançant el fet de llançar preguntes als aprenents que els facin pensar els camins que els han conduït a aprendre-ho de forma exitosa.⁴

*Consisteix en l'autoconeixement i l'autocontrol dels processos cognitius, en el conjunt de representacions de la realitat adquirides, emmagatzemades a la memòria, manipulables i útils per a diferents finalitats; és, en definitiva, el coneixement que les persones construeixen sobre el mateix funcionament cognitiu. En resum, ensenyar als alumnes metacognició és ensenyar-los a pensar sobre com aprenen.*⁵ (Robert J. Swartz, 2008)

Per saber-ne més podeu consultar l'espai web [Parlar per desenvolupar la metacognició](#).

Aspectes d'atenció a la diversitat

A partir d'imatges. Són útils per donar suport al tercer principi del Disseny universal per a l'aprenentatge (DUA)⁶ i per oferir propostes múltiples per representar els aprenentatges. Les imatges són una bona alternativa per a l'alumnat amb una competència comunicativa (dificultats en lectoescriptura, poc coneixement de l'idioma, dificultats auditives, etc.) i es poden combinar amb altres formats per afavorir l'aprenentatge.

Eines i recursos TAC

1. [Google Sites](#) és una eina que permet crear pàgines web, però amb una mica

⁴ Font: [What's Metacognition—and Why Does it Matter?](#)

⁵ Font: *Rutines i destreses de pensament*. Nekane Granado Merchán (citada a l'espai web [Avaluar per aprendre](#), del Grup de Treball Avaluar per Aprendre, de l'Associació Rosa Sensat)

⁶ [Disseny Universal per a l'Aprenentatge](#)

de creativitat el podem fer servir com a **Àlbum de lectura**.

2. Si volem projectar ràpidament una imatge a l'aula amb tot el grup, [Google Photos](#), per exemple, és una gran eina per gestionar, editar i compartir àlbums i imatges.
 - a. Activeu la sincronització automàtica i la còpia de seguretat a l'aplicació *GooglePhotos* del vostre mòbil.
 - b. Obriu la web *photos.gogle.com* des del navegador a l'ordinador connectat a la PDI o al projector i ja la podreu projectar a tothom.
3. [Google Maps](#) és un servei de cartografia en línia gratuït.
4. [Canva](#) és una eina de disseny gràfic que permet crear infografies, pòsters, presentacions i altres documents més específics. L'aplicació té fons, lletres, formes, imatges que permeten crear diversos elements gràfics i, a més, s'hi poden pujar imatges emmagatzemades a l'ordinador. Els productes elaborats es poden descarregar en PDF, PNG i JPG.
5. [Mindmeister](#) destaca com a eina web força intuïtiva per fer mapes mentals. Permet col·laborar en un mateix mapa i també incorporar imatges.

Eines que afavoreixen l'autoregulació, l'autoavaluació i la coavaluació:

6. [Padlet](#) és un tauler o mural digital que pot crear el professorat i compartir amb l'alumnat perquè en facin aportacions, bé sigui un text, un enllaç, un àudio, un vídeo o una imatge d'internet o fets a l'instant amb el dispositiu. Els participants poden fer les aportacions simplement fent doble clic sobre el tauler. Es pot emprar *Padlet* per a la **coavaluació**. L'aprenentatge entre iguals és una metodologia afavoridora de la inclusió i la motivació. De la mateixa manera, la coavaluació afavoreix la reflexió i l'aprenentatge de l'error (Álvarez, 2005; Sanmartí 2010). Cal ensenyar als alumnes a fer retorns de manera positiva i constructiva i també a acceptar les propostes que els companys els

fan. Els taulers digitals poden ser útils per oferir aquest retorn, registrar les propostes de canvi i així tenir-les disponibles per millorar el producte avaluat. També ens ajuda a recollir la informació per a poder-la analitzar.

7. [Talk and Comment](#) és una extensió que permet gravar notes de veu que es desen en un enllaç que es pot enganxar a qualsevol lloc: un correu electrònic, un comentari de Drive... Permet fer arribar els nostres comentaris a l'alumnat de forma oral i facilitar la comprensió dels nostres missatges per a alumnes que no dominen el llenguatge escrit o, simplement, donar un estil més personal propi de l'oralitat.

I a més us recomanem...

8. [Opendyslexic amb Google Chrome](#) és una nova font de text creat per facilitar la lectura als lectors amb dislèxia. El tipus de lletra inclou normal, negreta, cursiva i negreta cursiva. Encara que els seus beneficis han estat qüestionats en estudis científics, aquesta font s'actualitza contínuament i de manera millorada basada en les aportacions dels usuaris dislèctics.

Recordeu-vos de fer servir el **lila** i **carabassa** perquè manté el màxim contrast entre tots els tipus de daltonismes o acromatòpsies. I si feu servir el punter làser, tingueu en compte que distingeixen millor el **verd brillant** en comptes del vermell.

ACTIVITATS DE LECTURA (amb orientacions didàctiques específiques)

L'àlbum de lectura, la carpeta o dossier d'aprenentatge⁷ permet recollir les diferents activitats que fa l'alumnat al llarg de l'aprenentatge d'un tema. El contingut pot ser qualsevol producció realitzada, individualment o en petit grup, acompanyada d'una reflexió personal. El recull de les evidències de l'àlbum de lectura, avaluat mitjançant un instrument d'avaluació formativa com ara la [Rúbrica](#), permet una forma de treball més vivencial, personal i oberta; fa els alumnes més conscients i protagonistes dels seus aprenentatges.

⁷ [Carpeta d'aprenentatge. XTEC \(gencat.cat\)](#)

Hi podreu trobar la rúbrica per fer-ne l'avaluació i el full d'indicadors.

Trobareu més informació als enllaços següents: [L'ús de les carpetes d'aprenentatge per a la regulació de l'aprenentatge](#) . [Com ajudar els alumnes a recollir evidències de l'adquisició d'aprenentatges competencials?](#)

ACTIVITATS DE LECTURA

(amb orientacions didàctiques específiques)

Mark Lowery

A 677 km
de casa

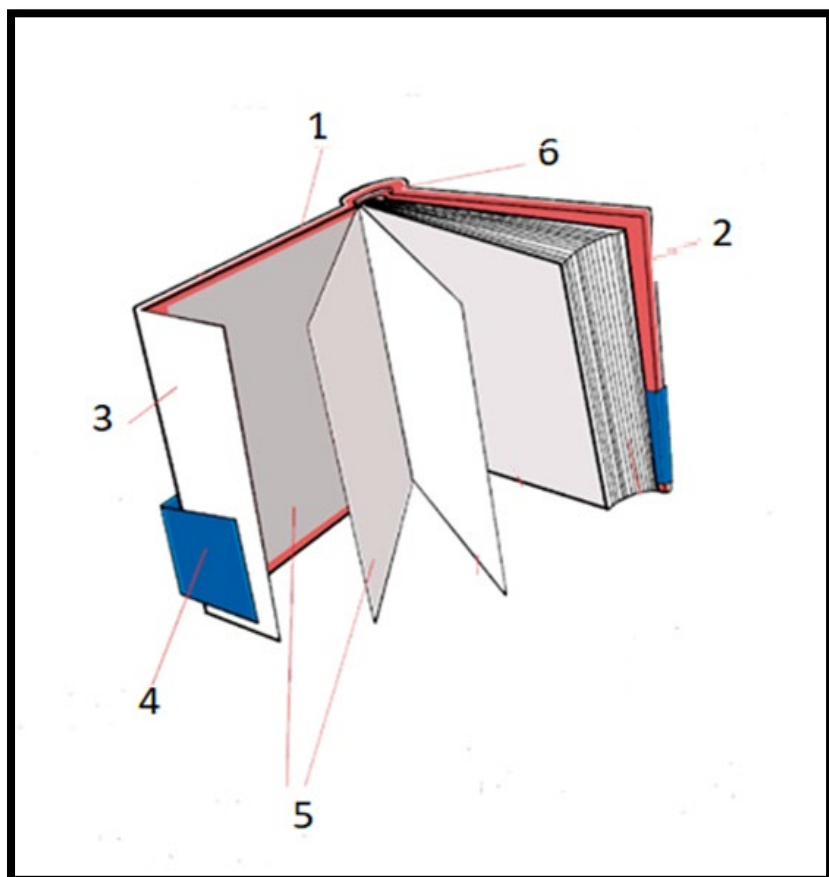
ABANS DE LA LECTURA

EL LLIBRE, UN OBJECTE BONIC

1. Abans d'encetar la lectura, observeu amb atenció el vostre llibre (per fora i per dins) i després contesteu el [KPSI que trobareu a l'annex](#). Quan acabeu de contestar-lo, pengeu-lo a l'àlbum de lectura. Resposta oberta. El podeu compartir amb l'alumnat perquè el facin individualment.

a. Avui dia estem acostumats a llegir diferents tipus de textos en formats i suports diferents, però fins fa ben poc només existien els llibres en paper. Fixeu-vos en les parts que té. Sabríeu identificar-ne el nom de cadascuna a partir del dibuix? El podeu compartir amb l'alumnat perquè el facin individualment o bé projectar-lo i fer-lo entre tot el grup-classe).

1. Coberta

2. Contracoberta

3. Solapa

4. Faixa

5. Guarda

6. Llom

Consulteu la imatge a [l'enllaç](#). La podeu compartir amb l'alumnat perquè el facin individualment o bé projectar-lo i fer-lo entre tot el grup classe.

b. A continuació poseu-vos a prova i completeu els mots encreuats següents:

Verticals

1. Protecció amb què es cobreix el costat posterior del llibre:
CONTRACOBERTA

2. Part de la coberta o sobrecoberta d'un llibre doblegada cap a l'interior en què s'acostuma a imprimir informació sobre l'autor o l'editor del llibre:
SOLAPA

4. Tira de paper que envolta un llibre i el promociona: **FAIXA**

Horizontals:

3. Part del llibre oposada al tall, on s'uneixen els fulls i els plec: **LLOM**

5. Full entre el llibre i cadascun dels cartons de la coberta: **GUARDA**

6. Protecció amb què es cobreix el costat anterior del llibre: **COBERTA**

d. Quines d'aquestes parts té el nostre llibre i quines no? **L'únic element que no apareix en el llibre que tenen a les mans és la faixa.**

e. Tot seguit, relacioneu cadascun d'aquests termes amb la definició i les fotografies:

Solució: 1.d) 2.c) 3.b) 4.a)

Terme	Definició
1. Pergamí	a) Imprès abans de l'any 1500
2. Mecanoscrit	b) Obra escrita a mà
3. Manuscrit	c) Escrit a màquina
4. Incunable	d) Pell d'animal preparada per escriure-hi.

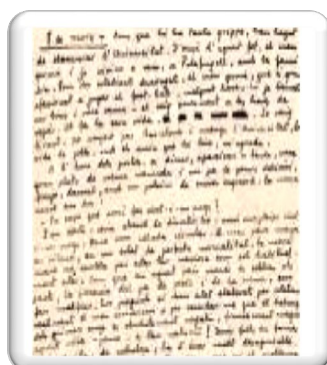
ESCRIT A MÀQUINA

INCUNABLE

ESCRIT A MÀ

MANUSCRIT

f. Ampliem el lèxic! Ara que ja sou gairebé experts bibliòfils, sabríeu explicar què volen dir les frases fetes següents, relacionades amb els llibres? Podeu trobar-ne més o consultar-les [aquí](#):

- Parlar com un llibre: [Parlar molt bé](#).
- Girar full: [Passar a una altra qüestió](#).
- Ser una rata de biblioteca: [Persona molt afeccionada a freqüentar les biblioteques o, en general, a consultar llibres d'estudi](#).
- Explicar-se com un llibre obert: [Explicar-se de manera clara i molt bé](#).

EL LLIBRE PER FORA

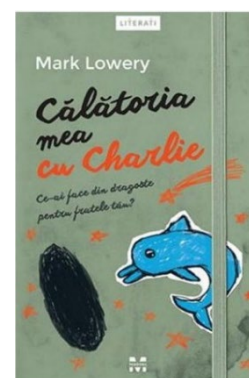
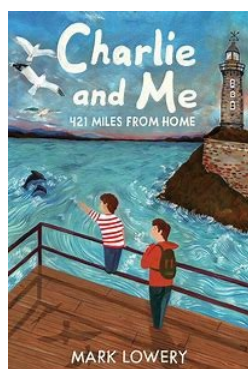
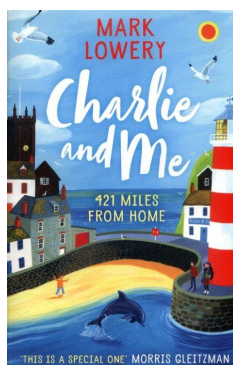
2. Fixeu-vos amb atenció en l'**exterior** del vostre exemplar.

- Us podríeu fer una idea aproximada de la temàtica del llibre a partir només del que observeu en la **coberta** i la **contracoberta**? [Resposta oberta](#).
- Us heu fixat en els **subtítols**, en les negretes i en les majúscules? Per què us sembla que deu servir el **subtítol**? [Resposta oberta](#).
- Què us suggereix l'expressió "germans molt especials"? [Resposta oberta](#).
- Us agrada que la **contracoberta** us doni pistes de la novel·la abans de començar-la a llegir o us estimaríeu més no saber-ne res? [Resposta oberta](#).
- Quin és el **títol original**? Busqueu-lo en els crèdits de la novel·la. [Charlie and me: 421 Miles from home](#). En aquest punt seria convenient aprofitar per parlar dels crèdits als alumnes.

3. Les **cobertes** dels llibres sovint ens donen algunes pistes sobre l'argument o els personatges que apareixen a l'interior. Fixeu-vos en les cobertes de diverses edicions d'aquesta novel·la i responeu les preguntes següents:

- Creieu que el disseny de les cobertes varia segons el país on s'editen?

- b. Amb tota aquesta informació, podeu predir o suposar el que s'esdevindrà?
Com començarà, com acabarà... com us ho imagineu?

- c. Feu una llista de paraules que cregueu que poden sortir al llibre.
d. Què creieu que aprendreu amb aquesta lectura?
e. Podeu intuir a quin gènere pertany el llibre?

La majoria de les preguntes que es plantegen en aquesta activitat són de resposta oberta i tenen com a propòsit suscitar l'interès per la lectura. En tot cas, es tracta de realitzar una sèrie d'hipòtesis que l'alumnat podrà comprovar, o refutar, després de la lectura de l'obra.

L'autor

4. Fixem-nos ara en la informació que trobem a la **solapa** del llibre.

- a. Què se'ns hi explica?

1. Una fotografia de l'escriptor Mark Lowery / 2. Una descripció física / 3. La seva professió / 4. La dedicació a l'escriptura / 5. El premi Roald Dahl que se li va atorgar l'any 2013. / 6. Que és pare de tres fills.

- b. Busqueu més informació sobre l'**autor**: quines són les dades biogràfiques més importants, quins llibres ha publicat... i feu-ne un pòster o una infografia que les sintetitzi.

Poden trobar més informació sobre l'autor a la seva [pàgina web](#) (en llengua anglesa). Resulten especialment interessants els apartats de [consells per a escriptors](#) i les [preguntes freqüents](#), que poden donar peu a activitats compartides amb la matèria d'anglès.

És convenient ressaltar on va néixer, North Whales, per connectar-ho amb l'espai físic en el qual es desenvolupa la novel·la.

... I PER DINS

5. Abans de començar a llegir-lo, us heu adonat que el llibre no té índex? Quines parts i subparts té l'**estructura** el llibre? Identifiqueu-la entre tots i elaboreu-ne un **índex**. En acabat, pengeu-ne l'esquema a l'Àlbum de lectura. [En teniu un model de resposta a l'annex.](#)

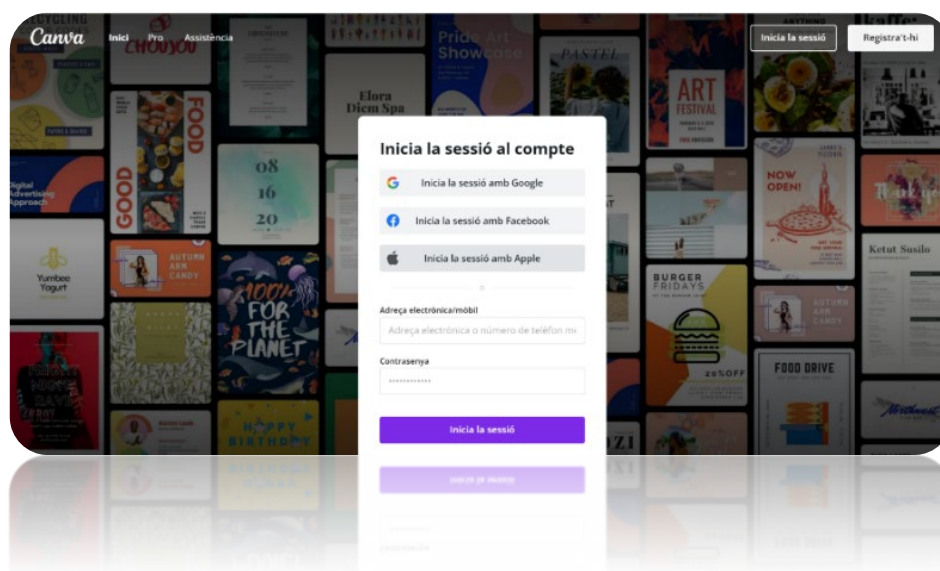
És molt important que en vegin l'estructura perquè és una mica complicada. I, de tant en tant, cal tornar-la a recordar. Una altra possibilitat, en comptes de fer un buidatge exhaustiu de l'estructura externa, és plantejar-los dues tasques més breus a partir del model de resposta buit de text:

- 1) Identificar els elements en què s'estructura l'obra en el model (colors: poema, etapa, capítol).
- 2) Completar els buits a mesura que es llegeix l'obra, de manera que quan acabin la lectura tindran el mapa visual del llibre que han llegit.

L'ESPAI

6. Abans de començar a llegir convé que ens situem una mica en quin **espai** es situa la trama de la novel·la.

- a. **Acció!** On comença l'acció? Sabríeu situar-lo en un mapa? A Preston, al Regne Unit. Localitzeu la ciutat [en aquest enllaç](#).
- b. Cartografieu en el *Google maps* la ruta, el **temps** i el mitjà de transport dels **llocs** que surten a cada etapa. Captureu-ne la imatge i pengeu-la a l'Àlbum de lectura. (Temps i espai= Transferir. Podeu projectar a la pissarra els [models d'exemple](#) que teniu a l'annex).
- c. Us imagineu fent un viatge d'aquestes característiques sols? Quin és el punt més allunyat de casa on heu anat sols pel vostre compte? Amb amics, potser, però sense cap adult que us acompanyés? Resposta oberta.
- d. Per tal que us en feu una idea més clara del viatge que enceten els protagonistes, trieu un lloc a 677 km de casa vostra, busqueu-ne quatre fotos i feu-ne un àlbum amb la plataforma *Canva*. Captureu-ne la imatge i pengeu-la a l'Àlbum de lectura. Si és la primera vegada podeu visionar el [següent tutorial](#). Podeu projectar a la pissarra el [model d'exemple, de Llemotges](#), que teniu a l'annex.

Mark Lowery

A 677 km de casa

DURANT LA LECTURA

La lectura en veu alta si es fa compartida amb tot el grup-classe, grupal per torns, coral, en parelles... la podem avaluar. ([RÚBRIQUES de lectura i de comprensió lectora](#)).

Haurem de modelar i guiar en la pràctica a cada pas per tal que arribin a ser cada vegada més autònoms. A cada sessió, se'ls farà preguntes per comprovar la comprensió del text i, si s'escau, se'ls demanarà que les argumentin. També comprovarem la participació activa de tot l'alumnat. ([KPSI Observació de les intervencions](#)).

En començar les sessions, s'evocaran els coneixements previs i es repassarà tot allò après anteriorment. Al final de cada etapa, hauran de fer-ne una reflexió (Metacognició) i, de tant en tant, hauran de penjar algun exercici a l'Àlbum de lectura.

Mentre llegeixen hauran de subratllar, marcar, anotar... i després de llegir cada capítol, abans de fer-los les preguntes, saber tot el que han anat destacat.

PRIMERA ETAPA

- 7. Poesia.** Abans de començar la primera etapa llegim un poema. Es titula *Dofí saltant*. Qui creieu que l'ha escrit? Per què hi ha ratlles a la pàgina? A què es pot deure? **Resposta oberta.**

Llegiu atentament el poema i empleneu el text següent amb la informació que hi falta:

Pel que fa a la forma, el poema està escrit en **versos** i sobre un full **pautat**, en un estil de tipus de lletra **cursiva**. Sabem el nom, cognom i anys de l'autor de la composició poètica: **Martin Tompkins, 13 anys**.

Una vegada l'hàgiu llegit, noteu que el jo poètic (el narrador) parla de la **vida** d'algú i el compara **amb un dofí**. El tria com a exemple **d'ésser viu**.

CAPÍTOL 1: GALETES I MELICS _____ pàg. 11

8. Els personatges. El relat que acabeu d'encetar està escrit en primera persona del singular.

a. Qui ens explica la història? Identifiqueu aquest personatge amb exemples de la lectura. **El narrador és en Marty. Model de resposta: *El meu germà petit; li dic; li dono; jo vaig intentar explicar-li; Això és el que jo diria d'en Charlie; etc.***

b. De qui parla? **Del seu germà petit, en Charlie.**

c. Us heu fixat que el personatge-protagonista és l'encarregat d'explicar-nos la història? Com s'anomena? **Narrador o veu narrativa.**

d. Què ens vol fer entendre el narrador-protagonista quan ens diu...

"Sovint fa coses d'aquestes."

"També diu sovint coses d'aquestes."

"No és un nen com els altres."

c. Qui és i com reacciona el senyor Farook. **Resposta oberta.**

9. Penseu-hi!

- a. Per què les galetes que hi ha a la llauna són tan especials? Feu-ne algunes hipòtesis. **Resposta oberta.**
- b. “No vull dir-li on anem fins que no siguem al tren. Només s’esveraria.” Què ens vol donar a entendre? **Que l’està enganyant o que es tracta d’una sorpresa.**

10. Descripcions. En Marty, en aquest capítol, ens fa una presentació del seu germà, però ho fa de maneres diferents:

- **A partir de les coses que diu o fa (“Ara estic carregant el làser del melic.”).**
- **Amb una descripció més acadèmica que el senyor Hendrix li demana com a joc d’escalfament.**
- **Destacant-ne un tret distintiu, quan són a la botiga del senyor Farook. Per exemple, la manera curiosa que té de mirar i posar-se les ulleres.**

- a. Busqueu-les i indiqueu si són descrites de manera **objectiva**, és a dir, si s’explica tal com són; o **subjectiva** si n’assenyala característiques que li agraden o no, o les exagera (com és el cas de les caricatures).
- b. A qui s’adreça el narrador quan diu “*El que us deia. Té el cervell regirat*”? **Al lector.**
- c. Ho fa de manera objectiva o subjectiva? **Subjectiva, perquè coneix perfectament com és en Charlie i sap que la resposta serà inesperada.**

11. Signes gràfics. Localitzeu els signes gràfics i tipogràfics que hi surten. Què ens indiquen?

Quins són?	Què ens indiquen?
— El guió llarg	Indica diàleg en estil directe.
« » Les cometes	Indiquen un text dins un text.
? La interrogació	Pregunta.
La lletra cursiva	Indiquen que és una paraula nova.
() Els parèntesis	Indiquen un aclariment del narrador.

12. Penseu-hi!

- Què li deu passar a en Charlie?
- Creieu que és una persona especial, diferent de la resta?
- A on deuen anar?

Resposta oberta. L'objectiu d'aquesta activitat és que l'alumnat faci algunes hipòtesis sobre la lectura que comprovarà o refutarà més endavant per tal de suscitar interès per continuar llegint.

13. **Penseu-hi! Els inicis d'en Charlie.** Al començament del capítol hi ha una analepsi, és a dir, una informació que aclareix fets passats d'en Charlie: *“Hi ha una cosa que tothom ha de saber d'en Charlie: és un miracle.”*

L'**analepsi** o **flashback** és un recurs narratiu que consisteix a interrompre la seqüència cronològica dels fets que s'expliquen per inserir-hi records o esdeveniments que han tingut lloc en el passat. El salt enrere en el temps és una tècnica molt habitual en textos narratius, però també s'utilitza en cinema i televisió.

Després de llegir aquest quadre informatiu, responeu les preguntes següents:

- Quins problemes va patir en Charlie? *Va ser un nadó prematur, que va néixer quinze setmanes abans del que tocava i va viure tres mesos a l'hospital.*
- Què vol insinuar en Marty amb la frase: *“Em vénen basques només de pensar el poc que li va faltar per... ja sabeu...”*? *Que va estar a punt de morir.*
- Per què usa els punts suspensius? *No s'atreveix a pronunciar la paraula “mort”. Els podem suggerir que afegixin l'ús dels punts suspensius al quadre que han generat al capítol anterior: serveixen per deixar el discurs inacabat o interromput.*
- Què creieu que va representar per a en Marty quan el pare li va dir: *“Hauràs de tenir cura d'ell”*? *Els pares el van fer sentir responsable del seu germà.*
- Busqueu una mica més d'informació sobre els bebès com en Charlie. Quan es considera actualment que un bebè és prematur? N'hi ha de diferents tipus? Quins problemes de salut poden patir? *Algú a la classe potser és*

prematur o en coneix algun cas. Es pot suggerir una reflexió sobre la medicina moderna/avenços que permeten els "miracles" com el Charlie.

A continuació, llegim un pensament d'en Marty sobre el seu germà:

“En Charlie és d'allò més divertit però de vegades pot ser com un gatet perdut: va a empentes i rodolons per la vida, desconcertat i sense entendre res del que passa al seu voltant. No és que jo sigui bona persona ni res. Simplement, l'he d'ajudar.”

- f. Creieu que deu ser fàcil per a ell aquesta situació? Resposta oberta.
- g. Com reaccionaríeu vosaltres si us en fessin responsables? Resposta oberta.
- h. En Charlie es deixa ajudar sempre pel seu germà? No. Li agrada fer les coses a la seva manera.
- i. En Marty ens n'explica tres anècdotes. Quines són?
 - ✓ Quan tenia cap a dos anys, va escapar-se del bressol.
 - ✓ Quan tenia quatre anys, es va afaitar les celles amb la navalla del pare.
 - ✓ En una funció de Nadal de l'escola, es va equivocar de frase. En comptes del “rei dels jueus” va dir “el rei dels fideus”.
- j. Quina relació té el títol del capítol amb allò que s'explica? S'ha aturat l'acció, per explicar als lectors l'origen i que n'entenguin tota la situació.

CAPÍTOL 3: NOIS INVISIBLES _____ pàg. 17

14. Penseu-hi!

- a. Què passa a una hora intempestiva de principis de setembre? Després de

sortir de la botiga de cal Farook, se'n van a l'estació de tren.

- b. Quina actitud tenen els pares envers en Charlie, especialment, la seva mare? Són molt protectors. La mare sempre es discuteix amb els mestres, els diu que els nens nascuts abans d'hora tenen dificultats per concentrar-se.
- c. Segons en Marty, què pensa la resta de gent d'en Charlie? Que és un ruc, però ell sap que en alguns aspectes és superllest; només que el cervell li funciona d'una manera diferent que als altres.

15. Esperit crític. Us heu fixat que en Marty fa una crítica al sistema educatiu? Busqueu-la i expliqueu-la amb les vostres paraules. *"Coses teòriques que no serveixen per res en comptes de fer coses pràctiques que serveixin a la vida, al dia a dia"*. Resposta oberta.

16. Els personatges. Germans i amics. Quines dificultats té en Charlie? Com l'ajuda en Marty? Reflexioneu-hi i completeu la graella:

Dificultats d'en Charlie	En Marty l'ajuda
No es pot concentrar...	A fer els deures.
Li costen les mates i para de xerrar.	Intentant tenir paciència i no frustrar-se.
Incapaç de copsar el perill.	Haurà d'estar sempre alerta.

- a. Quan en Charlie li pregunta per què han marxat sense dir res al pare i a la mare què li respon en Marty? És veritat? Li diu que no els ha volgut despertar. Que ja els enviarà un missatge. No és veritat. Ha volgut marxat d'amagat d'ells.
- b. En Charlie se'l creu? No. Sap que en Marty s'ha deixat el telèfon a casa.
- c. Per què ho fa, segons en Charlie? Perquè no vol que els localitzin.
- d. I vosaltres què en penseu? Resposta oberta.

17. Emocions. De camí cap a l'estació, en Marty experimenta dues emocions ben

diferenciades.

a. Llegiu tots dos paràgrafs i identifiqueu-les.

“Intento no mirar a ningú. Tinc la sensació que algú ens aturarà i ens preguntarà què fem pel carrer tan d’hora, o ens preguntarà on són els nostres pares, o avisarà la policia. Però sembla que ningú no es fixa en nosaltres. Tots en tenen prou de pensar en les pròpies vides. Som invisibles.” Por, desconcert, amenaça...

“Mentre caminem, em començo a relaxar una mica. Cada pas ens acostava més a la seguretat.” Calma, confiança, equilibri...

b. Haureu observat que les expressions del primer paràgraf estan relacionades amb una emoció desagradable, provocada per una sensació de perill (real o imaginària). Però, què és una **emoció**? Definiu-la amb les vostres paraules i després compareu-les amb la definició que trobareu al diccionari de l’IEC. Estat mental associat al sistema nerviós provocats per pensaments, sentiments i un grau de plaer o desgrat. Parlar de l’IEC i el DIEC.

Quan una emoció desencadena canvis, tant en el cos com en l’expressió gestual, s’anomena **reacció emocional**. Però quan les emocions són reflexionades, definides i valorades parlem de **sentiments**.

c. Amb l’ajuda de les pistes que us donem, trieu la paraula que més s’ajusti a cada definició de les emocions relacionades amb la **POR**:

PR__CUP__

Reacció emocional automàtica quan hem de resoldre problemes de la millor manera possible: **Preocupació**

IN_ER_T__A

S'activa en situacions que la informació és imperfecta o desconeguda: **Incertesa**

A_SI_T_T

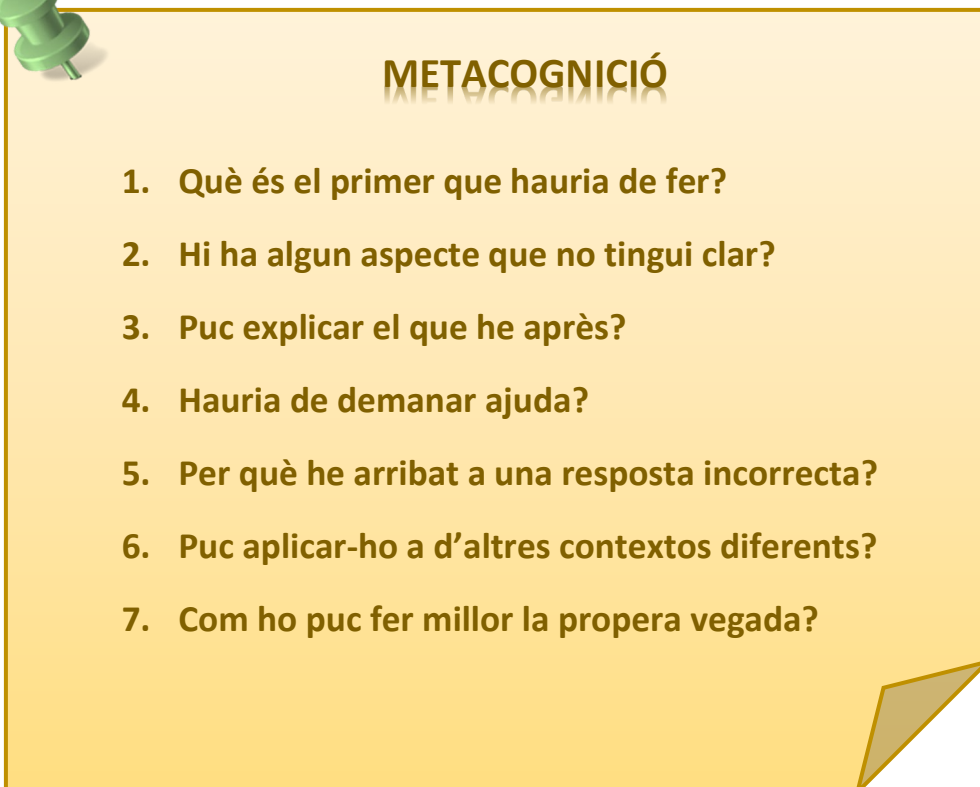
Resposta emocional d'anticipació involuntària de l'organisme davant d'estímul que es perceben com a amenaçadors o perillosos: **Ansietat**

d. A continuació, feu un núvol de paraules sinònimes vinculades a la por. Busqueu deu formes sinònimes al diccionari i genereu-lo amb l'ajuda d'aquest [web](#). En acabat, captureu-ne la imatge i pengeu el núvol a l'Àlbum de lectura. Un exemple de paraules podria ser *alarma, angouxa, desconfiança, dubte, estrès, histèria, inquietud, inseguretad, intranquil·litat, malestar, neguit, nerviosisme, obsessió, patiment, preocupació, recel, silenci, sobresalt, soledat, temença, temor, tensió, vulnerabilitat...* A continuació teniu uns models de núvol com a exemple:

18. L'escriptura com a teràpia. Al final del capítol en Marty diu: *“Necessito conservar la calma i ser positiu, i per això, durant la resta del trajecte al centre, intento escriure un poema mentalment.”* Per què creieu que li serveix l'escriptura, a en Marty? L'escriptura és una activitat positiva i l'ajuda a calmar-se. I vosaltres? També acostumeu a escriure o teniu altres maneres que us ajuden en moments semblants? Resposta oberta. L'objectiu de l'activitat és generar reflexió a l'aula sobre l'ús terapèutic de l'escriptura i també com a font de gaudi.

19. Metacognició. Com a aprenents és important que busqueu alguns moments per promoure la metacognició a l'aula; és a dir, perquè reflexioneu sobre el vostre propi procés d'aprenentatge i que us qüestioneu què i com apreneu, perquè acabeu de resoldre dubtes, etc. Per això anireu trobant aquesta mateixa activitat al llarg del dossier, concretament, al final de cada etapa del viatge. Responen les preguntes següents i pengeu les vostres reflexions a l'Àlbum de lectura.

METACOGNICIÓ

1. Què és el primer que hauria de fer?
2. Hi ha algun aspecte que no tingui clar?
3. Puc explicar el que he après?
4. Hauria de demanar ajuda?
5. Per què he arribat a una resposta incorrecta?
6. Puc aplicar-ho a d'altres contextos diferents?
7. Com ho puc fer millor la propera vegada?

Seria bo que fessin una reflexió escrita en acabar cada etapa de tot allò viscut a partir de la lectura, les activitats i la possible transferència a la seva quotidianitat.

Quan acabin de respondre les preguntes que es plantegen en aquesta activitat – ho podeu fer oralment o per escrit, individualment, en petit o gran grup-, cadascú n’haurà d’escriure un text breu i penjar-lo a l’Àlbum de lectura.

SEGONA ETAPA

20. Poesia: Només vius un cop. Com a l’etapa anterior, aquest apartat està encapçalat per un poema. Un haiku. Llegiu-lo i reflexioneu sobre aquestes qüestions:

- Quina semblança té amb el poema anterior? *El jo poètic s’adreça a la mateixa persona.*
- Quina relació té el poema amb l’acabament del capítol *Nois invisibles*? *És el poema que en Marty comenta que intenta escriure mentalment.*

CAPÍTOL 4: L'ESTACIÓ _____ pàg. 25

21. Emocions: Quins nervis! La por i el fet que les coses no surtin com ell s’esperava sembla haver desencadenat la *ira* i el dolor físic o emocional d’en Marty.

- Quin fet li impedeix assolir el seu objectiu més important i que té com a resposta l’enuig i la irritació del nostre protagonista? *S’ha deixat els horaris de trens a casa. Tampoc no sap que hi ha bitllets d’anada o d’anada i tornada.*
- La seva ira no només s’activa amb **pensaments obsessius**, sinó que hi ha tot un seguit de reaccions emocionals. Assenyaleu-les i classifiqueu-les segons si fan referència als seus pensaments, al comportament, a la respiració, a la salivació o a la gesticulació. Per exemple:

➤ *No trobo el paper* → pensaments

- (...) *tinc les mans tapant-me les orelles i els ulls tancats amb força* → comportament
- *Respiro profundament* → respiració
- *M'empasso el nus enorme que tinc a la gola* → salivació
- *Em tremolen les mans* → gesticulació

Model de resposta:

- No em fa gràcia tot el moviment / M'estan fent posar nerviós / Em mira com si fos raret → **pensaments**
- I ara què faig? → **comportament**
- Ens.. eeh... / L'última cosa que necessito és que ells vulguin saber què passa i em preguntin coses → **comportament**
- Mentre en frego el coll i intento no semblar gaire nerviós → **gesticulació**
- Miro un moment per damunt l'espatlla. / Estic parlant massa. "Calla, calla, calla" → **comportament**
- Em suen els palmells de les mans → **gesticulació**
- No m'esperava aquesta pregunta. → **pensaments**
- Faig pressió a l'ull amb un artell per intentar alleujar les pulsacions del dolor que s'hi està formant. → **comportament**
- Això no val tal com estava previst-. Ehem... jo... no n'estic segur. / Em sento com un imbècil total → **pensaments**
- M'aparto arrossegant els peus, amb el cap cot /Em noto tot el cos tremolós. → **comportament**
- Respiro profundament i intento "normalitzar-me" → **respiració**
- I noto que m'està a punt d'agafar un mal de cap dels meus. → **comportament**

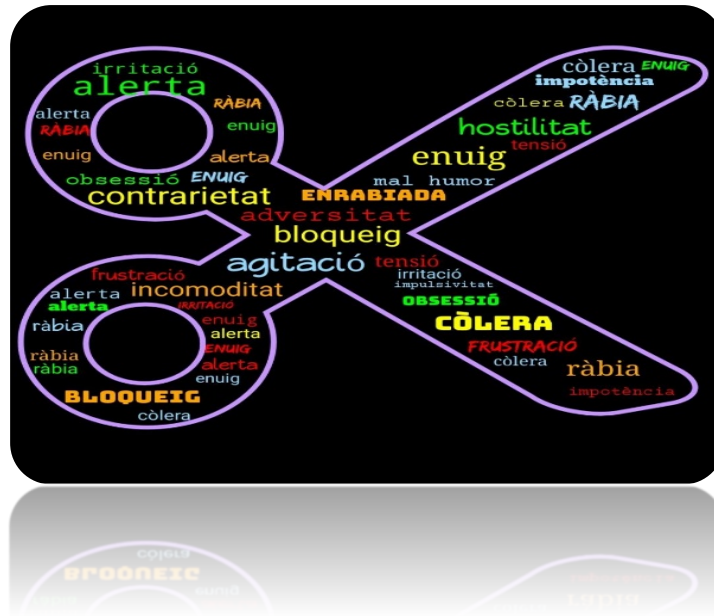
- c. Llegiu amb atenció la següent llista de mots. Són emocions i estats emocionals vinculats a la ira:

adversitat, **agitació**, ALERTA, bloqueig, **còlera**,
contrarietat, **enrabiada**, **enuig**,
frustració, **hostilitat**, impotència,
IMPULSIVITAT, **incomoditat**, **irritació**, **mal**
humor, **obsessió**, **ràbia**, **tensió...**

- d. Relacioneu-les amb els exemples extrets del text de l'exercici anterior. Podeu seguir aquests exemples-model:

- “No trobo el paper” → pensaments- bloqueig
- “(...) tinc les mans tapant-me les orelles i els ulls tancats amb força” → comportament- impotència
- “Respiro profundament” → respiració-tensió
- “M’empasso el nus enorme que tinc a la gola” → salivació-ràbia
- “Em tremolen les mans” → gesticulació- agitació

- d. Trieu deu de les paraules que heu hagut de llegir anteriorment i que, segons el vostre parer, s’identifiquen més amb la ira. Genereu-ne un segon núvol, captureu-ne la imatge i pengeu-lo a l’Àlbum de lectura. A continuació teniu un model d’exemple:

- f. Com acaba en Marty després de patir tota aquesta espiral d'emocions? Li tremola el cos, es tapa les orelles amb les mans i tanca els ulls amb força perquè nota llums que li parpellegen dins del cap. També té mal de cap.

22. Penseu-hi! Llegiu atentament aquest text i responeu a les preguntes següents:

Les emocions són "corporals" i necessàries per viure i relacionar-se. Les emocions i el pensament estan relacionats. Això vol dir que sempre que tinc una emoció, tinc un pensament associat que influeix en el fet que l'emoció sigui agradable o desagradable. No hi ha emocions "bones" i "dolentes", sinó emocions adequades o no adequades. Hi ha molts **graus, intensitats i matisos en les nostres emocions**. Cal conèixer-les i aprendre a gestionar-les.

- a. Si us trobéssiu en el paper del protagonista, hauríeu actuat de la mateixa manera davant d'una por imaginada? Heu viscut alguna situació semblant?

Resposta oberta. Ho poden fer per escrit individualment i després compartir-ho amb el grup-classe.

b. Com us heu sentit una vegada heu acabat de llegir aquest capítol? **Excitats, nerviosos, alterats...**

23. Esperit crític. En aquest punt hi trobem una segona crítica al sistema educatiu. Recordeu quina era la primera crítica que en Marty exposa a la novel·la? *“Coses teòriques que no serveixen per res en comptes de fer coses pràctiques que serveixin a la vida, al dia a dia”*. I ara, què en critica? Expliqueu-ho amb les vostres paraules. *“Per què no ens ho ensenyen a l’escola? Només aprenem coses de triangles i llibres i a nedar i...”* Resposta oberta.

24. Signes gràfics. En aquests fragments, les cometes i els punts suspensius què ens indiquen? **Pensaments del narrador-protagonista i els punts suspensius, frases o pensaments inacabats.**

25. Fem memòria! Quin és l'element que trobem a les costes o en els ports, que serveix per orientar de nit els navegants, que vau veure a la coberta del llibre i que ara ha tornat a sortir? **Hi surt el far.**

CAPÍTOL 5: SAINT BERNARDS _____ pàg. 29

26. Un lloc en el món. Després de llegir aquest capítol, quina creieu que n'és la idea principal? En aquest capítol s'explica el motiu pel qual en Marty i el seu germà van a Saint Bernards.

27. Tècnica narrativa. Fixeu-vos que en aquest moment de la novel·la l'acció s'atura i va enrere per recordar fets passat, ja viscuts. Aquesta tècnica narrativa s'anomena *flashback*. Concretament, quin fet del passat ens explica? En Marty narra quan van anar de vacances amb la seva família catorze mesos enrere.

28. La descripció. En Marty ens descriu, de manera detallada, el poble. Fixeu-vos que, llavors, l'acció és més lenta. Per parelles, busqueu aquest fragment descriptiu, llegiu-lo i feu-ne un dibuix. Quan l'hàgiu acabat, fotografieu-lo i pengeu la imatge al vostre Àlbum de lectura.

“El poble reposava al capdamunt d’una badia d’uns quatre-cents metres d’ample. Era un semicercle perfecte, com si el mar hagués fet una gran mossegada a la terra. Tot de casetes de colors semblava que baixessin desordenadament pels pendents fins a tocar de l’aigua. La marea estava alta i algunes barques de pesca es gronxaven damunt d’una extensió turquesa i brillant. A la dreta, unes roques escarpades marcaven el límit de la badia i ocultaven la resta de la costa. A l’altre extrem, lluny i a la nostra esquerra, un vell moll de pedra s’endinsava en el mar, amb un far petit i blanc instal·lat a la punta.” (pàg. 31)

29. Emocions: l’alegria. En una atmosfera acollidora i plàcida, aquest capítol retrata la il·lusió amb què preparen les vacances. El goig de compartir en família tot d’experiències noves els fan sentir feliços i eufòrics. En Marty i en Charlie estan entusiasmats, envoltats del pare i la mare. El pare feia broma i els nois se senten confiats i segurs. Per aprendre a gestionar-la adequadament, així com totes les emocions, cal conèixer-la. La il·lusió està connectada directament amb l’emoció principal, que en aquest cas és l’alegria. La il·lusió comparteix espai amb emocions del mateix nivell com ara goig, optimisme, entusiasme, eufòria, acontentament, diversió humor i plaer. Es tracta d’una emoció que empeny l’esforç per aconseguir alguna cosa, desenvolupar allò que ens il·lusiona o convertir l’objecte d’il·lusió en una realitat.

a. Busqueu-ne citacions que ho justifiquin. Per exemple “[...] La mare preparava les vacances passant l’aspiradora per tota la casa. El pare feia broma dient que la deixava ben neta per als lladres. Jo havia acabat d’ajudar en Charlie a fer la maleta... Vam sortir a dos quarts d’onze de la nit per no trobar trànsit... En Charlie botava al seu seient amb alça com una puça amb

picor al cul. Mai no l'havia vist tan il·lusionat. Rosegava llaminadures. Cantava. Explicava acudits..."(pàg. 29)

- b. Us heu sentit mai així? Compartiu, oralment, un moment d'alegria viscut amb la família, amb els vostres companys i companyes de classe. **Resposta oberta.**
- c. De l'explicació del començament del punt 34, destrieu-ne vuit paraules sinònimes vinculades a l'**alegria**. Tingueu en compte que si són adjectius els haureu de convertir en substantius. Model de resposta: **goig / feliços i eufòrics > felicitat i eufòria / entusiasmat, confiats, segurs i orgullosos > entusiasme, confiança, seguretat i orgull.**
- d. Genereu el tercer núvol de paraules mitjançant aquesta [pàgina web](#) i, en acabat, captureu-ne la imatge i pengeu-la a l'Àlbum de lectura.

A continuació teniu uns models d'exemple:

30. Penseu-hi! Repasseu els fets argumentals del capítol i responeu les qüestions següents:

- a. Què deu voler dir en Marty: *“Jo suposo que vaig preferir quedar-me una mica en segon pla i deixar-lo brillar.”* (pàg. 30). Vol que el seu germà estigui content, que se senti acceptat i valorat; que sigui el protagonista del dia.
- b. Quina experiència s’esdevé per primera vegada? *“Per primer cop l’oceà”*
- c. Davant la sorpresa, com s’expressen els personatges? *“era increïble”* (narrador-personatge); *“Que bonic”* (mare).
- d. Recordeu alguna situació personal viscuda per primera vegada? Per exemple, anar amb avió, pujar a la muntanya russa, tastar un menjar exòtic...
- e. Descriviu-ne les sensacions. Impressionat, meravellat, encantat, desconcertat...
- f. Busqueu entre tots altres expressions que denotin sorpresa. *“Quina passada!”*, *“No m’ho puc creure!”*, *“Me’n faig creus”*...
- g. La **sorpresa** és una emoció causada per un fet o una situació inesperada. És una emoció que pot ser negativa o positiva, depèn del fet que la produeix. Segons el que heu llegit, en aquest cas que us sembla positiva o negativa? Positiva.

31. Ampliem el vocabulari. *“Arribar amb els ulls vermells”, “Donar un cop d’ull”, “Aclucar els ulls”*... són algunes de les expressions que hi surten i que fan referència a una part concreta del cos.

- a. Què volen dir? *Ulls cansats, irritats/Una mirada ràpida/tancar els ulls.*
- b. En sabeu alguna més? p. ex. *Fer els ulls grossos*
- c. Quan diu: *“Com una puça amb picor al cul”* fa ús del sentit de l’humor. Podríeu inventar-vos una frase semblant?

32. Recursos narratius. Una figura retòrica (recurs semàntic) que trobareu en aquest capítol és la **personificació**. Trobeu-la en el text i proveu de definir-la a la vostra manera. *El poble tot just es despertava.*

33. Què passarà? El capítol acaba amb la frase següent: “–Allò! Darrere d’aquella barca blava grossa. Al costat de la llanxa.”

- Què deu ser? **Resposta oberta.** L’objectiu és suscitar l’interès i la motivació per seguir llegint.
- Quina funció té aquesta frase? **Deixar els lectors intrigats.**
- Recapitem!** Feu una síntesi del capítol (màxim 5 línies). **Resposta oberta.**

CAPÍTOL 6: POESIA _____ pàg. 32

Aquest capítol enllaça amb “L’Estació” (pàg. 25). Entremig de l’un i l’altre hi ha un *flashback* (“Saint Bernards”).

34. Emocions. Llegeix aquest fragment. Amb quin tipus de reaccions emocionals d’en Marty ens tornem a trobar? **Pensaments, gesticulació, respiració.**

“M’he passat cinc minuts assegut a la tapa del vàter, només respirant, agafant i traient aire [...] A la llarga això em calma [...] Les coses s’han posat una mica complicades a la taquilla, però he aconseguit evitar el desastre total i ara tot va bé.”

35. Recursos narratius. Llegiu aquests quadres atentament. En aquest capítol el narrador fa servir diversos recursos per relatar els fets. Per què creieu que ho fa, amb quina finalitat? **Perquè el lector no perdi el fil de la lectura.**

Fixeu-vos com el narrador s’avança perquè coneix tota la història que ens està explicant. Però, nosaltres, com a lectors, encara no podem saber-la, perquè ens manca una part de la informació. Aquest és un recurs que s’anomena **anticipació**. Per exemple: *“Si no fos que no hi va”*.

I és també el narrador l'encarregat de resumir els fets importants que han passat fins ara: *“Realment, no. He sortit d'amagat de casa, he segrestat el meu germà i ara ens estem escapant per passar el cap de setmana a l'altra punta del país. Si... o més ben dit, quan el pare i la mare se n'assabentin, em mataran. Això si la policia de l'estació no m'arresta primer.”* (pàg. 32)
Aquest altre recurs s'anomena **sumari**.

36. Emocions: l'empatia. En Marty es posa al lloc dels pares, veu la gravetat de la situació. Posar-se en el lloc d'un altre rep el nom d'**empatia**. Expliqueu-vos una situació viscuda en què vàreu ser empàtics amb algú.

37. I tu, què fas quan...? En Marty troba una manera ben especial d'actuar:

“Em frego la cara i sec més dret.”

“Ara calma't.”

- Per què ho fa? De què li serveix? **Resposta oberta.**
- Vosaltres què feu quan us trobeu en una situació similar? **Podem suggerir que facin un escrit individualment i després el comparteixin amb el grup-classe.**

38. Els personatges. El senyor Hendrix és tot un personatge! Què aconsella a en Marty? Li recomana escriure poesia.

“Inventar-me poemes sempre em deixa amb el cap més clar, encara que no sigui cap geni, en això. El senyor Hendrix troba que és la millor manera de treure's les cabòries del cervell. Diu que quan està estressat escriu poemes mentre fa la vertical”.

39. Estil narratiu. Us heu fixat que, excepte el començament, gairebé tot està escrit en **estil directe**?

- Què vol dir estil directe? **En forma de diàleg.**

- b. Busqueu-ne un exemple en el capítol. Resposta model: “—Què, ja t'has decidit? —diu la Sue.”

40. Penseu-hi! Llegiu atentament les següents definicions:

AUTOESTIMA

S'anomena autoestima a la combinació de diversos factors: sentir-nos estimats pels altres, acceptar-nos tal com som (personalitat, físic, capacitat intel·lectual, cultura, orígens), sentir-nos capaços i hàbils (jo puc) i eradicar les creences negatives d'un mateix (deixar de responsabilitzar-nos d'esdeveniments negatius, pensament de tot o res...).

AUTOCONCEPTE

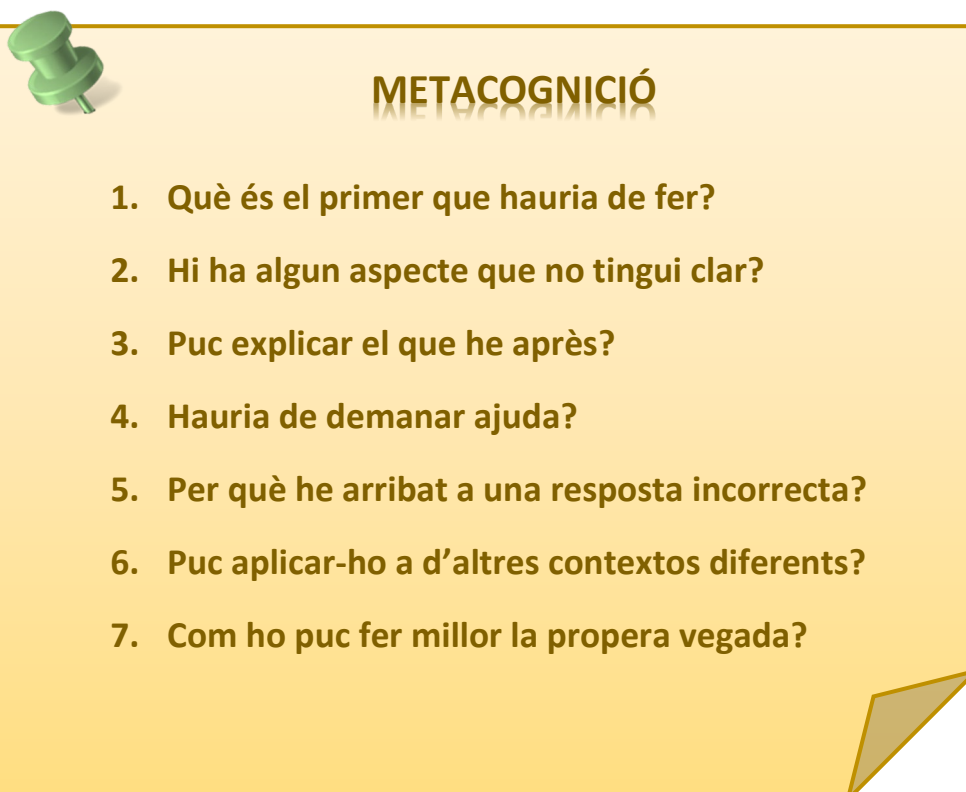
L'autoconcepte és un dels pilars per reforçar la nostra autoestima, és el fet de confiar en nosaltres mateixos/es. Aquesta confiança posa en joc mecanismes capaços de moure moltes més coses de les que ens imaginem i ens obre les possibilitats d'aconseguir-les. Per exemple:

- Pensar que em puc ajudar.
- Pensar que altres persones em poden ajudar.
- Esforçar-me per demanar ajuda i rebre-la.
- Tenir cura de nosaltres mateixos i de tothom.

Aspectes com compartir, conviure, donar... poden resultar molt beneficiosos per a nosaltres mateixos i ajudar-nos a percebre que el que fem té sentit a través dels altres, quan ho compartim cada dia.

Ara responeu: Què ens vol donar a entendre en Marty quan diu “*Em fa la sensació que sóc un incompetent.*”? Relacioneu-ho amb el que acabeu de llegir. Com es veu i es reconeix l’autoconcepte i l’autoestima.

41. Metacognició. Reflexioneu sobre el vostre propi procés d’aprenentatge tot responent les preguntes següents. Pengeu després les vostres reflexions a l’Àlbum de lectura.

METACOGNICIÓ

1. Què és el primer que hauria de fer?
2. Hi ha algun aspecte que no tingui clar?
3. Puc explicar el que he après?
4. Hauria de demanar ajuda?
5. Per què he arribat a una resposta incorrecta?
6. Puc aplicar-ho a d’altres contextos diferents?
7. Com ho puc fer millor la propera vegada?

TERCERA ETAPA (α)

42. Poesia: Moviment. Cada creació poètica s’esdevé a partir d’una situació o circumstància determinada que l’envolta. Llegeix el poema i respon:

- a. En poesia, el narrador, que és qui ens fa conèixer coses difícils de dir, com s’anomena? S’anomena jo i l’autoestima poètic.

- b. Què li passa al jo poètic quan està en repòs, calmat o quiet? És com un eixam de pensaments que se li claven al cervell.
- c. I quan es mou? Es bressolen, s'adormen, inofensives i boniques.
- d. Què compara? L'eixam de pensaments com una plaga de vespes tancades en un pot de vidre. / Quan et mous les bressoles i s'adormen inofensives i boniques com un milió de minúsculs nadons.

CAPÍTOL 7: PER POC _____ pàg. 39

43. Emocions: Passatgers, al tren! Com reacciona en Marty quan el seu germà no vol seguir-lo? Feu servir el vocabulari, après en els capítols anteriors, referit a les emocions (consulteu els núvols de paraules). L'objectiu de l'activitat és reconèixer i reflexionar sobre les emocions pertorbadores. És important que facin servir el lèxic practicat; en aquest cas, el núvol de la ira.

44. Germà gran. En Marty protegeix el seu germà i, de tant en tant, perd la paciència. Busqueu un parell de frases que denotin aquestes dues actituds.

Li passo un braç per les espatlles → gestualització que denota protecció envers el seu germà petit.

Li dic amb les dents serrades → gestualització que denota frustració.

Aquesta activitat ens ha de permetre treballar la relació entre emoció, pensament i comportament.

45. Anècdotes. Com bé sabeu, una **anècdota** és un fet particular, més o menys curiós, de la història o de la vida d'algú. És un altre recurs que pretén informar i, alhora, mantenir l'atenció dels lectors. En Marty explica una altra anècdota d'en Charlie. Trobeu-la i expliqueu-la amb les vostres paraules. Una vegada que jugaven a fet i amagar, va quedar atrapat a l'armari de sota de la pica de la cuina. El pare va haver d'usar una serra i un tornavís per treure'l.

46. Emocions: la responsabilitat. Les frases següents ens parlen del sentiment de responsabilitat, fins i tot de culpa, d'en Marty respecte al seu germà. També ens parla de la reacció que tindria la mare: es posa en el seu lloc i l'entén.

"Ara que sé que no porto el paper amb els horaris dels trens, no puc evitar pensar que també m'he deixat altres coses."

"Si la mare fos aquí m'emportaria una esbrocada per haver-lo fet panteixar."

- Com es diu aquesta capacitat? **Empatia**
- Com la definiríeu? És la capacitat de percebre, compartir i entendre el que una altra persona pot sentir. És rellevant que relacionar-ho amb la primera vegada que ha sortit (activitat núm. 35).

47. Ampliem el vocabulari: Reaccions. Aquest seguit de paraules apareixen en el text.

- Relacioneu-les amb el seu significat i, entre parèntesis, indiqueu-ne la categoria gramatical.

esbufega

panteixa

s'escapoleix

serpentejant

gambades

de quatre grapes

- En Charlie.... respira forçadament **panteixa (verb)** i s'escapa **s'escapoleix (verb)**.
- El tren... fa un soroll estrident **grinyol (nom)** de rodes, quan entra sinuosament **serpentejant (verb)**.
- En Martin amb un parell de passes llargues **gambades (nom)**, posa peus i mans a terra **de quatre grapes (locució adverbial)** i respira molt de pressa per efecte de la fatiga, d'una excitació **esbufega (verb)**.

b. En Marty té **reaccions contradictòries** respecte al seu germà; és a dir, vol i dol. Què vol dir aquesta expressió?

“Aquest nano està completament guillat. Quina mena de persona intenta pujar a un tren en marxa?”

“Encara que estic acostumat a les seves bogeries, l'estómac em puja per la gola només de pensar en el que podria haver passat fa un moment.”

CAPÍTOL 8: T'ESTIMEM, NORTH END _____ pàg. 42

48. Recursos narratius. En aquest capítol torna a haver-hi una analepsi o *flashback*, és a dir, un moment en què el tema es desvia o s'allunya de l'assumpte principal.

a. Trobeu-la. “El fet de pensar en el senyor Hendrix em fa recordar... Eren les quatre de la tarda.” (pàg. 42/43)

b. De qui parla? Del senyor Hendrix.

- c. Què en sabeu fins ara, d'aquest personatge? Que és un professor que l'ha ajudat molt. Gràcies als seus consells, en Marty escriu. L'escriptura l'ajuda a reflexionar.

49. Ampliem el vocabulari. Un dels aficionats “*va fent tentines*”.

- a. Què vol dir *fer tentines* i què ens vol donar a entendre? Anar de tort/ van pets o beguts.
- b. I què volen dir *grunyir* i *remugar*? Grunyir: fer grunys (crits) com el porc. Remugar: rondinar. Murmurar paraules entre dents, sovint en senyal d'enuig.

50. Parlem-ne! Feu un debat amb els companys i companyes sobre actes incívics i gent irrespectuosa.

Quan l'alumnat expressi la seva opinió, procurarem:

- ✚ Guiar-los cap al seu autoconeixement mitjançant el mètode socràtic (a partir de les nostres preguntes, ells han d'arribar a les seves conclusions o solucions).
- ✚ No jutjar-los.
- ✚ Reforçar la seva autoestima i autoconfiança.
- ✚ No pressionar-los.
- ✚ Fomentar la participació i implicació de tothom.

Podem gravar el debat, després visionar-lo tots junts i fer-ne una avaluació conjunta.

CAPÍTOL 9: PERNIL AMB MELMELADA _____ pàg. 46

51. Emocions: sentiments oposats. Fixeu-vos en aquests dos fragments:

“Tant és com estigui de guillat en Charlie (o quantes vegades estiguem a punt d'acabar atropellats o apallissats per culpa seva), a mi simplement m'agrada fer coses per ell. Quan ell és feliç, jo soc feliç”.

“El pare haurà tornat a treballar més de noranta hores. I a quina hora es llevarà la mare? Diguin una hora, senyores i senyors, qualsevol. Les dotze? Les dues? Demà? Dilluns?”

- a. Feu una frase que resumeixi els sentiments d'en Marty envers en Charlie. L'estima molt. Creix la intensitat del sentiment.
- b. I respecte als seus pares? Mostra un to irònic i de retret. Es podria aprofitar per parlar de la diferència entre *ironia* i *sarcasme*.
 - Ironia: Broma que consisteix a dir el contrari del que es vol afirmar.
 - Sarcasme: Tipus d'ironia mordaç, incisiva, de vegades fins i tot cruel.
- c. Creieu que els seus sentiments evolucionen i són més intensos?
- d. Per què creieu que diu que els seus pares potser ni s'adonaran que han marxat? Perquè el pare es passa la vida treballant i la mare dorm moltes hores. Potser, per tant, no s'adonaran de la seva absència.
- e. Quins són els principals motius que el tornen a portar a sentir-se poruc o angoixat? S'ha deixat el telèfon a casa i no recorda si amb l'alarma posada, s'ha deixat els horaris de tren, s'ha endut la capsa de galetes omniespecials... En resum, pensa que els pares descobriran aviat la seva fuga.
- f. Us heu fixat com acaba el capítol? Per què deu acabar així? El capítol queda tallat. És un exabrupte perquè s'adorm. Bzzz...

52. Tècniques narratives: Entrepans exòtics. Redacteu un text instructiu, una recepta, d'un entrepà estrany o curiós que hagueu fet i llegiu-lo en veu alta per als vostres companys. [Compte a fer-ho bé... i que no us passi això.](#)

53. Emocions compartides: l'amor. En aquest capítol, en Marty rememora un moment molt bonic compartit amb en Charlie i els seus pares. Es tracta d'una mirada al passat, un *flashback*, ple d'amor i molta tendresa. Hi podem copsar emocions diverses, d'amor i de sorpresa:

a. Busqueu en el text tres frases o moments que identifiqueu amb:

- Sorpresa: “—Caram —vaig dir—. És un tauró?”
- Tendresa: “Encara avui puc veure perfectament aquell salt, gairebé a càmera lenta... El soroll inesperat quan toca l'aigua, i es trenca l'encanteri...”
- Passió: “ —Un dofí —va dir algú prop meu, però no em vaig girar per veure qui era. Notava un pessigolleig per tot el cos i tenia la sensació d'haver quedat enganxat a terra.”

b. A continuació, genereu un quart núvol que correspongui a la família emocional de l'amor. En acabar, captureu la imatge i pengeu-la a l'Àlbum de lectura. Podeu inspirar-vos en aquest model d'exemple:

54. Recordem. El títol del capítol és “El dofí”.

a. On més ha sortit el nom d’aquest animal al llarg de la novel·la?

A la coberta, en el primer poema i als capítols: “L’estació” i “Pernil amb melmelada”.

b. Què representa el dofí?

El record d’un moment molt bonic i emocionant per a tota la família, però en especial per a en Charlie.

c. Quina sensació els provoca? Resposta oberta.

Marty: Primer de sorpresa i alegria, després de buidor i pena perquè pensa que no tornarà.

Charlie: Es queda bocabadat.

d. Hi ha una expressió facial d’en Charlie que denota sorpresa. Quina és? La boca oberta.

e. Com explicaríeu amb una paraula el que ens deu voler transmetre en Martin:

Aquella sensació de buidor -pena, fins i tot- quan a poc a poc m’adono que no tornarà! Desconsol o resignació (tristesia).

Ens vam estar segles allà drets, sense dir res, fins que vaig trencar el silenci. Felicitat (alegria).

CAPÍTOL 11: UN RARET AL TREN _____ pàg. 52

55. Penseu-hi! Enllaç. Quina és la raó de la tria del final del capítol “Pernil amb melmelada” i que, a més, és motiu de la confusió i l’atordiment que torna a experimentar en Marty? Que s’ha quedat adormit. Què és el que no entén? Que té una noia al seu costat. I què el traspalsa? No saber on es troba ni el seu germà ni la motxilla.

56. Emocions i reaccions: la sorpresa. Recordeu que la sorpresa era una emoció causada per un fet o una situació inesperada? Que podia ser positiva (goig, felicitat, eufòria, entusiasme, confiança, seguretat, orgull...) o negativa perquè depenia del fet que la produïa?

a. Segons el que heu llegit, la sorpresa d'en Marty us sembla positiva o negativa?

Negativa.

b. Com s'anomena la sensació relacionada amb la sorpresa i que podria ser negativa si...

Provoqués confusió o atordiment:

DESC_NCE_T

DESCONCERT

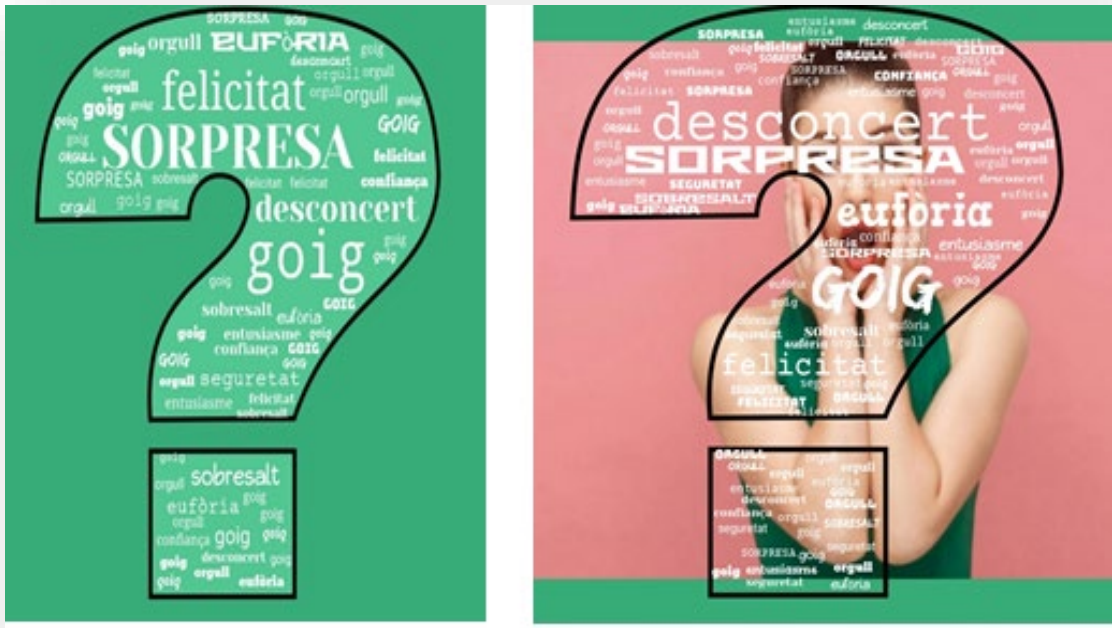
Provocada per un estímul imprevist que percebem com a amenaçador:

S_BRE_ALT

SOBRESALT

c. Genereu un cinquè núvol de paraules vinculades a la sensació de **sorpresa** (positives i negatives). En acabat, feu-ne una captura de pantalla i pengeu-la a l'Àlbum de lectura. (Aprofiteu per recordar-les totes amb el mateix ordre d'aparició que els ajudi a sistematitzar: 1. POR, 2. IRA, 3. ALEGRIA, 4. AMOR, 5. SORPRESA)

A continuació, teniu uns models d'exemple:

d. Localitzeu les diferents reaccions que expressin por i sorpresa. (Discriminar SORPRESA-POR)

- *Inquiet i desconcertat*
- *M'agafa molta vergonya*
- *De cop, estic amoïnat*
- *Noto que el pànic m'estreny*
- *No el veig en lloc i la sensació de pànic no para de créixer.*
- *Em fa la sensació que estic mig marejat i no m'aguanto bé dret./Puc sentir el soroll de la meva respiració dins del crani.*

N'hi ha alguna que s'hagi repetit més d'una vegada? Pànic

e. La podríeu definir amb les vostres paraules? *Gran por agafada sobtadament.*
DIEC2

57. Cames ajudeu-me!

a. I, finalment, quina decisió pren en Marty?

Decideix fugir i anar al lavabo i fer un esforç per passar per l'altra porta.

- b. Exercici oral: I vosaltres hauríeu reaccionat així? I si veiéssiu reaccionar algú d'aquesta manera pensaríeu: *un raret del tren?* **Resposta oberta.**

58. Metacognició. Reflexioneu sobre el vostre propi procés d'aprenentatge tot responant les preguntes següents. Pengeu després les vostres reflexions a l'Àlbum de lectura.

METACOGNICIÓ

- 1. Què és el primer que hauria de fer?**
- 2. Hi ha algun aspecte que no tingui clar?**
- 3. Puc explicar el que he après?**
- 4. Hauria de demanar ajuda?**
- 5. Per què he arribat a una resposta incorrecta?**
- 6. Puc aplicar-ho a d'altres contextos diferents?**
- 7. Com ho puc fer millor la propera vegada?**

TERCERA ETAPA (b)

59. Poema: El meu germà. Què us crida més l'atenció? Que es tracta d'un poema que ha escrit en Charlie, que té 10 anys, i està dedicat a en Martin.

Pel que fa al contingut, què més en destacaríeu? Pel que fa al contingut, cal destacar el sentit de l'humor dels dos últims versos.

CAPÍTOL 12: POEMES I VÒMITS _____ pàg. 57

60. Emocions: Com una sopa

- a. Subratlla les expressions del capítol que tenen a veure amb emocions o reaccions emocionals d'en Marty.

Les cames em fluixegen de mala manera...

Sento un alleujament enorme perquè en Charlie és allà assegut...

...si no fos pel pànic, el mareig i el fet que intento enfadar-me amb ell per haver desaparegut.

Vomitar la teca en un tren. Això no és normal.

- b. Com és que en Marty es troba malament? Relaciona el seu estat emocional amb el capítol anterior ("Un raret al tren").

Quan es va quedar adormit, es va despertar i no entenia que tingués una noia al seu costat. I, sobretot, el va trasbalsar no saber on es trobava el seu germà i la motxilla.

- c. Hi ha dos motius que el tenen neguitós. Quins són? Està enfadat amb en Charlie perquè havia desaparegut i perquè el troba escrivint a la seva llibreta.

d. Els ha superat? Sí. “Sento un alleujament enorme perquè en Charlie és allà. Comprovo que la caps de galetes està ben tancada abans de desar la motxilla.”

61. En Charlie també escriu!

- a. Què escriu en Charlie? Un *limerick*.
- b. Busqueu-ne la definició. Un *limerick* és un tipus de poema d’origen anglosaxó, de cinc versos, de tema divertit i amb un final sorprenent, propi de la literatura infantil. Els versos u, dos i cinc rimen entre si, i els tres i quatre entre ells. Acostumen a ser de rima consonant.

62. Emocions: el fàstic. El disgust, el menyspreu, el desdeny, l’angúnia, l’avorriment, el rebuig, la contrarietat, el desplaer, l’hostilitat o la molèstia, entre d’altres, són emocions i estats emocionals vinculats al **fàstic**.

- a. Quins dos retrets dedica en Marty al seu germà?

Que ha desaparegut sense avisar i que li hagi agafat la llibreta.

—Què fas? —dic, una mica massa severament, mentre li trec la llibreta de les mans./ (...)intento enfadar-me amb ell per haver desaparegut.

- b. En Charlie li diu: “No t’he volgut despertar. Sé que et poses de mala lluna quan et desperto”. Què deu voler dir posar-se de mala lluna? De mal humor.

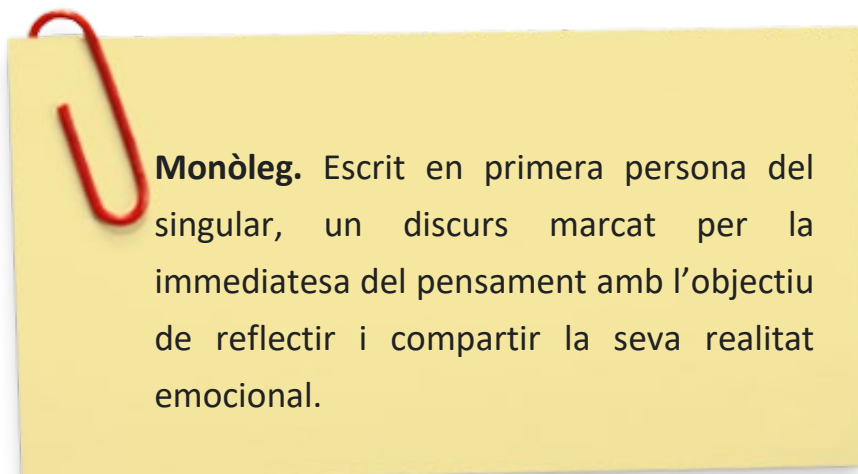
- c. Genereu el sisè núvol de les nou paraules vinculades a la sensació de fàstic. En acabat, feu-ne una captura de pantalla i pengeu-la a l’Àlbum de lectura.

A continuació, teniu un model d’exemple:

63. Tècnica narrativa. El discurs. I, a l'últim paràgraf que tanca el capítol, acaba dient: *“Necessito posar les idees en ordre. D'aquí a uns minuts hauré de pensar què fer a continuació”*.

- a. Amb qui parla? **Amb ell mateix**
- b. Està en conflicte. Què li passa? **Està enfadat amb el seu germà i amb ell mateix. Se sent vulnerable perquè té por que les coses no surtin com desitjaria. Com que no té els horaris dels trens, està neguitós perquè no sap quins canvis ha de fer.**
- c. Sabeu com s'anomena aquesta tècnica narrativa? **En Marty viu un conflicte intern. Tot el que pensa i pateix ens ho explica directament des de la seva consciència en forma de monòleg.**

CAPÍTOL 13: TATUATGES _____ pàg. 59

64. Emocions: Ai, quin embolic! En Marty diu que té “claustrofòbia”.

- a. Per què ho diu? **El sostre és baix. Està envoltat de gent i li agafa claustrofòbia.**
- b. Amb quina emoció relacionaríeu la claustrofòbia? **Amb la por.**
- c. Relacioneu el nom d'aquestes pors amb allò a què es refereixen:

1. Claustrofòbia	a. espais tancats
2. Acrofòbia	b. altures
3. Hidrofòbia	c. aigua
4. Batofòbia	d. profunditats i al buit
5. Nosofòbia	e. malalties
6. Fotofòbia	f. a la llum
7. Monofòbia	g. soledat
8. Xenofòbia	h. estrangers
9. Nictofòbia	i. foscor
10. Agorafòbia	j. espais oberts

- d. A mesura que aneu llegint podeu comprovar que l'estat nerviós d'en Marty pateix alts i baixos. Per què torna a estar tan neguitós?

Perquè no sap la combinació de trens per arribar on vol anar: *“Encara estic desconcertat i nerviós.”*

65. Un vell amic. En Charlie descobreix un dibuix seu a la llibreta d'en Marty.

- De quin dibuix es tracta? **Un dibuix del dofí.**
- I vosaltres, enganxeu dibuixos o frases a les vostres llibretes o carpetes? Us sembla interessant decorar-les? Per què? Comenteu-ho amb els vostres companys d'aula. **Resposta oberta.**

66. Els personatges: Un bon mestre. Fixeu-vos com, sempre des de l'afecte, torna a parlar del senyor Hendrix. Li té una consideració especial: l'admira. Per què l'anomena?

“La llibreta era només una llibreta normal de l’escola, amb la tapa verda, que el senyor Hendrix em va donar per escriure-hi el meus poemes. La volia guarnir una mica. En Charlie no parava de dibuixar dofins quan l’any passat vam anar a Saint Bernards, i per això em fan pensar en les vacances.”

67. Tatoo session! En Charlie comenta que ell i en Marty s’haurien de fer tatuar dos dofins idèntics.

- Quin significat creieu que té per a en Charlie que tots dos tinguin el mateix tatuatge? És com segellar la seva unió, com un pacte de sang que es fa entre persones que volen estar unides per sempre més.
- Hi ha amics, germans, fins i tot pares i fills que decideixen compartir un mateix tatuatge. Coneixeu algú que ho hagi fet? I vosaltres? Ho faríeu? Amb quina persona? Què voldríeu tatuar-vos? **Resposta oberta.**
- Dibuixeu un tatuatge que us agradaria compartir. **Resposta oberta.**

68. Les aparences enganyen. En Marty diu que sembla que en Charlie tingui sis anys.

- Quants en té en realitat? **En té 10.**
- Com ho sabeu? **Per la poesia.**
- En Martin, del seu germà, en destaca els seus tics. Enumera’ls. **De vegades quan somriu no es pot controlar./ De cop, fa petar els dits.**

69. Dofí o gambeta? En Marty es riu d’en Charlie perquè es vol fer el tatuatge en un lloc força curiós, però no es burla d’ell, sinó que té un sentiment especial cap al seu germà. Seríeu capaços de definir quin tipus de sentiment és? Com el definiríeu? **—Ha! Un dofí —Em poso a riure—, Més aviat hauria de ser un peixet! O una gambeta.**

70. Un rondinaire. Quan acaba el capítol, en Marty diu: **“—Anem—dic amb un grunyit quan han desaparegut per l’escala de pujada.”** Creieu que en Marty

rondina massa? O bé, com hem vist abans, les aparences enganyen? Resposta oberta.

CAPÍTOL 14: DOLPHINWATCH _____ pàg. 62

71. Recurs narratiu: Enrere com els crancs. Tot el capítol és un *flashback*. Com ho heu reconegut? En Marty torna enrere en el temps i parla de les vacances a Saint Bernards.

72. Ampliem el vocabulari: Maneres de dir. Què vol dir l'expressió: "Estar fet un sac de nervis?" (*En Charlie estava fet un sac de nervis.*). Estar molt nerviós.

73. Emocions: Els somnis. Per al pare d'en Marty i en Charlie les vacances són una recompensa; per a en Charlie són un somni, perquè aconseguix veure un dofí. (Objectiu: Saber identificar i expressar les emocions que experimenten les persones).

a. Quin adjectiu triaríeu per definir l'estat emocional d'en Charlie? Alegre

b. Exercici oral, compartit amb tots els companys i companyes de l'aula:

Com estaríeu si un somni vostre es fes realitat? Cal procurar emprar les paraules (adjectius) que ja han sortit: eufòrics, il·lusionats, optimistes, contents, excitats...

CAPÍTOL 15: UN CRIM _____ pàg. 64

74. Situem-nos! El viatge dels dos germans avança: en quina ciutat es troben? Birmingham.

75. Els personatges: Contrastos. En Marty i Charlie es comporten de manera diferent. En Marty se sent responsable del germà i pateix. En Charlie no té aquesta preocupació, no acaba d'entendre quin és el problema. Busqueu en el text un parell de frases que n'exemplifiquin el contrast.

Marty:

- ✚ En Charlie necessita beure alguna cosa perquè té *“la boca més seca que la sola de l’espardenya d’un beduí.”*
- ✚ *No m’agrada deixar-lo sol, però no tinc alternativa.*

Charlie:

- ✚ *Quina mosca t’ha picat al cul?*
- ✚ *No t’ho prenguis tan a la valenta.*

76. Ampliem el vocabulari: Què vol dir? Què volen dir les paraules subratllades?

<ol style="list-style-type: none">1. <i>La llum entra a doll.</i>2. <i>Estiro el braç, agafo una ampolla enorme de suc de taronja, l’esmunyo dins de la motxilla.</i>3. <i>Retrocedeixo trontollant.</i>4. <i>Em quedo allà dret embarbussant-me.</i>	<ol style="list-style-type: none">a) Fer lliscarb) Confusamentc) A raigd) Balancejant-se
--	---

Solució: 1.c)/ 2.a)/ 3. d)/ 4. b)

77. Pensament automàtic (o recurrent). En Marty està sempre preocupat, en especial per un objecte.

- a. De quin objecte es tracta? *La motxilla.*
- b. Per què creus que té aquest pensament recurrent? *Hi guarda coses importants com ara la capsa de galetes. “Estrenyo la motxilla contra el pit”.* (pàg .64)

78. Reaccions emocionals. Assenyala totes les reaccions emocionals que pateix físicament en Marty en aquest capítol. L’objectiu de l’activitat és conscienciar els alumnes de la relació entre emoció, pensament i comportament (autocontrol i gestió emocional).

- ✚ *Respiro profundament.*

✚ *M'empasso la saliva.*

✚ *Torno a recórrer el passadís amb una cara que diu «No, aquí no hi ha res que em convenci.»*

79. Endavant! En Marty diu que té un objectiu a complir.

- a. De quin objectiu parla? (...) *però tinc un objectiu per complir, per tant respiro profundament i faig un pas endavant. Aferro la motxilla encara més fort i em dirigeixo a una botiga.*
- b. Aquest afany que té en Martin de superar totes aquestes situacions complexes i complicades s'anomena perseverança. I vosaltres, com actueu davant de situacions difícils o no desitjades? (Objectius: adquirir coneixements sobre un mateix i aprendre a parlar d'un mateix davant dels altres).

80. Fer-ho o no fer-ho. Aquesta és la qüestió! En Marty va a una botiga i...

- a. Quin sentiment té? Culpabilitat, dubte, impotència... *M'empasso saliva. Això està molt malament. No puc. Jo no faig coses d'aquestes. Però d'altra banda...*
- b. Què deu voler dir en Marty amb la frase: "*He d'omplir el silenci*" (p. 67). En aquest cas, parlar per parlar. Dissimular davant la noia policia.

81. Tècnica narrativa: El monòleg. Fixeu-vos en els exemples següents en forma de monòleg i amb un clar registre pròxim a l'oralitat:

«Fes-ho, i fes-ho ja», em dic. «Fes-ho per en Charlie».

Ha de ser ara. Em mossego el llavi. «No ho hauria de fer. No ho hauria de fer. No ho hauria de fer».

(...) dic, després d'empassar-me saliva.

(...) però la veu se'm queda enganxada a la gola.

Pateixo.

La gola se'm tensa.

La panxa se m'està tornant boja, com una rentadora plena de batut de fruita.

Creieu que el seu neguit va de més a menys o de menys a més? Sí.

- 82. Metacognició.** Reflexioneu sobre el vostre propi procés d'aprenentatge tot responent les preguntes següents. Pengeu després les vostres reflexions a l'Àlbum de lectura.

METACOGNICIÓ

1. Què és el primer que hauria de fer?
2. Hi ha algun aspecte que no tingui clar?
3. Puc explicar el que he après?
4. Hauria de demanar ajuda?
5. Per què he arribat a una resposta incorrecta?
6. Puc aplicar-ho a d'altres contextos diferents?
7. Com ho puc fer millor la propera vegada?

QUARTA ETAPA

83. Poema: Felicitat. Llegiu el poema i responeu:

Pel que fa a la forma, els alumnes poden reflexionar sobre els versos, estrofes, poema i poemari, idea principal.

a. Tenint en compte el contingut del poema, quins dos versos destacaríeu?

“La felicitat és fàcil de trobar.

Però es pot perdre en un moment.”

b. Com la defineix el jo poètic? Fàcil de trobar però difícil de mantenir.

CAPÍTOL 16: REGGAE _____ pàg. 71

84. Vols ballar amb mi?

Des de l'àmbit artístic, la matèria de música, se'n podria ampliar els continguts: diversos estils musicals i fer-ne audicions...

- a. Sabríeu explicar, de manera breu, quin estil musical és el *reggae*? Resposta oberta.
- b. I el *hip-hop*? Resposta oberta.
- c. Us agraden? Resposta oberta.

85. Emocions: El formatge de la vida. En Charlie fa una definició curiosa del sentit de la vida. En el poema anterior al capítol, en Marty parla de la felicitat. Trobeu que hi ha alguna relació entre l'un i l'altre? Resposta oberta.

86. Ampliem el vocabulari. Hi ha algun mot o expressió d'aquesta llista que no sapigueu què vol dir?

Pispar	Pròfug	Trincar
Crim	Manilles	Tocar el dos
Segrest	Tio	Fer el gallet
	Delinqüent	

Amb quin gènere narratiu els relacioneu? Novel·la negra, novel·la policíaca.

87. Penseu-hi: Mans enlaire! En Marty està nerviós, no es troba còmode amb el que està fent. Fixeu-vos en les frases següents:

“Jo faig un glop, nerviós...”

“L’alleujament perquè no m’han atrapat està sent substituït per un supersentiment de culpa que no em deixa respirar.”

“Això ja fa tres crims comesos en un sol dia. I potser també segrest. Per tant, ja en són quatre.”

“Sóc un delinqüent múltiple.”

“... prenc una decisió. De seguida que tornem a ser a casa enviaré una postal a la botiga disculpant-me per haver-me endut el suc. Aconseguiré diners i els enganxaré a dins amb cel·lo. potser hi posaré un parell de lliures de més i els diré que donin el canvi a una ONG. Això em fa sentir millor.”

- a. Com descriuríeu el seu estat anímic? *Se sent culpable (família emocional: tristesa)*
- b. De què es penedeix? *D'haver robat, de no haver comprat bitllet per a en Charlie, d'haver comès un segrest.*
- c. Us heu sentit com ell alguna vegada? Podríeu explicar als vostres companys o companyes alguna anècdota que us hagi fet sentir com en Marty? *L'objectiu és adquirir coneixements sobre un mateix davant els altres i aprendre a parlar d'un mateix davant els altres.*

88. Parlem-ne: Música, mestre! En acabar el capítol, veiem que en Marty se solidaritza amb el músic. Li fa entendre que li ha agradat la seva música.

- a. És important la música per a vosaltres? *Resposta oberta.*
- b. Quan acostumeu a escoltar música? Quan esteu tristos o més aviat quan esteu alegres? *Resposta oberta.*
- c. Quin tipus de música us agrada més? *Resposta oberta.*
- d. Feu escoltar als vostres companys i companyes una cançó important per a vosaltres. *Resposta oberta.*
- e. Comenteu la frase següent amb els vostres companys:

*“La música és per a l'ànima
el que la gimnàstica és per al cos.”*

Plató

89. Emocions: Ple a vessar. Què deu voler dir en Marty amb l'expressió: *“Hem d'acceptar el que ens toca”*? Resignació o acceptació (Família emocional: tristesa). Objectiu: saber identificar i expressar l'emoció que experimenta.

90. Quins personatges! Feu una llista dels personatges que hi ha al vagó.

- Una dona vella
- Un home enorme
- Una noia amb cara d'enfadada

91. Signes gràfics. Expliqueu quina finalitat té l'ús del parèntesi i a qui es refereix quan diu “us prometo”:

“Finalment (i us prometo que això no és mentida) se la beu tota d'un glop.” Cal recalcar el que diu al lector en forma de confiança. Que els quedi clar!

92. Descripcions: Una noia curiosa

a. Busqueu la descripció de la noia.

—La noia amb més cara d'enfadada que hagi vist mai; porta una motxilla molt grossa a la falda, els cabells blaus, una jaqueta de llana multicolor encara que faci calor, un pírcing a la cella i un al llavi i una mirada de «vinga, a veure si us atreviu a mirar-me» gravada amb foc a la cara.

b. Quins elements destacaríeu de la descripció? Descripció sobretot física, però subjectiva.

c. Com l'anomena en Marty? La Noia Enrabiada.

93. Parlem-ne!

- a. **Un senyor important.** Ens parla de nou del senyor Hendrix. Per què? Què li aconsella el professor? *Que busqués un lloc tranquil, agradable i serè per escriure poesia.*
- b. **Doble sentit.** El capítol acaba amb la frase: *“Serà un viatge molt llarg.”* Creieu que té un doble sentit? Expliqueu-lo. *Serà un viatge molt llarg perquè la companyia no és gaire bona. Serà un viatge de molts quilòmetres.*

CAPÍTOL 18: CATEGORIA TURISTA ECONÒMICA _____ pàg. 77

94. Recapitem! Records. En aquest capítol, en Marty reprèn el relat de moments feliços passats amb la família (*flashback*). És la continuació d'un capítol anterior. A quin capítol ens referim? *Dolphinwatch* (pàg. 62)

95. Emocions: felicitat, plenitud i alegria. Tots plegats se senten molt afortunats i agraïts de poder fer aquelles vacances. Són bons moments compartits: *“Tots estàvem d'un humor genial i, naturalment, en Charlie era el que estava més emocionat de tots.”*

Compartiu amb els companys i companyes un moment que recordeu de les vacances passades. (Objectius: *Adquirir coneixements sobre ells mateixos, parlar-ne davant dels altres i expressar-ne les emocions que van experimentar.*)

96. Penseu-hi!

- a. **Qui diu què?** Qui diu la frase: (...) *“era pura vida”*? En Charlie. A qui fa referència? Al dofí.
- b. **Frases megamàgiques.** Quin significat, segons vosaltres, té la frase que diu en Charlie: *“Era com...com...com una gorra de llana amb borla plena d'esperança i felicitat.”*(pàg. 77) *Resposta oberta.*

c. **Charlie, vigila!** Per què la mare diu a en Charlie: (...) *no t'esveris massa. Ja saps què diuen els metges?* Perquè la salut d'en Charlie és delicada. En canvi, en Marty diu que: *"En Charlie no hi pensa mai."* A què es refereix? No pensa que s'ha de cuidar, que la seva salut és fràgil.

d. Què interpreteu quan llegiu:

✚ *"Val més dormir en una cova i viure com un rei, que dormir en un palau i viure com un perdulari, oi? Que el més important no és el lloc on vius, sinó saber viure.*

✚ *Tant m'era on ens allotgéssim; tenia aquell pessigolleig silenciós d'entusiasme a la panxa i em moria de ganes de desfer les maletes i començar pròpiament les vacances. Tenia ganes de gaudir de les vacances, el luxe no era important.*

✚ *En Charlie feia un somriure d'orella a orella i la mare semblava una mica desconcertada. Ens fa suposar que en Charlie ha fet una trapelleria de la qual està content i que la mare no s'acaba de creure el que ha fet el noi.*

e. Busqueu una altra manera de dir:

✚ *De cua d'ull. De reüll*

✚ *Qui no plora, no mama. Si no et queixes, o et fas sentir, no obtens res a canvi.*

f. En Charlie, en acabar el capítol, diu: *"Tot és possible."* Per què ho diu? Perquè ha aconseguit un *bungalow* de luxe a preu dels barats. Què li ha suggerit aquest pensament? Si ets atrevit, aconsegueixes més que si no actues.

97. Penseu-hi!

- a. **Quin descans!** Qui baixa a l'estació Bristol? L'home gras i la velleta.
- b. **Mirar endavant.** En Marty pensa: *“Però ara ja és massa tard per fer res d'això. No puc tornar, ni canviar res. He de mirar endavant.”* Com definiríeu la seva actitud? **Decidida, valenta.** (Objectiu: conèixer estratègies de gestió emocional.)

L'aptitud que demostra en Marty, de reaccionar positivament malgrat les dificultats, s'anomena **resiliència**. Ser resiliència no significa que no pateixi conflictes ni inquietuds, sinó que sap superar-los.

- c. **El nostre**

Marty. El capítol acaba amb una frase d'en Marty: *“Li despentino els cabells i li pico l'ullet just abans de tornar al vagó.”* Quin sentiment us desperta aquesta actitud d'en Marty? **Tendresa.**

98. **Metacognició.** Reflexioneu sobre el vostre propi procés d'aprenentatge tot responant les preguntes següents. Pengeu després les vostres reflexions a l'Àlbum de lectura.

METACOGNICIÓ

1. Què és el primer que hauria de fer?
2. Hi ha algun aspecte que no tingui clar?
3. Puc explicar el que he après?
4. Hauria de demanar ajuda?
5. Per què he arribat a una resposta incorrecta?
6. Puc aplicar-ho a d'altres contextos diferents?
7. Com ho puc fer millor la propera vegada?

QUARTA ETAPA (b)

99. Poema: Duna. Cada creació poètica s'esdevé a partir d'una situació o circumstància determinada que l'envolta. Però quin és el tret més important d'aquest poema? La disposició de les paraules per tal de representar el contingut del poema. És un tipus de poema visual, un cal·ligrama.

CAPÍTOL 20: GUITZES A LA CAMA _____ pàg. 89

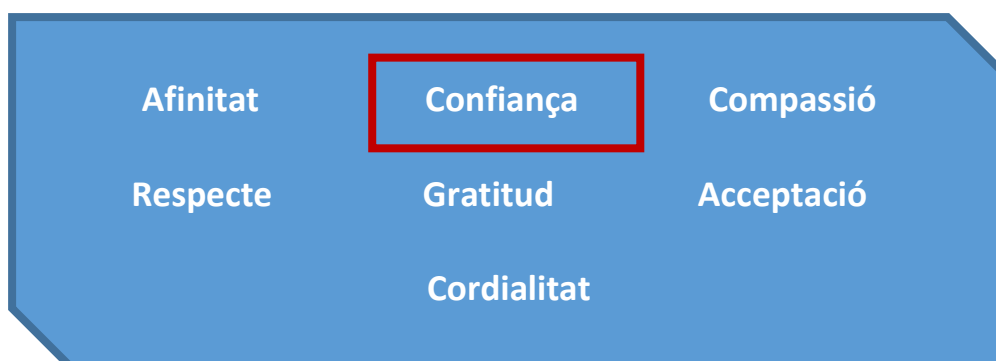
100. Personatges. Ella, una altra vegada!

- Què passa amb la Noia Enrabiada? Està llegint la llibreta de poemes d'en Marty.
- Quina edat calcula en Marty que té? Uns disset anys.
- A quina activitat creieu que es dedica aquesta noia? Resposta oberta.

“Em sento força satisfet de mi mateix la sensació de felicitat no dura gaire.”

101. El retorn d'en Hendrix. Llegeix i respon:

- Per quin motiu en Marty torna a anomenar el senyor Hendrix? Diu que només pot llegir els seus poemes el senyor Hendrix.
- En Marty té una relació especial amb el senyor Hendrix. No li fa res que sàpiga el que pensa ni el que sent. Quin nom, relacionat amb la família emocional de l'amor, creieu que defineix aquesta relació? Encercleu-lo:

102. Ampliem el vocabulari. Busqueu al diccionari el significat dels mots següents:

- **Canyella:** Part del davant de la cama, sobre la tibia.
- **Guitza:** Puntada de peu, coça.

103. Emocions: Quina por! En Marty diu que la Noia Enrabiada sembla encantada d'haver-lo fet cagar de por.

- Podríeu anomenar tres emocions similars a la por? **Temor, pànic, terror.**
- Segons en Marty, la noia mira per la finestra "de mala lluna". Podríeu substituir aquesta expressió per una altra de significat similar? **De mal humor. Estar de futris.** (Si voleu fer-los aprofundir en l'expressió, podeu fer-los llegir l'article següent: [F de FUTRIS.](#))

104. L'escriptura com a teràpia. Què em passa, doctor?

- Llegiu el paràgraf en què en Marty parla del fet d'escriure:
«Tot va bé», em dic. «Escriu un poema. Això t'ajudarà. No, encara millor, llegeix els poemes antics. Així no et distrauràs gaire, i li pots anar donant una ullada de tant en tant».
- Per a ell, la poesia és com una medicina, és terapèutica. Què vol dir terapèutica? Ho sabríeu explicar? En cas contrari, busqueu-ne la definició. **Relatiu o pertanyent al tractament de les malalties.**
- En Marty revisa poemes anteriors? Per què creieu que ho fa? **El passat és important per entendre moments del present.**
- De què diu que parla el seu poema "Duna"? **El moment viu d'una sensació és el millor moment per a explicar-la, o potser recuperant-la des del record resulta més fàcil de copsar certes coses amb els sentits. Som capaços de mirar amb distància allò que hem escrit nosaltres?**

CAPÍTOL 21: MUNTANYES PELUDES _____ pàg. 94

105. Tècnica narrativa: Caram, quin salt! Fixeu-vos que els fets narrats en aquest capítol enllacen amb un capítol anterior.

- a. A quin capítol ens referim? “Categoria turista econòmica”
- b. El narrador ens situa al passat altra vegada (*flashback*). Ens ha fet fer un salt temporal, però tornem a situar-nos a les vacances de la família d’en Marty i en Charlie. Per què creieu que s’utilitza la tècnica del *flashback* en aquesta novel·la? Resposta oberta.
- c. Us agrada? O preferiríeu que us expliquessin els fets sense alternança present/passat? Resposta oberta.

106. Recapitem! Després de llegir-lo, seríeu capaços de canviar el títol del capítol? Feu-ne un resum de cinc línies. (Aprofitar per explicar-los l’ús dels connectors, fer-los consultar i usar).

CAPÍTOL 22: POEMES I AVISOS _____ pàg. 96

107. Penseu-hi! Noi parliamo italiano.

- a. Què fa la Noia Enrabiada per despistar el revisor? Fer-se l’estrangera. Parlar italià.
- b. Creieu que en Marty entén la seva conducta? De moment, no l’entén. Diu que està boja.
- c. Hi ha algun moment que la critiqui? Busqueu-ne un exemple. *Està completament boja, és evident! I a sobre va armada. Definitivament, li hauria de dir al revisor que ha amenaçat de fer volar el tren. I que ara només fa veure que és estrangera.*
- d. Us sembla que en Marty la jutja sense conèixer les seves intencions? Sí.

e. Quin nom rep aquesta manera d'actuar? **Tenir prejudicis.**

108. Penseu-hi! Corre, Marty! Fixeu-vos com acaba el capítol: *“No és fins aleshores que m’adono que no tinc la motxilla. I que no tinc en Charlie.”*

a. Com creieu que se sent en Marty quan s’adona que ha perdut la motxilla i en Charlie? **Molt trist. Perdut i desolat.**

b. I vosaltres, heu perdut alguna cosa important o de valor sentimental? Com us heu sentit? **Resposta oberta.**

c. Comenteu amb els vostres companys i companyes: **Respostes obertes.**

- Us ha passat alguna vegada de separar-vos dels vostres pares i perdre-us?
- L’hi ha passat a un germà o germana?

QUARTA ETAPA (c)

109. Poema: Càntic. Quina sensació ens transmet? la sensació de tristesa d'una pèrdua= desconsol.

CAPÍTOL 23: DOLOR I PÈRDUA DE MEMÒRIA _____ pàg. 103

110. Penseu-hi! Pànic al carrer.

a. Feu la síntesi (5 línies) del capítol. **Resposta oberta.**

b. Per què en Marty té un atac de pànic? **Perquè ha perdut la motxilla i en Charlie.**

111. Emocions: la tristesa.

- a. Cerqueu quatre exemples que ens transmetin la reacció d'impotència, de pèrdua o de frustració i la sensació de desconsol d'en Marty.

“Crec que només és el meu cervell que es torna a trastocar perquè no puc assimilar aquest xoc inesperat.”/“L'atac de pànic m'ha deixat esgotat.”/“Noto un dolor com si em donessin cops al cap...”/“Quan em miro els artells veig que els tinc fets pols i que em sagnen...”

- b. Davant d'una situació dolorosa, de derrota i depressió. Quina és la seva resposta emocional?

Desconsol, consternació (tristesa)/ “Les espatlles em tremolen, els dits se m'enfonsen als ulls i em poso a sanqlotar.”

- c. I aquest sentiment de tristor se li barreja, a més, amb el sentiment de pànic. Amb quina família emocional relacionaríeu el pànic? **Amb la por (TRISTESA-POR).**

- d. A continuació, feu el setè núvol de paraules sinònimes vinculades a la **tristesa**. Busqueu deu formes sinònimes al diccionari i genereu-lo. En acabat, captureu-ne la imatge i pengeu el núvol a l'Àlbum de lectura. **Afflicció, pensa, desànim, decepció, malenconia, patiment, resignació, desesperança, depressió, desconsol...**

A continuació teniu uns models d'exemple:

112. Ampliem el vocabulari. Fixeu-vos en aquesta tria del vocabulari que ha sortit en el capítol:

- Udolant: fent un crit prolongat i fort arrencat pel dolor.
- Brunzit: so produït per un cos que es desplaça per l'aire a una gran velocitat.
- Estrepitosament: amb un soroll fort.
- Rabent: Animat d'un moviment ràpid.

- a. Què tenen en comú? **Fan referència a dos dels cinc sentits. La vista i l'oïda (Moviment i so). Ràpid i fort**
- b. Què vol dir l'expressió *"Tot se n'ha anat en orris"*? **Anar no gens bé, desordenadament.**
- c. Quines connotacions tenen el vocabulari i l'expressió? **Negatives.**

CAPÍTOL 24: SORPRESES I TRUCADES TELEFÒNIQUES _ pàg. 105

113. Amics per sempre. En Marty s'adona que la Noia Enrabiada té qualitats que abans no havia apreciat.

- a. Quin nom nou li ha posat? *La Noia Ja No Tan Enrabiada*.
- b. Com ajuda la noia a en Marty?
 - Li parla amb veu suau.
 - Li sembla bé que, ell i en Charlie, s'hagin escapat de casa, si tenen problemes amb els pares per “fer-los un cop d’alerta”.
 - L’ajuda a buscar la motxilla i en Charlie.
- c. Creieu que els prejudicis que tenia en Marty d’ella comencen a esfumar-se?
- d. Us sembla que la noia actua com una bona amiga?
- e. I vosaltres, teniu bons amics i amigues en qui confiar?
- f. Com definiríeu l'amistat? *Resposta oberta*.

114. Penseu-hi! Connexions. Què tenen en comú el poema *Perdut*, de la pàgina 100, amb el contingut del capítol? Relacioneu-los amb una frase. *El poema resumeix la situació que s’explica d’en Marty en el capítol: Perdut en una ciutat estranya, seu i plora en adonar-se de les pèrdues.*

CAPÍTOL 25: NO TOT ÉS POSSIBLE _____ pàg. 109

115. Recursos narratius: Enrere altra vegada. El capítol torna enrere en el temps per reprendre la narració de les vacances de la família Tompkins (*Flashback*).

Es feia estrany que les coses poguessin canviar tan de pressa: l'emoció de veure el dofí, la il·lusió del bungalou, el pànic de l'atac d'asma d'en Charlie i ara això.

Què ens vol dir: ***i ara això?*** En Charlie es tanca una hora al lavabo perquè està empipat.

116. Signes gràfics. (...). Observeu que hi ha tres frases inacabades.

- a. Trobeu-les i anoteu-les. —*Oh, Déu meu, em pensava que.../—Què di...?—
va començar a preguntar la mare./ —No tot és possible! Just quan et
penses que...*
- b. Per què estan inacabades? Què ens indiquen els punts suspensius? La primera i la tercera són frases inacabades perquè se sobreentén el que no es diu. La segona queda tallada perquè en Charlie no deixa parlar la mare.

CAPÍTOL 26: EL PITJOR COTXE QUE HE VIST EN MA VIDA

_____pàg. 111

117. Descripció: Quina carraca! Com és el cotxe de l'amic de la Noia Enrabiada?

- a. Busqueu-ne la descripció. *És un Volkswagen Polo vellíssim. La porta del copilot i el capó són vermells, però la resta del cotxe és d'una mena de color de beix brut, excepte els grans forats plens de rovell que hi ha a la part de baix. I l'enorme dibuix de la calavera i les tíbies encreuades fet amb retolador permanent al sostre, que sembla pintat per un nen de quatre anys hiperactiu.*
- b. Heu pujat alguna vegada en un cotxe tan atrotinat com aquest? Parleu-ne amb el vostres companys o companyes. Resposta oberta.

118. Descripció: A primera vista. Localitzeu la descripció del conductor. Quina idea es fa en Marty del noi quan el veu?

El conductor és un tio més aviat jove i sense samarreta. Està molt sec, i té una pila de tatuatges per tot arreu. Porta el cap afaitat i unes arracades d'aquelles rodones de la mida de plats que dilaten els lòbuls de les orelles. Si he de ser sincer, em fa molta por.

119. Penseu-hi! Prejudicis. En Marty va canviant la manera de veure la noia i el seu amic. Llegiu amb atenció els paràgrafs següents:

La mirada que em fa aleshores em sorprèn per la seva bondat i sinceritat que quan me n'adono m'estic mossegant el llavi i pujant al cotxe.

- a. Us sembla que evoluciona cap a millor o cap a pitjor? **Cap a millor.**
- b. Com s'anomena la idea o opinió preconcebuda amb què es jutja un individu, un grup o una actitud sense tenir-ne un coneixement just i complet? **Tenir prejudicis** (segona vegada que surt; la primera només s'anomena).
- c. Poseu-ne un exemple.

QUARTA ETAPA (d)

CAPÍTOL 27: PASTISSOS I GENT GRAN _____ pàg. 117

120. Recapitem! Un munt d'informació.

a. Responen aquestes preguntes:

Com es diu la noia Enrabiada?	Henrietta (Hen)
De quina nacionalitat és el pare de la noia?	Italià

Com es diu en Lòbuls Penjants?	Wesley (doctor Lizard)
Qui és el millor amic de la Hen?	Wesley (El doctor Lizard)
De quina ciutat és la Hen?	Exeter
Quin nom té el cotxe d'en Lizard?	Tanc
De què treballa en Lizard?	De cuidador en una residència d'avis
Quina és l'especialitat culinària d'en Lizard?	Coques i pastissos

- b. De quina manera ens explica en Marty la informació sobre la Noia Enrabiada? Quin tipus de text utilitza? **Text instructiu** (Es podria ampliar. Parlar de les característiques d'aquest tipus de text, amb exemples i fer-los-en crear un. Es podria confeccionar, concretar i pactar el llistat d'indicadors i criteris de resultats conjuntament. I avaluar-lo.)

121. Penseu-hi! Canvi de parer. Llegiu el fragment següent:

Això és una mostra que no s'ha de jutjar mai la gent pel seu aspecte.

- Què ha après en Martin? **Que no s'ha de jutjar.**
- Com ho ha après? **S'adona que es va equivocar, a partir de l'error.**
- Comenteu el fragment amb els companys i companyes.

122. L'escriptura com a teràpia. Llegiu aquest fragment:

“Em recorda un poema que vaig escriure fa temps sobre com mirem les coses... El senyor Hendrix no em va deixar estripar el full de la llibreta. Va dir que la poesia tracta d'emocions i que el gargot mostra que aleshores jo estava frustrat i enfadat, i que de fet està molt bé deixar-ho tal com està. M'agrada el senyor Hendrix.”

L'acte d'escriure parla de nosaltres. Provoca un efecte terapèutic!

- A quin poema es refereix? Al poema *No* (p.113)
- Per què fa aquest comentari en Marty? Perquè s'adona que ha jutjat la Hen i en Lizard sense conèixer-los, cosa que critica quan la gent jutja el seu germà sense saber-ne res. I, a mesura que els coneix, descobreix que són molt bons amics i bona gent. (Cal remarcar que tots podem equivocar-nos i que podem rectificar i millorar.)

123. Figures literàries. Llegiu aquest fragment. Com s'anomena la figura literària que trobareu en aquest exemple? *Personificació*. Proveu de definir-la amb les vostres paraules. *Figura retòrica que consisteix en l'atribució de qualitats humanes a animals, coses o conceptes (DIEC2).*

(...) i el motor espetega, tremola, gemega com si estigués adolorit.

124. Penseu-hi! Què vol dir? Com interpreteu la frase següent? Qui la diu? La diu en Lizard. Demostra que és una persona generosa.

Com més serem més riurem.

125. Personatges. Enigma resolt. A què és dedica la Hen? És malabarista. L'havíeu encertada? Lligar-ho amb els prejudicis.

CAPÍTOL 28: DOFÍ I PATATES FREGIDES _____ pàg. 123

126. Fem memòria! En quin moment de la història ens situa el capítol (*flashback*)? En el moment en què en Charlie s'havia tancat al lavabo perquè estava enfadat.

127. Penseu-hi! Rebequeries.

- a. Què fa en Charlie? A canvi de sortir del lavabo, demana peix fregit amb patates per sopar i tornar a Saint Bernards a les set en punt del vespre.
- b. **Posem-hi humor!** En Charlie explica un acudit per fer-se perdonar i per tal que es posin tots de bon humor. Quin acudit explica? Un home que tenia cinc tites. Els calçotets li quedaven com un guant.
- c. **Quina paciència s'ha de tenir!** En Marty es carrega d'humor i paciència. Trieu un parell de frases que ho demostrin.

1. —Au, vinga —li vaig suplicar—. Representa que ens ho hem de passar bé. Mira, farem el que tu vulguis.

2. ... Li vaig dir que eren impressionants (els dibuixos), tot i que tenien l'aire infantil i malforjat de tots els dibuixos d'en Charlie.

En Marty intenta donar-li la importància que realment té, és a dir, procura relativitzar la situació de cansament que els provoca l'obstinació d'en Charlie.

- d. Com acaba el vespre? El pare, la mare i en Marty aguanten el cansament i el fred per fer content en Charlie. Al final, el pare l'arrossega per marxar del port.
- e. Creieu que vosaltres hauríeu tingut tanta paciència? Resposta oberta.

- f. Al llarg de l'episodi, heu notat un canvi en l'actitud d'en Charlie? En Charlie es torna cada vegada més exigent. La família claudica i fa el que ell vol.

128. Ampliem el vocabulari.

- a. Quins sinònims sabeu de:
- Xiscle: *crit, xisclet*
 - Espetec: *detonació, retrò, pet*
- b. Què vol dir: *és del morro fi*? Que li agrada menjar bé.

CAPÍTOL 29: RECOLLIDA I CERCA _____ pàg. 127

129. Elements narratius: situem-nos!

- a. Espai: on se situa l'acció? A Plymouth
- b. Temps: en quina època de l'any? Al mes de setembre.

130. Personatges: relacions.

- a. Quina relació s'ha establert entre en Marty i la Hen? La Hen el cuida i ell li està agraït: —*Moltíssimes gràcies!*— dic.

En Marty se sorprèn que, després de recuperar la motxilla i en Charlie, la Hen encara compti continuar el camí amb ell. En Marty vol i dol. Té ganes de continuar amb la Hen, però tem que en Charlie es posi gelós.

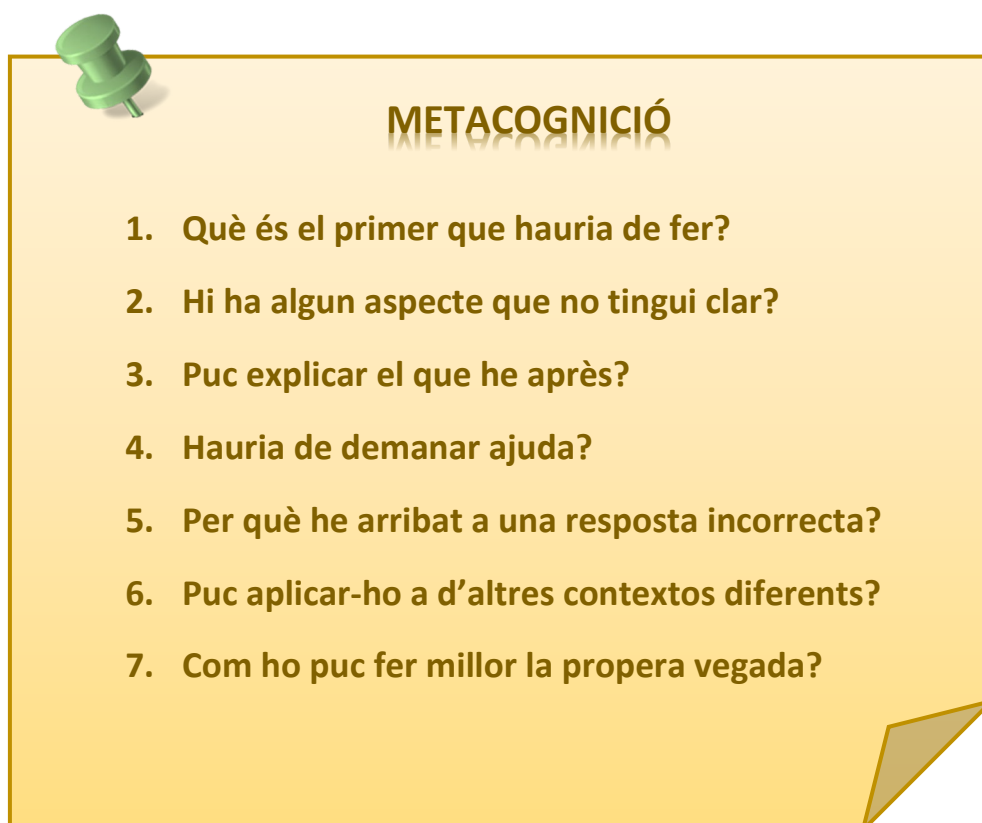
- b. Com diríeu que se sent en Marty? Encercleu la resposta:

enamorat	agraït	sorprès
indiferent	atabalat	

131. Penseu-hi!

- a. Quins objectes recupera en Marty? La motxilla amb la capsa de galetes a dins.
- b. On troba el seu germà? En un banc a l'extrem més allunyat de l'andana.

132. Metacognició. Reflexioneu sobre el vostre propi procés d'aprenentatge tot responent les preguntes següents. Pengeu després les vostres reflexions a l'àlbum de lectura.

METACOGNICIÓ

1. Què és el primer que hauria de fer?
2. Hi ha algun aspecte que no tingui clar?
3. Puc explicar el que he après?
4. Hauria de demanar ajuda?
5. Per què he arribat a una resposta incorrecta?
6. Puc aplicar-ho a d'altres contextos diferents?
7. Com ho puc fer millor la propera vegada?

CINQUENA ETAPA

CAPÍTOL 30: ABRAÇADES I CARAMELS _____ pàg. 133

133. Els personatges. Qui són els personatges principals d'aquest capítol? Charlie, Martin i Hen.

134. Emocions.

- De quina manera s'estima en Marty el seu germà? **Amor fraternal**.
- Sabríeu explicar, als vostre companys i companyes, com us estimeu els vostres germans, si en teniu, o bé, quin tipus d'estimació creieu que hi ha entre els germans?
- Creieu que és diferent de la que teniu per als vostres amics? Podríeu dir-ne alguna diferència?
- En Charlie reacciona malament quan en Marty li diu que té una amiga. Com descriuríeu amb una paraula la seva reacció? **Gelosia (família de la ira)**.

135. Ampliem el vocabulari. Què vol dir? Expliqueu el significat de les expressions

—Deixamanarrrr!—diu, però està rient a cor què vols i no el vull deixar anar mai.

No puc acabar la frase, però, perquè em torno a posar a plorar i m'he de tapar els ulls i serrar les dents uns minuts.

—He hagut de fugir a corre-cuita i per això m'he oblidat de tu i de la motxilla, i em sap molt de greu, de debò...

subratllades en el text:

Rient a cor què vols: Amb total satisfacció dels desitjos. Exemple: estava tip de treballar sense descans mentre els altres dormien a cor què vols./**Serrar les dents:** Cloure-les ben estret./**Fugir a corre-cuita:** Amb presses, sense dedicar-hi el temps que cal.

136. Els personatges: En Martin i la Hen

- Això no es fa! Li fan una mala passada a la Hen. Expliqueu-la. L'esquiven. La deixen plantada a l'andana.

b. **I tu, com et dius?** Heu observat que és la primera vegada que a en Marty li diuen Martin? Penseu-hi una mica i responeu les qüestions següents:

- Qui li diu així? *La Hen* (pàg. 135)
- Com signa ell els poemes? *Martin*.
- Qui l'anomena Marty? *En Charlie*.
- I a vosaltres, us diuen sempre el mateix nom? *Resposta oberta*.

CAPÍTOL 31: ENGANXAT _____ pàg. 137

137. Tècnica narrativa. Marxa enrere. Ep, tornem a les vacances (*flashback*). La família Tompkins fa un munt d'activitats. Quina us agrada més?

138. Emocions. Llegiu el capítol i responeu les qüestions següents:

- a. Què és el que fa més feliç en Charie? *Quan baixava al port, en Charlie era més feliç que mai. Tot era perfecte.*
- b. Quin dia canvia el temps? *Dijous*.
- c. En Charlie canvia d'humor com el temps. Què el fa enfadar? *No veure el dofí.*

139. Acció-reacció. Reflexioneu i responeu:

- a. Com reacciona en Charlie davant del contratemps? *Amb sarcasme*
—És un dofí—va dir en Charlie amb sarcasme, girant-se finalment—.
- b. Com respon a la seva mare? *Amb mala educació.*
—Doncs no siguis tan ruca—li va etzibar ell.
- c. Quina relació té el fet que en Charlie se senti frustrat amb la decisió que el seu germà pren al setembre? *En Martin el vol complaure, per això planifica la fuga.*

- d. El Charlie acaba el dia molt enfadat. Per què? En Martin parla de tenir dofins en una piscina. No entén que en Charlie en defensa la seva llibertat.

140. Ampliem el vocabulari. Què vol dir? Expliqueu el significat de les expressions següents:

- Plou a bots i barrals: *Fa un gran xàfec.*
- Xop de pluja fins al moll de l'os: *Fins als ossos, completament.*

141. Juguem? La família, excepte en Charlie, juga al *Cluedo*. Sabeu com s'hi juga?

El *Cluedo* és un joc de taula. Els participants han de resoldre un crim fictici. (Es podria aprofitar per fer un text instructiu.)

Us agraden els jocs de taula? Quin és el vostre joc preferit? *Resposta oberta.*

142. Estil narratiu. Quin estil predomina en el capítol? Directe o indirecte? Busqueu-ne un exemple. Al fragment hi predomina l'estil directe. Per exemple: *—Ei, — va rondinar el pare—. Ja n'hi ha prou, de parlar així.*

CAPÍTOL 32: AMAGAR-SE I FUGIR _____ pàg. 141

143. Emocions: Em sap greu, Hen! Llegiu les frases següents:

- M'irrita el to alegre de la veu (dels altaveus).
- Em sento fatal.
- Estic empipat amb en Charlie.
- Alguna vegada he desitjat que no l'hagués vist mai (el dofi).
- Em sorprenc quan sento la ràbia que tinc a la veu.

- a. A quina família emocional corresponen les emocions que sent en Martin? Ira.
- b. I aquestes?

- Respiro profundament i abaixo la veu
- Ho sento

Tristesa.

144. Buidor. Poema visual. Què creieu que ens vol transmetre aquest poema?

És important que l'observin i que hi reflexionin una mica. Es pot fer una pluja d'idees a la pissarra per generar debat. I preguntar-los fins a quin punt els sembla que pot transmetre la sensació de ràbia, d'impotència o de temor. Negació de tot en la forma i el contingut. Hauran de contestar aquestes preguntes a partir de l'observació de la forma i després de la lectura acurada del contingut. També caldrà lligar-ho amb el que s'explica a la pàgina 118 i amb el poema *No* (pàg. 112).

CINQUENA ETAPA

CAPÍTOL 33: DOLOR I BUIDOR _____ pàg. 147

145. Dolor. El títol del poema és prou aclaridor del que sent en Martin, però podríeu destacar les idees principals de *Dolor i buidor* amb quatre cites del text?

1. *Noto com la boca em tremola, intentant trobar les paraules, però no em surt res (...) Em vénen ganes de cridar (...) Només vull sortir d'aquí per parar de sentir-me malament.*
2. *—Ho sento—vocalitzo*
3. *Bon vent i barca nova*
4. *Espolsant-se els palmells de les mans, i he d'esforçar-me al màxim per no ventar-li un clatellot.*

146. Buidor. En Martin es posa a escriure, però què li passa? *Enrabiad i en silenci, agafo la llibreta i el bolígraf de la motxilla i intento compondre un poema. Però no puc escriure res més enllà del títol, per tant començo a dibuixar un punt a la pàgina.*

- a. De qui es recorda? Del senyor Hendrix.
- b. Per què? Pensa que el senyor Hendrix segurament es miraria el punt i el forat i diria: «*Ben fet. A mi em sembla una representació força bona de la buidor*».
- c. Relacioneu el títol del capítol amb el poema *Buidor*. Com descriuríeu el poema? Tant el poema com el capítol parlen del mateix: dolor i buidor. El poema és un cercle (en Martin se sent acorralat); el color negre ens explica els pensaments negatius que té. La taca irregular del centre (potser té forma d'insecte?) podria ser ell, un ser minúscul enmig de la foscor.

147. Impotència. Què pretenia en Martin anant a Saint Bernards? Acomplir els desitjos del seu germà. Creu que ho està aconseguint? No. I per això se sent frustrat. L'objectiu d'aquesta activitat és reforçar el procés de reflexió.

Em sento molt estúpid (...) volia que fos màgic. Volia que s'ho passés bé.

Recordeu que, al llarg de la novel·la, heu estat seguint dues històries en paral·lel: la primera és la que viu i explica en Martin, en present. A la segona ens hi explica moments viscuts en família, en passat (utilitzant la tècnica del *flashback*).

148. Resumim! Feu un resum del capítol, tot responent les preguntes següents:

- Què mira en Charlie quan es lleva? *Dolphinwatch*.
- De quin humor està el pare de bon matí? *De bon humor*.
- Quina sorpresa els espera? *La visita al zoo de Newquay*.
- Com reacciona en Charlie? *Està de morros tot el trajecte*.
- Què li sembla el zoo a en Martin? *Fantàstic*.
- Quins animals hi veuen? *Lleons, mones, pandes vermells, lèmurs*.
- Com descriu en Charlie el zoo? *Una presó d'animals, gran i cruel*.

149. Pensem-hi! Quin capítol anterior et recorda aquest? *Dolor i buidor*.

150. Apropiació d'identitat.

- Quan la revisora li pregunta com es diu, en Martin fa servir un nom fals. Quin nom utilitza? *Wesley Lizard*
- Sabríeu trobar un sinònim d'*apropiació*? *Usurpació*.

- c. L'apropiació d'identitat és un tema força recurrent d'un gènere de novel·la que té molts seguidors. A quin gènere ens referim? *D'intriga, de detectius, novel·la negra.*

151. Ampliem el vocabulari. Què vol dir? Expliqueu el significat de les expressions següents:

- **A contracor:** Sense tenir-ne ganes
- **Esmunyir-se:** Lliscar
- **Fer una cara de set déus:** D'empipada

CAPÍTOL 36: PREGUNTES I FUGIDES _____ pàg. 155

152. Emocions: La Hen i en Martin. Com creieu que se senten els personatges? Subratlleu la resposta que creieu adient:

La Hen està...

- Empipada
- Trista
- Disgustada
- **Decebuda**

En Martin es troba...

- Penedit
- **Avergonyit**
- Trist
- Insegur

153. Penseu-hi! Busqueu un parell de frases per a ell i un parell de frases per a ella que argumentin les respostes de l'exercici anterior.

Hen: *Torna a quedar-se sense veu. Respira unes quantes vegades. Després dóna un cop a la taula amb la mà oberta.*

Martin: *L'estómac em pesa com si el tingués ple de plom...Noto com el cos se'm tensa quan ve cap a mi.*

Hen: *Bull de ràbia*

Martin: *Em comencen a venir basques...Se'm comença a fer un nus a la gola... Em giro cap a ella, fent uns ulls com unes taronges.*

L'objectiu prioritari d'aquesta activitat és relacionar emoció, pensament i comportament. Reforçar-la.

(Pàgina ratllada)

SISENA ETAPA

CAPÍTOL 37: PREGUNTES I PLANXES DE SURF _____ pàg. 163

154. Penseu-hi! Practicant! Després de llegir el capítol, responeu aquestes preguntes:

- A quin esport es dediquen els passatgers del tren? **Al surf.**
- I, vosaltres, practiqueu algun esport? **Resposta oberta.**
- Parleu amb els vostres companys i companyes del vostre esport predilecte. **Resposta oberta.**

155. Ampliem el vocabulari. Què vol dir? Expliqueu el significat de les expressions següents:

- **L'espai sotraguejant:** Que trontolla
- **La panxa regirada:** Mal de panxa

156. Penseu-hi! El dofí. Per què és tan important el viatge per a en Martin? És un viatge de tots dos, d'en Charlie i d'ell. El dofí té un significat especial per a ell? Sí. És el símbol d'un viatge emocional.

(...) aquest viatge no és només una cosa d'ell. També és per mi. Tots dos necessitem veure el dofí un altre cop. (...) És el nostre viatge. El nostre dofí.

157. Tècnica narrativa. En Martin parla del **flashback**. A partir del que en diu, trobaríeu el verb clau amb què el defineix? Reviure. Com s'anomena la tècnica del **flashback** en català? Salt enrere, escena retrospectiva o analepsi.

CAPÍTOL 38: XARXES I NATACIÓ _____ pàg. 164

158. Tècnica narrativa. Cap enrere! Localitzeu el fragment en què en Martin parla del significat del dofí i responeu les qüestions següents:

Jo entenc de cop el que aquest dofí significava per a en Charlie i per què li havia fet tanta ràbia el zoo. El dofí és la llibertat. La vida. La capacitat de fer. De viure, d'una manera com en Charlie no pot viure mai.

- a. Per a en Charlie el dofí és molt més que el seu animal preferit. També expressa a la perfecció el que és la llibertat per a ell. Per aquesta segona

raó el dofí passa a ser un **símbol**. N'heu trobat algun altre al llarg de la novel·la ? El far.

b. I vosaltres, teniu algun objecte simbòlic? **Resposta oberta.**

159. Ampliem el vocabulari. Què vol dir? Explica el significat de l'expressió següent:

Fet un manyoc de nervis: Molt nerviós

160. Emocions. Hi ha una frase que denota que en Martin estima en Charlie. Busqueu-la i anoteu-la. *I just llavors em vénen ganes d'abraçar-lo. De dir-li que l'estimo.*

161. Un fet sobtat. Què passa de sobte? En Charlie es llança a l'aigua.

162. Penseu-hi! Un silenci horrible. Llegiu el següent fragment i responeu les preguntes:

La cara del pare està horrorosament distorsionada pel pànic. La mare crida. Udola. Cara grisa. Ulls vidriosos.

- Si us trobéssiu en la situació del pare, com hauríeu actuat/sentit? **Resposta oberta.**
- I en el de la mare? **Resposta oberta.**
- I en el del germà? **Resposta oberta.**
- Què us imagineu que passarà a continuació? **Resposta oberta.**

163. Deixa'm ajudar-te! La Hen vol ajudar en Martin. Li fa una sèrie de preguntes i arriba a una conclusió. Us trobeu davant del **nucli argumental** de la novel·la. Llegiu atentament i responeu les preguntes següents:

- a. Resumiu breument què passa en el capítol (màxim sis línies).
- b. De què us assabenteu? **Que en Charlie no l'acompanya en aquest viatge.**
- c. Com ho sabeu? **Mitjançant la Hen.**
- d. En quin moment s'expressa amb la màxima intensitat el conflicte central que es planteja, això és, el **clímax** de la novel·la? **La frase que tanca el capítol: Vas tot sol.**
- e. Després de llegir-lo què us ha passat pel cap com a lectors?
- f. De quina manera us ha canviat la percepció de la història?
- g. Com us heu sentit?

La resposta a les tres darreres qüestions és oberta. Ara bé, probablement **sorgeixin expressions com ara "Necessito rellegir-lo", "Com pot ser que no me n'hagi adonat", "Amb aquesta dada tan important em fa ballar tota la meva lectura i em cal reorganitzar-la".**

Per aquest motiu cal donar-los temps per pensar, sense presses. Podem ajudar-los a reflexionar amb bastides de suport, com ara escriure a la pissarra: abans pensava que.../ ara penso que... i fer-ho entre tots.

També podríem aprofitar i reflexionar sobre la importància del paper actiu del lector.

164. Recapitem. Aturem-nos! Per què creieu que en Martin, al llarg de tota la novel·la, pateix tota aquesta espiral de reaccions? **Perquè es troba en el procés de dol i encara no ha acceptat la mort del seu germà Charlie.**

a. Recordeu quines emocions ha experimentat en Martin? Entre tots, recordeu-les en veu alta. Els han de quedar clares dues coses:

1) Les emocions principals o primàries: 1. POR (desconcert, amenaça, preocupació, incertesa, ansietat...) 2. IRA (enuig, irritació, frustració, alerta...) 3. ALEGRIA (goig, felicitat, eufòria, entusiasme, confiança, seguretat, orgull...) i 4. SORPRESA (positiva i negativa) quan parlava de les últimes vacances i 5. AMOR (entre germans, entre amics, a la família) 6. FÀSTIC: disgust, menyspreu, desdeny, angúnia, avorriment, rebuig, contrarietat, desplaer, hostilitat, molèstia i 7. TRISTESA.

Pensaments obsessius, reaccions emocionals, sentiments de culpa, reaccions contradictòries, sentiments oposats, dubtes...

2) La importància de les emocions:

- Que donar espai per sentir, sigui el que sigui, és vital.
- Que tinguin clar que totes les emocions ens visiten, però cap per quedar-se.
- Comprendre que és important donar-los la benvinguda quan apareixen i també deixar-les anar.

b. Per a què ens serveixen els sentiments?

Els sentiments ens indiquen si les nostres necessitats estan o no satisfetes. També ens informen sobre com ens relacionem amb nosaltres mateixos i com ens vinculem amb els altres i amb el món. Els sentiments ens informen d'alguna cosa que és important a la nostra vida: • La tristesa és un indicador de "pèrdua" • La ira ens informa que algú o alguna cosa és un obstacle per al que volem aconseguir • El fàstic ens indica que hem d'apartar-nos d'una situació, persona o cosa • La por ens alerta d'un perill • L'alegria busca repetir la situació plaent • La sorpresa promou l'obertura a l'aprenentatge.

Se'n pot fer un debat en què l'alumnat haurà de construir una línia argumental sòlida que els permeti confrontar-lo amb el grup-classe.

SETENA ETAPA

CAPÍTOL 40: EL FINAL DE LA LÍNIA _____ pàg. 175

165. Confidències. La Hen i en Martin són a Newquay.

- a. Què fa la Hen? Escoltar-lo amb molta atenció, sense jutjar-lo.
- b. Quina actitud té la Hen cap a en Martin? Empàtica i assertiva. Primer l'escolta (empatia), després li diu que l'entén (assertivitat). A continuació assenteix i el consola. (És rellevant treballar-ne la diferència a partir de l'explicació que teniu a continuació*).
- c. I en Martin, com reacciona? Què li explica? *Li parlo d'en Charlie. De les vacances. De com es va tirar a l'aigua per salvar la vida al dofí.*

*EMPATIA: Consisteix a acceptar l'altre i respectar-lo encara que no coincideixin amb les nostres pròpies valoracions.

L'empatia o connexió emocional és el procés en què: 1. Faig introspecció de les meves emocions. 2. Connecto emocionalment amb l'altre per sentir el que ella sent. 3. Transmeto emocionalment el que sento, el que l'altra persona sent.

Objectius de l'empatia: comprendre i sentir l'altre, practicar la compassió, donar respostes afectives i responsables pel benestar de l'altre i obrir la porta a la comunicació eficaç i a la gestió positiva dels conflictes.

*ASSERTIVITAT: És la capacitat de respondre correctament als altres, amb la nostra opinió i els nostres sentiments, però amb respecte. "M'agradaria

que m'escoltessis" en comptes de dir "Fes el favor d'escoltar-me". Passos:
1. Descriure la situació, 2. Expressar els sentiments, 3. Suggestir alternatives,
4. Acceptar el resultat del diàleg.

166. Un procés dolorós. En Martin toca de peus a terra i parla dels fets reals. De quins fets li parla? *Li parlo d'en Charlie. De les vacances. De com es va tirar a l'aigua per salvar la vida al dofí.* (pàg. 176)

Fixeu-vos en el seu recorregut emocional que parteix de l'autoconeixement:

- El primer pas és la presa de consciència dels sentiments i dels pensaments associats a les emocions que els produeixen.
- Després de treballar el dolor emocional (gràcies a la poesia).
- De reconèixer els sentiments, malgrat que fossin dolorosos (culpa, ansietat, impotència, enuig, tristesa, etc.)
- Ara accepta la realitat de la pèrdua: pren consciència del que està passant.
- Ho verbalitza.
- I, finalment, haurà de començar a adaptar-se a l'absència del seu estimat germà i situar-lo emocionalment en un lloc nou per poder seguir vivint.

CAPÍTOL 41: TORNADA A CASA _____ pàg. 177

167. Els personatges: En Charlie. En Charlie demostra que té sentit de l'humor fins i tot quan està ben malalt. Trieu una frase que ho demostrï.

—Tinc una gran notícia —ens va dir somrient—: m'han seleccionat per a l'equip olímpic de natació.

Quina paraula tria en Martin per definir el seu germà? Per què? Heroi. Creu que és un noi molt intel·ligent que s'enfronta a la mort amb humor i valentia.

168. Penseu-hi! El dofí. Sovint hem de saber llegir entre línies, és a dir, de comprendre idees no formulades explícitament. Responen:

- a. Què ha passat amb el dofí? *Us pescadors han aconseguit tallar la xarxa i alliberar-lo.*
- b. Hi podeu trobar alguna altra interpretació no formulada explícitament? *El dofí és lliure com en Charlie.*
- c. [En aquest enllaç](#) trobareu el poema *Tenies ens els ulls*, de Montserrat Abelló, interpretat per Celeste Alias. Si us ve de gust, escolteu-lo.

CAPÍTOL 42: TE FRED _____ pàg. 179

169. Penseu-hi! La Hen té una gran virtut: la compassió. És un sentiment a través del qual comparteix el sofriment d'en Martin per tal d'alleugerir-li la pena. Procedent del terme en llatí *compassiō*, format per *com-* («amb») i *passiō* («patiment»). Quines són les dues idees principals d'aquest capítol?

1. La Hen capta el que pensa en Martin: *"I hi ha un fragment de segon en què sé que està llegint alguna cosa a la meva cara"*.
2. En Martin treu tot el dolor que té a dins i en parla: *"Em fa la sensació que respiro en esbufecs irregulars que m'esgarrapen el pit i els braços. I les paraules s'acumulen dins meu, s'obren pas a cap a la superfície com dofins impulsant-se cap amunt, fins que a la fi surten amb una explosió de la boca i m'he de posar a parlar un altre cop"*.

CAPÍTOL 43: LES CORTINES _____ pàg. 180

170. Penseu-hi! Acte final. Identifiqueu la idea o idees principals del capítol.

En Charlie va sortir de l'hospital. Semblava que estava bé, però el van haver de portar una altra vegada a urgències. Després va passar uns dies a casa descansant. Mirava episodis de *Pepa, la porqueta*, menjava entrepans de pernil amb melmelada i dibuixava dofins a la seva llibreta. Feia bromes.

Dijous al matí, en Martin va anar a despertar-lo i el va trobar mort. La llibreta d'en Charlie havia quedat oberta per la pàgina on havia dibuixat un dofí saltant. "Per a en Martin", deia a sota, "d'en Charlie".

- a. A qui ho explica, en Martin? Pot ser la continuació del capítol anterior (Hen) o bé torna a parlar amb els lectors. O ambdues possibilitats.
- b. En Martin pronuncia en algun moment la paraula mort? No.
- c. Quina relació té el títol amb el contingut del capítol? Hi trobeu el sentit figurat? S'abaixa el teló (les cortines). Acte final en una obra de teatre. Les cortines d'un hospital.
- d. Què li deixa en Charlie al seu germà? Li va deixar un dibuix d'un dofí saltant. "Per a en Martin", deia a sota, "d'en Charlie".
- e. Quin significat especial té? Amb què ho relacioneu? En Charlie deixa un dibuix per al seu germà a la llibreta d'un dofí saltant. Símbol de la llibertat i la vida/el seu testament. L'alumnat ho ha de relacionar amb la coberta de la llibreta verda d'en Martin, on escriu poesia.

CAPÍTOL 44: OMBRES

pàg. 181

170. Diàleg. Aquest capítol està escrit en forma de diàleg.

- a. Amb qui dialoga en Martin? Amb la Hen.
- b. En Martin li confessa que en Charlie està sempre amb ell. Què li pregunta la Hen sobre la relació amb el seu germà desaparegut? Si és un amic invisible.
- c. I, vosaltres, heu tingut mai un amic com aquest? Resposta oberta.

171. Adéu, Charlie!

- a. Què diu en Martin que ha de fer a partir de llavors? Deixar marxar en Charlie.

- b. Quants mesos fa que en Charlie és mort? [Catorze](#).
- c. Com estan els pares d'en Charlie? [Abatuts, destrossats, desfets, desorientats, desbordats...](#) Es troben en una altra fase del dol.
- d. Ningú no viu el dol exactament de la mateixa manera, ni durant el mateix període de temps. Els pares d'en Martin viuen el procés de manera diferent: la mare no té esma de fer res i el pare omple el temps per oblidar-se i evadir-se de la realitat. Trobeu les frases que ho justifiquin. [La mare no surt del llit i el pare treballa a totes hores](#).
- e. Us podeu imaginar com se senten? [Cal relacionar-ho amb el començament de la novel·la, quan en Martin es queixava que els pares no estaven per ells](#).
- f. Com us adreçaríeu per *WhatsApp* als pares per donar-los el condol?
[Amb molt de respecte: us acompanyo amb el sentiment, em sap molt de greu...](#)
- g. *Res no et serà pres* és un poema breu i colpidor de [Maria Mercè Marçal](#) que, ja malalta, va escriure sobre la mort i el moment concret de deixar-se anar, d'acomiar-se, de separar-se dels éssers estimats. Llegiu-lo.

Res no et serà pres: vindrà tan sols
l'instant d'obrir
dòcilment la mà
i alliberar
la memòria de l'aigua
perquè es retrobi aigua
d'alta mar.

Maria Mercè Marçal,
Raó del cos. Empúries, 2000

172. Saint Bernards. Per què en Martin ha tornat a Saint Bernards? Per acomiadar el seu germà. Relacioneu-ho amb:

- El capítol *Saint Bernards* (pàg.28): “...ell és el motiu pel qual anem a Saint Bernards”.
- El capítol *Dolor i buidor* (pàg.148): “Volia que fos màgic. Volia que s’ho passés bé”.
- El capítol *Preguntes i planxes de surf* (pàg. 164): “...aquest viatge no és només una cosa d’ell. També és per a mi. Tots dos necessitem veure el dofí un altre cop”.
- El capítol *Ombres* (pàg.182): “No em vull oblidar d’ell. Jo només vull, ja saps, deixar-lo descansar... Ni tan sols li vam poder dir adéu. És per això que he de tornar a Saint Bernards”.

Fixeu-vos ara que Saint Bernards com a espai físic, aquell que a la millor vau dibuixar al començament, esdevé també un **espai simbòlic**. És un lloc d’arribades i partides, lloc d’oblits i de records, de presències i absències, de sensualitat i de nostàlgia.

173. Gràcies, Hen! Com descriuries amb tres adjectius l’actitud de la Hen? Empàtica, assertiva, compassiva, tendra.

VUITENA ETAPA

CAPÍTOL 45: DECEPCIONS I SOLUCIONS _____ pàg. 187

174. L’escriptura com a teràpia. Localitzeu el fragment en què en Martin ens explica què significa per a ell el fet d’escriure. “*Escriure és el que més m’ha servit*”

per afrontar tot el que ha passat en el darrer any. És l'única manera que tinc de treure fora els pensaments”.

- a. Qui el va ajudar a trobar el recurs de l'escriptura? El Sr. Hendrix
- b. Què li va proposar el professor? *“Fer un club de poesia amb només un membre: jo”.*
- c. La poesia no és cosa de sentiments sinó d'experiències. Què en penseu d'aquesta afirmació? Argumenteu la vostra resposta.

(Es pot aprofitar per treballar l'argumentació: oral o escrita)

En el text argumentatiu: 1. Hi abunden verbs com: dir, creure, pensar, opinar... 2. L'ús dels connectors (però, malgrat que, no obstant això...) i, per ordenar el text, els que indiquen ordre (en primer lloc, tot seguir, a continuació...) 3. S'estructura a partir d'unes parts concretes: tesi, presentació d'arguments, conclusió.

CAPÍTOL 46: FLAMES pàg. 190

175. Espectacle al pub. Què fa i què li diu la Hen? Expliqueu-ho amb les vostres paraules en un màxim de vuit línies.

La Hen fa un espectacle de malabarisme al pub per recollir diners. Ho fa per a ell, per ajudar-lo. Li toca l'espatlla i li diu que tot anirà bé. Li fa entendre que superarà el dol. És resolutiva, pràctica i empàtica. Quan arriba la policia, és ràpida. Marxen corrents amb els diners dins del barret. Riuen. El fa sortir, per un moment, de la tristor. El reconforta. En Martin diu: “Només puc pensar en una cosa: a en Charlie li ENCANTARIA (la Hen)”. Ja no pensa que en Charlie tindria gelosia d'ella, sinó que s'avindrien. Ha passat a una altra etapa. En Charlie s'allunya, la Hen s'apropa. En Martin inicia el camí de la superació.

NOVENA ETAPA

CAPÍTOL 47: SILENCI I GALETES _____ pàg. 197

176. Una veueta. Per què creieu que en Martin sent la veu d'en Charlie cada vegada més fluixa? En Martin se n'està acomiadant. *Ara la veu d'en Charlie gairebé no se sent. Un murmuri feble i agut que surt d'algun lloc prop del meu cor.*

El dol és un mecanisme natural que s'activa quan estem davant d'una pèrdua important. És natural, personal i alhora intransferible (ningú el pot viure per tu).

El procés de recuperació sol ser llarg i amb alts i baixos, i no hi ha un moment determinat en què el dol finalitzi, atès que els records de la persona estimada segueixen apareixent al llarg de tota la vida).

177. Reconciliació. Trobeu el fragment en què la Hen truca a la seva mare després de molt de temps. Què li diu? *"Mare... jo... t'estimo"*.

Quin paper creieu que ha tingut, en aquest procés de reconciliació, la relació amb en Martin? La història d'en Martin fa reflexionar la Hen. Hi ha un enriquiment mutu. Un aprèn de l'altre.

CAPÍTOL 48: ARRIBADA I APARCAMENT _____ pàg. 199

178. Penseu-hi! Taxista, al port! Llegiu el capítol i responeu:

- Arriben al port. A quina hora vol ser-hi en Martin? Per què? A les set. Era l'hora que en Charlie volia anar al port a veure el dofí. També perquè hi haurà marea alta i el dofí potser apareixerà.
- Sorpresa!** Apareix el dofí? Sol o acompanyat? És un dofí femella, tal com deia el iaio, i arriba acompanyada d'una cria.
- Com saben que és el dofí d'en Charlie? Perquè té una cicatriu a la cua, just damunt de l'aleta caudal.

d. **Ja hi som tots!** Qui arriba per sorpresa? La mare i el pare.

CAPÍTOL 49: GALETES _____ pàg. 201

179. Enigma resolt! La mare vol prendre-li la capsa de galetes. Per què? Què conté la capsa de galetes omniespecials? *Les cendres d'en Charlie.*

CAPÍTOL 50: LA VERITAT _____ pàg. 203

180. Emocions a flor de pell. Reflexiona i respon:

- Com reacciona la mare? *De manera violenta. No vol deixar anar la capsa.*
- I el pare? *Aparta la mare d'en Martin i l'abraça.*
- Per primera vegada, en Martin verbalitza el que ha passat. Busqueu la frase concreta. *En Charlie és mort, Mort!*

181. El comiat. Quina frase o frases us han agradat més, d'aquest darrer capítol, relacionades amb el comiat d'en Charlie? *Resposta oberta.*

182. Dofí saltant, segona part. Quina funció creus que té aquest poema al final de la novel·la? *Tancar la llibreta verda, tancar la novel·la i tancar un procés de dol.*

Mark Lowery

A 677 km
de casa

DESPRÉS DE LA LECTURA

183. Històries per recordar. Al llarg de la novel·la hem diferenciat dues històries que s'exposen en paral·lel. Per simplificar, les anomenarem 1 i 2.

- a. El resum de la història 1, que teniu a continuació, us facilitarà la revisió de la novel·la. És massa llarg i s'hauria de simplificar. Subratlleu el que us sembli que podríem suprimir sense deixar d'entendre els fets més importants de la història.

HISTÒRIA 1. RESUM

En Martin, de tretze anys, organitza un viatge, d'amagat dels seus pares, per anar amb el seu germà Charlie, de deu, a veure un dofí. De Preston a Cornualla hi ha 677 quilòmetres, al llarg dels quals tots dos viuen aventures diverses.

En Charlie és, segons el seu germà, un noi especial que fa i diu coses diferents de les que acostumen a fer els nois de la seva edat. Per exemple, diu que té un làser al melic. També el descriu físicament com un noi escanyolit, que té gustos de menjar estranys, que pateix d'asma i necessita portar sempre l'inhalador, i que té el cervell capgirat. Malgrat tot, diu que és el seu millor amic i l'estima molt.

Quan emprenen el viatge, en Martin no li explica on aniran, perquè pensa que en Charlie s'esveraria massa. Com a tot equipatge, s'endú una motxilla que conté una capsa de galetes «omniespecials que encara queden de Nadal» que ha pispat de casa i que no vol que en Charlie toqui fins que arribin al destí.

L'aventura comença al matí, ben d'hora, un dia fresc del mes de setembre. Els nois se'n van a l'estació de tren. En Martin és molt protector amb en Charlie. Se sent responsable del seu germà i sempre vigila que no li passi res.

Per conservar la calma i ser positiu, en Martin escriu poemes. En Charlie, en canvi, és un bon dibuixant de dofins, tot i que també escriu un poema que podeu llegir a la novel·la.

A l'estació, en Martin pateix perquè sap que el que està fent no està bé. S'ha escapat de casa, ha segrestat el seu germà, i té por que la policia els busqui. Aleshores s'adona que no ha agafat els horaris de tren que pensava que havia desat a la motxilla. Quan va a comprar els bitllets, cap a Saint Bernards, només en compra per a ell, d'anada i tornada per a

l'endemà, perquè té pocs diners. En Charlie haurà de viatjar d'amagat i ficar-se sovint a sota el seient o tancar-se al vàter quan passi el revisor.

En Martin es recorda sovint del seu professor, el senyor Hendrix, perquè el va introduir a l'escriptura i l'aconsella sovint.

Al llarg del viatge, es troben gent diversa: els aficionats de l'equip de futbol North End, un músic de *reggae*, una dona vella, un home gras, i la Noia Enrabiada.

En Martin calcula que La Noia Enrabiada té uns disset anys. A primera vista no li cau bé. La troba extravagant i li fa una mica de por, perquè porta una ampolla de parafina. Creu que potser és una piròmana o una terrorista i, a més, quan passa el revisor es fa la boja i parla en italià perquè no té bitllet.

Durant el dia, en Charlie i en Martin mengen galetes de melmelada i uns entrepans de pernil i melmelada que són els predilectes d'en Charlie.

A Birmingham, en Martin roba una ampolla de suc de taronja i se sent malament per haver-ho fet. Pensa que és un delinqüent: s'ha escapat, s'ha emportat el seu germà, ha agafat la capsa de galetes de casa, no ha comprat bitllet per a en Charlie i, a més, ha robat en una botiga.

A Exeter, per escapar de la policia que els està buscant, en Martin baixa del tren i perd en Charlie i la motxilla. Quan se n'adona, té un atac de pànic en un carreró. Llavors, la Noia Ja No Tan Enrabiada apareix al seu costat.

Ella, que es diu Hen, i un amic seu, en Wesley o Lizard, que té un Volkswagen Polo vellíssim, es disposen a ajudar-lo a recuperar la motxilla i a trobar en Charlie. En Lizard té un aspecte que, de primer, no agrada a en Martin, però, a mesura que el coneix, troba que és un noi amb molt bon cor. Tots tres se'n van cap a Plymouth.

Gràcies a la Hen, en Martin recupera la motxilla. S'adona que la noia és una bona amiga, gens perillosa, que es dedica al malabarisme i comença a sentir-se bé amb ella. Assegut en un extrem de l'andana, en un banc, troba en Charlie assegut.

Quan en Charlie s'assabenta de l'existència de la Hen, es posa gelós i provoca que en Martin l'esquivi. En Martin se sent molt mala persona per abandonar-la, però ho fa pel seu germà. La Hen el veu dalt del tren i aconsegueix pujar-hi. Està molt empipada, però finalment és ella qui, altra vegada, els treu de l'embolic quan la revisora vol identificar en Martin perquè la policia els busca. Pugen al tren que va cap a Newquay, no gaire lluny del destí final: Saint Bernards.

La Hen es mostra comprensiva i tendra amb en Martin. Li diu que el vol ajudar i li fa la pregunta que el noi ha estat defugint tota l'estona: "On és el teu germà?"

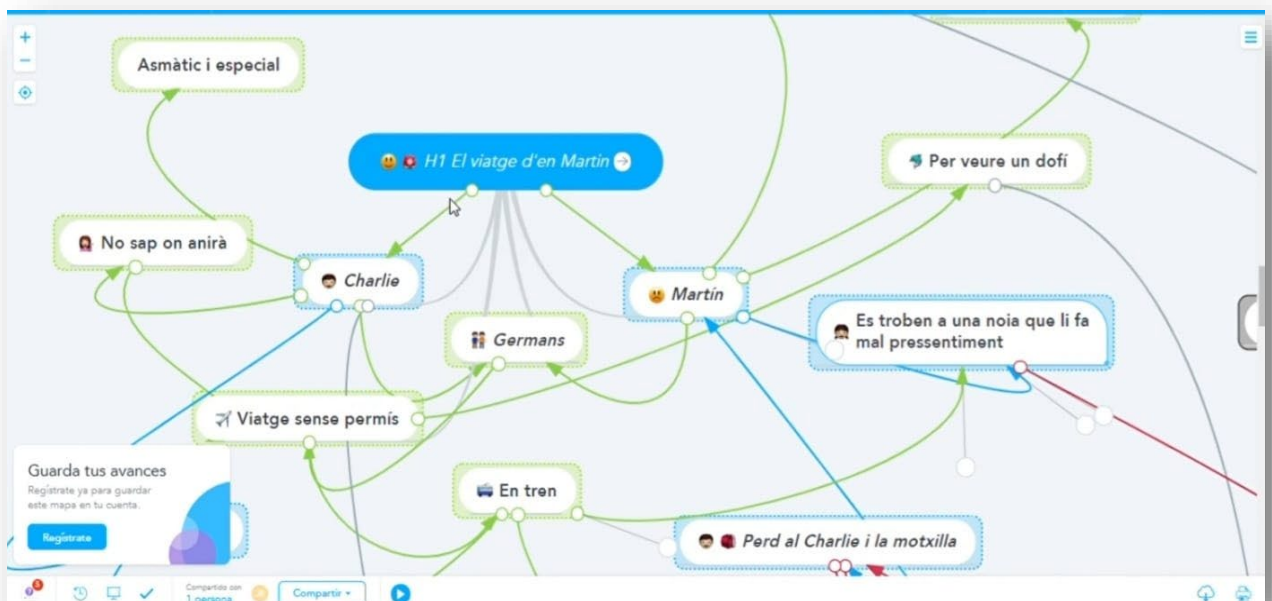
El capítol *Fugida i exigències* acaba amb una afirmació de la Hen, definitiva per entendre la intriga de la novel·la: "Vas tot sol."

A partir d'aquell moment, com si la Hen li donés el tret de sortida, en Martin parla d'en Charlie i del que va passar en realitat a Saint Bernards catorze mesos enrere. La veritat és que en Charlie es va llançar a l'aigua per salvar el dofí que estava en perill i, a conseqüència de la imprudència, al cap d'uns dies, va morir.

A les set, a l'hora que havien anat a veure el dofí amb en Charlie, la Hen i en Martin arriben a prop del port amb taxi. I la veuen: és femella i ha vingut amb la seva cria. Hi ha, però una altra sorpresa: els pares d'en Martin apareixen de sobte.

Llavors, descobrim el secret de la capsa de galetes omniespecials: contenen les cendres d'en Charlie i en Martin les allibera al mar que tant li agradava.

- b. Ara us toca a vosaltres! Resumi la història 2. Sereu capaços de fer-ho?
Resposta oberta.
- c. Treball cooperatiu: A partir del resum de les dues històries, feu entre tots un mapa mental mitjançant la web [Mindmeister](https://www.mindmeister.com). [CreateYourMindMaps Online](https://www.createyourmindmaps.com).

Una vegada acabats, feu una captura de pantalla i pengeu-los a l'Àlbum de lectura. (És una eina web força intuïtiva per fer mapes mentals que permet la col·laboració en grup en un mateix mapa i també incorporar imatges). [Aquí en teniu un exemple.](#)

184. Narrador i personatges. Extraieu els personatges que s'han empassat el gat i els gos i classifiqueu-los segons siguin: narrador, personatges principals o bé personatges secundaris.

Història 1

Història 2

1. Narrador: En Martin és el narrador. Coneix tota la història, ens en resumeix els fets importants i s'adreça al lector.
2. Personatges principals: Martin, Charlie, Hen
3. Personatges secundaris: Farook, Hendrix, una dona vella i un home enorme (al vagó), Wesley (el doctor Lizard), mare, pare, seguidors del North End.

1. Narrador: Martin
2. Personatges principals: Martin, Charlie, mare, pare
3. Personatges secundaris: iaio

185. Els espais de la novel·la.

- a. La **història 1** transcorre en diversos espais físics. Els podríeu recordar? Preston, botiga del Sr.Farook, tren i estacions de tren diverses (Preston, Birmingham, Exeter, Plymouth, Par, Newquay, Saint Bernards), una botiga de Birmingham, un carrer d'Exeter, un Volkswagen Polo, un pub de Newquay. Són reals o ficticis? Tots són reals excepte Saint Bernards. (Relacionar-ho amb l'abans de la lectura. Segurament, el poble que hauran cartografiat no es troba arran de costa).
- b. La **història 2** se situa també en un espai físic, però que adquireix un caràcter **simbòlic**. On passa i per què és un espai simbòlic? Passa a Saint Bernards. El poble esdevé també un espai simbòlic perquè és un lloc d'arribades i partides, de records, de presències i absències, de sensualitat i de nostàlgia i representa la felicitat perduda o el paradís perdut.

186. El temps de la novel·la. Reflexioneu una mica i responeu les qüestions següents:

- a. Quant de temps passa des que comença la història 1 fins que s'acaba? El temps de la història és d'un dia.
- b. De quina manera ens l'explica en Martin? Segueix un ordre cronològic? En Martin ens l'explica de manera lineal, és a dir, segueix l'ordre cronològic dels fets, excepte quan fa una regressió (pàg. 14).
- c. Quin temps verbal utilitza la veu narrativa? Present d'indicatiu.
- d. Quant de temps ha passat entre la història 1 i la 2? Han passat 14 mesos.

187. Els símbols. Quins tres símbols heu trobat a 677 km de casa? Fixeu-vos que la imatge del dofí ens ho recorda! Trobeu-los. El dofí, el far, la capsa de galetes.

a. Quins significats tenen a la novel·la? Busqueu-ne exemples que ho justifiquin.

El dofí: La llibertat, la vida que en Charlie no pot viure.

El record d'un moment molt bonic i emocionant per a tota la família, però en especial per a en Charlie. (relació amb la pàg. 26)/Quan baixava al port, en Charlie era més feliç que mai. (pàg. 63 durant)/(...) aquest viatge no és només una cosa d'ell. També és per mi. Tots dos necessitem veure el dofí un altre cop. (...) És el nostre viatge. El nostre dofí. (pàg. 70)/ Jo entenc de cop el que aquest dofí significava per a en Charlie i per què li

havia fet tanta ràbia el zoo. El dofí és la llibertat. La vida. La capacitat de fer. De viure, d'una manera com en Charlie no pot viure mai. (pàg. 70 durant)

El Far: La llum, l'esperança, l'empara, el punt d'arribada.

A l'altre extrem, lluny a la nostra esquerra, un vell moll de pedra s'endinsava en el mar, amb un far petit i blanc instal·lat a la punta. (pàg. 31 del llibre)/ ...ens vam arraulir en un aixopluc al costat del far amb un termos de te...(pàg. 138 del llibre).

La capsa de galetes: Representa el procés de dol i l'evolució que fa en Martin, des de la negació de la mort del germà fins a l'acceptació. El porta amb ell fins que l'allibera al mar (acceptació). Amb aquest acte també culmina la fase d'acceptació per part dels pares.

—No són galetes! —exclama la mare, girant-se de cara a la Hen—. És el meu fill! (pàg. 202 del llibre)/...però llavors (la mare) simplement s'inclina cap endavant, fa un petó a la llauna i murmura un adéu...(pàg. 205 del llibre).

188. El viatge. En aquesta novel·la podem diferenciar tres tipus de viatge: físic, emocional i iniciàtic. En Martin fa un viatge acompanyat del seu germà i d'altres persones però, a més d'un viatge físic és un viatge **emocional**.

a. Podríeu explicar en què consisteixen cadascun?

Viatge físic: 677 km des de Preston a Saint Bernards. (Relació amb l'exercici 10. b. de les propostes per a *Abans de la lectura*.)

Viatge emocional: Al llarg del viatge, aparentment amb en Charlie, supera totes les fases del dol i l'acomia de manera definitiva.

b. A banda d'això, en Martin també fa un viatge **iniciàtic**. Un viatge iniciàtic és una experiència en la qual un individu es troba en situacions hostils o adverses que faran que la seva personalitat canviï, després de prendre consciència de si mateix, de la realitat externa o de posseir una missió a la vida, i veu modificat el seu caràcter, esperit o experiència per aconseguir una millora en la seva persona, després d'aconseguir superar un seguit de situacions difícils. Justifiqueu per què en Martin fa un viatge iniciàtic.

Aprèn, canvia i evoluciona. És un viatge de vida, viu situacions adverses que el fan canviar i millorar. Comença d'una manera i n'acaba d'una altra perquè pel camí aprèn moltes coses.

189. Temes i subtemes de la novel·la. La novel·la planteja com a tema principal el món de les emocions i, en especial, analitza el procés de dol que produeix la mort, en aquest cas d'un germà, però, a més, hi ha altres temes destacats. Els heu identificat? Us ajudarem a refrescar-los! Completeu les paraules següents:

A__R

____T____

O

_ E _ A _ _ _ E _ _ T _ _ A

_ _ _ T

E _ _ C I _ _

Amor, amiatat, dol, metaliteratura, mort, emocions

190. El dol i les emocions. En el llibre, el protagonista passa el que s'acostuma a dir "el dol". Busqueu informació sobre aquest procés emocional.

EL PROCÉS DE DOL

Un dels temes que més preocupa a les persones és la mort. El dolor davant la pèrdua d'un ésser estimat és profund i fins i tot insuportable. **El dol és l'estat** en què la persona se submergeix després de la mort d'un ésser estimat i pot resultar dolorós i incapacitant. La durada del dol i la intensitat de les emocions que se'n deriven depenen de molts factors, com la relació amb l'ésser estimat, les circumstàncies de la mort, les pèrdues anteriors, la manera de fer front a la pèrdua o el suport social que rep la persona.

Però **no només la mort** d'un ésser estimat pot portar a un procés de dol. Qualsevol esdeveniment que sigui viscut com a una pèrdua pot posar en marxa aquest procés: un divorci, una separació, un trencament, un canvi de lloc de residència, un canvi en l'etapa evolutiva, la pèrdua d'una il·lusió, d'un somni, d'un objecte simbòlic, d'un animal de companyia o pèrdues de les funcions cognitives o motores, entre d'altres. Tots aquests són exemples de pèrdues que provoquen patiment i poden desencadenar algun tipus de dol.

Trobareu més informació [en aquest enllaç](#).

- a. La psiquiatra suïssa, Elisabeth Kübler-Ross va investigar a "*On Death&Dying*", l'any 1969, l'evolució de les persones durant aquest procés. Tot i que la seva durada i ordre varien en cada persona va establir **cinc etapes del dol**. Quines són?

1.**Negació**. El rebuig inicial de la mort d'algú té un temps de durada que depèn de cada persona i situació. És un procés gradual que ens porta a l'acceptació de la nova realitat.

2.**Ira**. Després de la negació, passem per una etapa d'ira, en adonar-nos que la situació és irreversible i que res no la canviarà.

3.**Negociació**. La tercera etapa és la de la negociació, freqüentment amb Déu o un altre ésser superior, per tal d'aconseguir que la mort no sigui certa, a canvi de promeses diverses sovint relacionades amb un canvi d'estil de vida.

4.**Depressió**. L'etapa depressiva comença en acceptar que l'ésser estimat ja no hi és. Llavors hi ha una tristesa i un buit profunds.

5.**Acceptació**. A poc a poc, se situa emocionalment la persona estimada en un lloc nou i es recupera la normalitat.

El **procés de recuperació** sol ser llarg i amb alts i baixos, i no hi ha un moment determinat en què el dol finalitzi, atès que els records de la persona estimada ens acompanyaran al llarg de tota la vida.

- b. Relacioneu el procés que viu en Martin amb les etapes de la novel·la i amb els estats emocionals:

ETAPA	EVOLUCIÓ DEL DOL	PÀGINA/PART DEL LLIBRE
1. Negació	Rebutjar inicialment la idea que algú ha mort pot proporcionar temps extra i permetre que el procés d'acceptació de la nova realitat es produeixi de manera més gradual.	Gran part del llibre (busqueu-ne exemples concrets) i sobretot la pàgina 134
2.Ira	És el sentiment que es produeix en entendre que la situació és irreversible i no es pot fer res per canviar-la.	Pàgina 141
3. Negociació	Es tracta d'intentar negociar (freqüentment amb Déu o un altre ésser superior) que la mort no es produeixi o s'endarrereixi, a canvi de modificar factors relacionats amb l'estil de vida.	Fins que comença l'etapa de la depressió.
4.Depressió	Es comença a acceptar que l'ésser estimat no hi és, amb la qual cosa apareixen una tristesa i un buit profunds.	pàgina 147
5.Acceptació	Poc a poc se situa emocionalment la persona estimada en un lloc nou i es recupera la normalitat.	pàgines 168 i 176

- c. Una vegada la graella completada i corregida, feu-ne una captura de pantalla i pengeu-la a l'Àlbum de lectura.

191. Aprenentatges. Al llarg de la novel·la, les accions i consells d'uns personatges ajuden a evolucionar a d'altres. Són aprenentatges compartits.

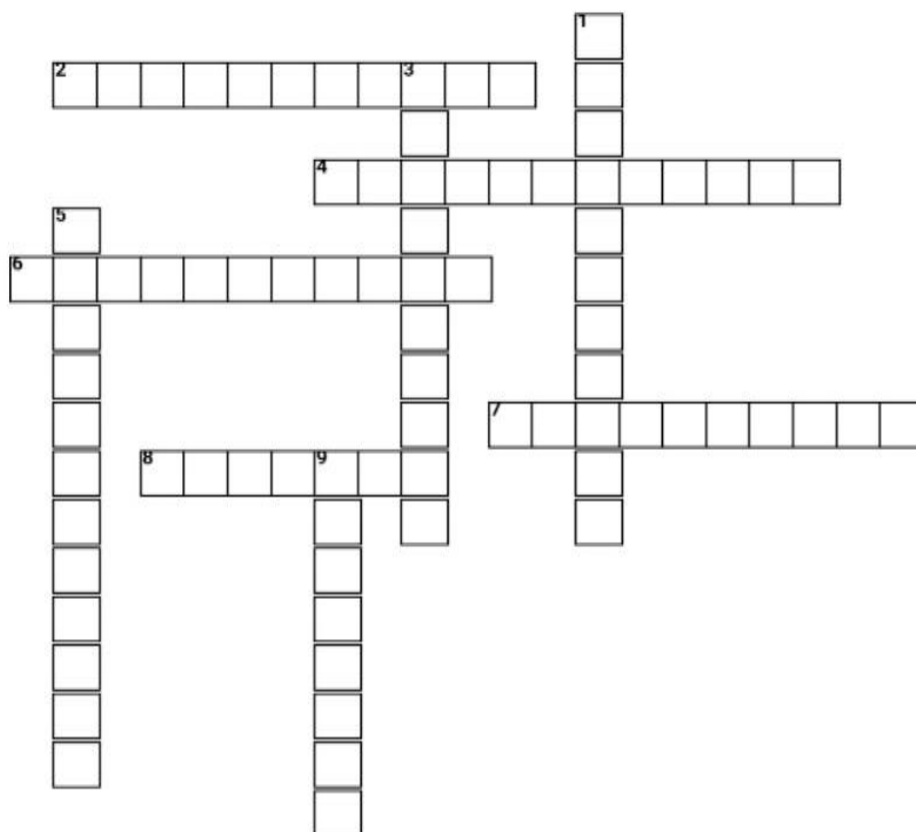
- a. Qui aprèn de qui? Uneix amb fletxes els personatges que, en un moment o altre, modifiquen la seva actitud per influència d'un o uns altres.

MARE	MARE
HEN	HEN
MARTIN	MARTIN
CHARLIE	CHARLIE
SR. HENDRIX	SR. HENDRIX
WESLEY	WESLEY

Martin: d'en Charlie, de la Hen, del Sr.Hendrix, d'en Wesley/Charlie: d'en Martin/Hen: d'en Martin (i es reconcilia amb la seva mare.)/Mare i pare: d'en Martin

- b. Per tot això, la majoria dels personatges que apareixen a la novel·la són personatges plans o rodons? Per què? **Rodons perquè la majoria evolucionen al llarg de novel·la.**
- c. Què aprèn en Martin? **Resposta oberta**
- d. Busqueu en aquesta sopa de lletres 11 mots que facin referència a l'evolució i aprenentatge d'en Martin al llarg de la novel·la.

APRENTATGES

www.educima.com

Verticals:

1.La Hen ajuda en Marty sense esperar res a canvi: **Generositat** **3.**Per entendre's i per canviar: **Curiositat** **5.**Confiar en nosaltres mateixos/es: **Autoconcepte** **9.**Quan en Marty rememora moments molt bonics compartits amb en Charlie i els seus pares. Una mirada al passat plena d'amor: **Tendresa**.

Horizontals:

1.Capacitat de resistir i afrontar situacions traumàtiques: **Resiliència** **4.**Fermesa i persistència en alguna cosa: **Perseverança** **6.**Capacitat de gestionar les emocions que sentim: **Autocontrol** **7.**Sentir-nos estimats, acceptar-nos tal com som sentir-nos capaços i hàbils: **Autoestima** **8.**En Marty es posa al lloc dels pares: **Empatia**.

- e. Hi ha una persona que ajuda en Martin en tot el procés. Qui és? El professor Hendrix
- f. Com el definiríeu amb una paraula? Savi.

Podríem aprofitar per aprofundir entre dos termes que sovint confonen: savi i intel·ligent.

La saviesa és el grau més elevat del coneixement. Arribar-hi no consisteix a tenir un munt de coneixements, sinó a servir-se'n per gaudir de manera plena totes les facetes de la vida. Es pot aprofundir amb la diferència entre saviesa i intel·ligència: cal diferenciar entre la intel·ligència intel·lectual i l'emocional. La intel·lectual, que es podria confondre amb la saviesa, és la capacitat exclusivament cognitiva mesurada pel quocient intel·lectual.

- g. Què creieu que li ensenya el seu professor? (Els ha de servir com a recordatori i per reflexionar-hi). Empleneu aquesta graella:

	SÍ	NO
1. Curiositat per aprendre i amor envers l'aprenentatge.		
2. Ser mentalment més obert.		
3. Enfrontar-se a la vida amb valentia, perseverança i tenacitat.		
4. Controlar les seves emocions i no deixar que els seus sentiments personals influeixin en les seves decisions.		
5. Humilitat i prudència.		
6. L'amor pels altres.		

(Totes les respostes són afirmatives)

En definitiva, l'ajuda a usar l'escriptura, a pensar i a rellegir les seves emocions per aprendre a viure.

h. I vosaltres, teniu o heu tingut també un senyor Hendrix?

Per si us vingués de gust llegir: La carta que va enviar Albert Camus al seu professor de primària en rebre el Nobel [CAMUS, Albert. Gràcies mestre.catorze.cat](#) (en català i en francès).

192. Metaliteratura. Com ja hem vist al punt 7, la novel·la planteja com a tema principal el món de les emocions i, en especial, analitza el procés de dol que produeix la mort, en aquest cas d'un germà.

L'escriptura és un recurs que ajuda al protagonista a superar el procés de dol i, sovint, en Martin reflexiona sobre el fet d'escriure; és a dir, fa literatura que parla sobre la pròpia literatura (*metaliteratura*).

Narrativa terapèutica, un abordatge d'ajuda i reflexió que permeti que ens coneguem millor a través de la mirada de l'altre. Permetre que l'alumnat pugui mirar més enllà d'ell mateix i que necessiti els companys i les companyes. Amb aquest tipus de narrativa ens fa veure que en tots i totes hi pot haver emocions no expressades, desitjos i una voluntat de comprendre els altres. I sobretot animar-los a "dignificar la vulnerabilitat", convidant-los així a ser més transparents.

Comproveu-ho als poemes i en algunes etapes:

ALS POEMES:

En Martin parla del fet creatiu, del que li aporta i del que aprèn quan ho fa.

- a. Busqueu un fragment de la novel·la que justifiqui que escriure poesia l'ajuda en moments difícils. *"Escriure és el que més m'ha servit per afrontar tot el que ha passat en el darrer any. És l'única manera que tinc de treure fora els pensaments"*.

Al llarg de la novel·la en Martin escriu **poemes** a les pàgines de la llibreta de ratlles.

b. Quants poemes hi trobeu i quantes pàgines de la llibreta sense escriure? **12 poemes, 3 pàgines sense escriure (159, 171, 193)**

c. Tots el poemes els ha escrit en Martin? **No. El poema *El meu germà*, de la pàgina 54, és d'en Charlie.**

d. Empleneu la graella següent:

Pàgina	Títol	Autor	Tipus	Idea principal
7	<i>Dofí saltant</i>	Martin	Tradicional	El significat de la vida
21	<i>Només vius un cop</i>	Martin	Haiku	Aprofita la vida!
36	<i>Moviment</i>	Martin	Tradicional	Per controlar el pensament cal moure's.
54	<i>El meu germà</i>	Charlie	Limerick	En Martin és un belluguet.
68	<i>Felicitat</i>	Martin	Tradicional	La felicitat és efímera.
86	<i>Duna</i>	Martin	Cal·ligrama	L'estat d'ànim és com caminar per una duna, una lluita per aguantar-se contínuament en terra ferma.
99	<i>Perdut</i>	Martin	Càntic	Atac de pànic d'en Martin
112	<i>No</i>	Martin		Negació d'una reflexió

130	<i>El meu germà Charlie</i>	Martin	Kenning	Descripció humorística d'en Charlie
143	<i>Buidor</i>	Martin	Poema visual	Tristesa profunda d'en Martin
182	<i>Gairebé... però no</i>	Martin	Tradicional	La lluita per la supervivència
207	<i>Dofí saltant</i>	Martin	Tradicional	Ningú no mor mentre és recordat.

e. Busca la definició de les composicions poètiques següents:

- ✚ Haiku: Estrofa pròpia de la poesia japonesa que consta de tres versos de 5, 7 i 5 síl·labes respectivament.
- ✚ Cal·ligrama: És un tipus de poema visual.
- ✚ Poesia visual: La poesia visual combina la paraula amb altres expressions artístiques, com per exemple la pintura o la fotografia.
- ✚ *Kenning*: Un *kenning* és un tipus de paraula composta metafòrica que es refereix a una idea més senzilla que seria reconeguda fàcilment pels lectors.
- ✚ *Limerick*: *Limerick* és un tipus de poema d'origen anglosaxó, de cinc versos, de tema divertit i amb un final sorprenent, propi de la literatura infantil. Els versos u, dos i cinc rimen entre si, i els tres i quatre entre ells. Acostumen a ser de rima consonant.

f. Una vegada la graella estigui completada i corregida, feu-ne una captura de pantalla i pengeu-la a l'Àlbum de lectura.

g. Cada creació poètica s'esdevé a partir d'una situació o circumstància determinada que l'envolta. Ens fa conèixer coses difícils de dir. Amb quina poesia

us sentiu més identificats o noteu que expressa amb més exactitud alguna de les vostres preocupacions? [Resposta oberta](#).

EN LES ETAPES:

A continuació, teniu uns fragments de cada etapa relacionats amb cadascun dels poemes de la novel·la.

h. Aprenentatge cooperatiu. Rellegiu-los, seleccioneu-los i subratlleu-los en tres colors diferents segons responguin a cada pregunta:

- ✚ Què li aporta el fet d'escriure?
- ✚ Què vol explicar mitjançant els seus escrits?
- ✚ Què aprèn?

Abans de començar, fixeu-vos en model de l'exemple següent que pertany a la cinquena etapa (pàg.143):

“Enrabiad i en silenci, agafo la llibreta i el bolígraf de la motxilla i intento compondre un poema. Però no puc escriure res més enllà del títol, per tant començo a dibuixar un punt a la pàgina. Després el faig més gros, fent més i més pressió fins que la punta del bolígraf foradada el paper i es poden veure les ratlles de la pàgina de sota. El poema s’havia de titular Buidor perquè és com em sento ara mateix. El senyor Hendrix segurament es miraria el punt i el forat i diria «Ben fet. A mi em sembla una representació força bona de la buidor». Però en realitat això no és cap consol.” pàg. 147-

148

- Què li aporta el fet d'escriure? Desfogar-se i ser conscient de les seves reaccions emocionals.
- Què vol expressar mitjançant els seus escrits? Com se sent en aquell moment.

- **Què aprèn?** L'anima a seguir expressant les seves emocions, a confiar en ell i tenir més bon autoconcepte.

PRIMERA ETAPA. POEMA INICIAL: «Dofí saltant» (pàg. 7)

“Al club de poesia de l'escola, de vegades el senyor Hendrix fa un joc com a escalfament. Has de parlar d'un tema durant trenta segons sense aturar-te ni repetir-te. Això és el que jo en diria d'en Charlie:

«Ull mandrós, cap enorme, ronca com un hipopòtam, sovint està malalt, té uns gustos de menjar estranyíssims, una memòria terrible, sempre sense alè per l'asma, escanyolit, descarat, incapaç de fer res tot sol o de concentrar-se més de dos segons, amb el cervell capgirat, totalment incapaç de copsar el perill. Indubtablement el meu millor amic en tot el món.» (pàg. 11)

“Necessito conservar la calma i ser positiu, i per això, durant la resta del trajecte al centre, intento escriure un poema mentalment.” (pàg. 20)

SEGONA ETAPA. POEMA: «Només vius un cop» (pàg. 21)

“Trec de la motxilla la llibreta amb el dibuix d'un dofí a la tapa. Gairebé ja està acabada (potser li queden vuit pàgines) i per això trigo una mica a trobar una pàgina buida. Plego la tapa cap enrere i escric a corre-cuita el poema que m'he pensat mentre anava cap al centre. Un haiku. Cinc síl·labes. Set síl·labes. Cinc síl·labes. Tal com el senyor Hendrix em va ensenyar al club de poesia. Té alguna cosa simètrica i endreçada que em tranquil·litza, em diu que tot va bé. En si mateix, el poema és una estupidesa sobre galetes. No és dels millors que he escrit. Però el fet d'escriure'l i concentrar-me en la punta del bolígraf que es mou per la pàgina fa que les preocupacions s'esvaeixin.” (pàg. 32)

“(…) Inventar-me poemes sempre em deixa amb el cap més clar, encara que no sigui cap geni, en això. El senyor Hendrix troba que és la millor manera de treure's les

cabòries del cervell. Diu que quan està estressat escriu poemes mentre fa la vertical.” (pàg. 33)

TERCERA ETAPA (a). POEMA «El meu germà» (pàg. 36)

“(…) jo també estic molt content i alleujat d’estar en marxa. De fet, el senyor Hendrix segurament diria que ara estic eufòric.

El fet de pensar en el senyor Hendrix em fa recordar un poema que vaig escriure al club de poesia l’altre dia, sobre com el moviment et pot anar bé. Va dir que era el millor que havia escrit fins ara; de fet, va dir que havia «fet un tomb» amb la meua poesia. Em va fer un munt de preguntes i després va telefonar a la mare per explicar-li tot. El senyor Hendrix m’agrada, però això no em va fer gaire gràcia: la mare ni tan sols sap que vaig al club de poesia; és el meu secret. Aquell vespre ella també em va voler fer un munt de preguntes sobre el poema, a l’estil de les mares, però m’adonava que en el fons no hi posava ganes.” (pàg. 42)

TERCERA ETAPA (b). POEMA: «Felicitat» (pàg. 54)

“—Què fas? —dic, una mica massa severament, mentre li trec la llibreta de les mans. (...)

—Escriu un poema—respon—. Igual que tu. Ei! No sabia que escrivissis poesia, germanet.

Sense dir res, miro un segon el poema. És un limerick que tracta de mi i les faves. Potser l’hauria trobat divertit si no fos pel pànic, el mareig i el fet que intento enfadar-me amb ell per haver desaparegut”. (p. 57)

“(…) Mentrestant, en Charlie estira el braç i tanca la llibreta per poder veure la tapa.

—Un moment. No m’havia fixat en el dibuix del dofí—diu—. És un dels que he fet jo! D’on l’has tret?

Arronso les espatlles, una mica avergonyit.

—El vaig retallar del teu bloc, el vaig enganxar a la tapa i després la vaig cobrir amb plàstic adhesiu. Em va semblar molt guapa.

La llibreta era només una llibreta normal de l'escola, amb la tapa verda, que el senyor Hendrix em va donar per escriure-hi els meus poemes. La volia guarnir una mica. En Charlie no parava de dibuixar dofins quan l'any passat vam anar a Saint Bernards, i per això em fan pensar en les vacances.” (pàg. 59-60)

QUARTA ETAPA (a). POEMA «Perdut» (pàg. 68)

“El senyor Hendrix em va dir que busqués un lloc tranquil, agradable i serè per escriure poesia. Segur que no estava pensant en aquest tren, així que no crec que el poema sigui gran cosa. Vull dir que comença prou bé, però acaba parlant de música que vola lliure com un torrent, una cosa completament suada. (I d'altra banda, tampoc no estic segur que el vestíbul d'una estació es pugui considerar una sala.) A més, he de córrer una mica massa amb l'últim vers i el final m'acaba sortint trist.

Sé que el senyor Hendrix diria alguna cosa com ara: «Ei, no pateixis. Un poema sincer sempre és millor que un bon poema». Però era sincer, aquest poema? Per què hi havia de posar aquest últim vers tan estrany?” (pàg. 76)

QUARTA ETAPA (b). POEMA «Duna» (pàg. 86)

«Tot va bé», em dic. «Escriu un poema. Això t'ajudarà. No, encara millor, llegeix els poemes antics. Així no et distrauràs gaire, i li pots anar donant una ullada de tant en tant».

La llibreta s'obre automàticament per la tercera o quarta pàgina, que devia ser per on ella l'ha plegat. És un del meus primers poemes del curs passat, just de quan vaig començar el club de poesia. És un de força estrany sobre una duna. Només que no parla d'una duna. Parla del meu cervell. Em recordo que aleshores no el volia ensenyar al senyor Hendrix. De seguida que el vaig acabar, vaig tancar la llibreta de

cop. Ell simplement va dir: «No passa res... ho entenc. De vegades els poemes que escrius revelen coses que t'agafen per sorpresa». Quan finalment li vaig donar permís per llegir-lo, fa unes quantes setmanes, em va donar copets a l'esquena, després va passar a les coses més recents i va dir: «Mira com has progressat».

Personalment, no creia que el poema de la duna fos tan dolent. Però això no vol dir que volgués que la Noia Enrabiada el llegís.» (pàg. 92-93)

QUARTA ETAPA (C). POEMA «Buidor» (pàg. 100)

“PLORO I PLORO, I UNA RIMA se'm comença a formar al cap. Parla d'estar perdut, però no puc passar dels primers versos; són com un bucle infinit. És un càntic silenciós: «En Charlie, l'he perdut. La motxilla, l'he perdut. Joestic perdut». I en més d'un sentit.” (pàg. 105)

QUARTA ETAPA (d). POEMA «No» (pàg. 113)

“(...) Això és una mostra que no s'ha de jutjar mai la gent pel seu aspecte. Em recorda un poema que vaig escriure fa temps sobre com mirem les coses. Aleshores no em va agradar, de manera que el vaig ratllar i vaig gargotejar «QUINA MERDA» a sota. Però ara té sentit, suposo. El senyor Hendrix no em va deixar estripar el full de la llibreta. Va dir que la poesia tracta de les emocions i que el gargot mostra que aleshores jo estava frustrat i enfadat, i que de fet està molt bé deixar-ho tal com està. M'agrada el senyor Hendrix.” (pàg. 118)

CINQUENA ETAPA. POEMA «El meu germà Charlie» (pàg. 130)

No trobem referències d'aquest poema en els capítols entre els quals queda inserit.

- a. Digueu en quin moment l'escriu i per què us sembla que ho fa: **L'escriu després d'haver trobat el seu germà en un banc de l'andana de l'estació de Plymouth.**

Fa una descripció humorística d'en Charlie. Alleujat per haver-lo retrobat, es permet un poema graciós i frivolitza la situació quan diu: Ara ja et tinc!

VUITENA ETAPA. POEMA «Gairebé... però no» (pàg. 183)

“DECIDEIXO ESCRIURE UN POEMA. No me n’havia adonat fins ara, però he arribat a la penúltima pàgina de la llibreta. Estic a punt de començar, amb el bolígraf planant damunt el full, quan torna a venir la Hen. No fa gaire bona cara. (...)

La Hen m’està dient alguna cosa. La veu d’en Charlie continua xerrotejant. Sé que potser no és el millor moment, però abans que pugui fer-hi res, el bolígraf comença a rascar la pàgina. M’he posat a escriure un altre poema, sobre l’aranya d’en Charlie. Em començo a trobar millor, encara que el poema bàsicament sigui sobre la inutilitat de tot.

Escriure és el que més m’ha servit per afrontar tot el que ha passat en el darrer any. És l’única manera que tinc de treure fora els pensaments. Quan finalment vaig tornar a l’escola, quan ja feia tres setmanes que havia començat el trimestre, anava pels passadissos i les aules com una mena de fantasma. Llavors un dia el professor de llengua, el senyor Hendrix, em dir que l’anés a veure. Em va explicar que havia tingut una idea. Un club de poesia amb només un membre: jo. Al principi vaig pensar que era una estupidesa, però em va dir que podia passar pel seu despatx sempre que em vingués de gust, tant si ell hi era com si no. Fins i tot ho havia arreglat amb el meus professors. Si simplement necessitava sortir discretament d’alguna classe, ho podia fer. Sempre que em dedicués a escriure, a ell tant li feia. Fins i tot em va donar una llibreta verda de l’escola. Li vaig preguntar si la podia decorar i em va contestar «Endavant les atxes», que és una de les seves expressions característiques. Hi vaig enganxar l’últim dibuix d’en Charlie a la tapa i després el vaig tapar amb folre adhesiu per protegir-lo.

Sense els poemes, sense el senyor Hendrix, no hauria sobreviscut a aquest any.” (pàg. 187-188)

NOVENA ETAPA. POEMA «Dofí saltant, segona part»(pàg. 207)

La darrera frase de la novel·la és: *Ara ja sé que dirà el meu poema final*. A continuació hi ha *Dofí saltant, segona part*.

- Què ha après en Martin? Ha après que la vida és efímera, un breu moment de bellesa i possibilitats infinites que cal aprofitar.
- Quina conclusió en podeu treure del poema? Els éssers estimats deixen una petja en nosaltres que sempre ens acompanyarà, un record que perdura en el temps. Ningú no és mort mentre algú el recordi.

Fixeu-vos que la novel·la comença amb una primera part d'un poema i l'acaba amb la segona. Ambdós tenen el mateix títol i serveix per començar i acabar-la. Podem dir per tot això que la novel·la té un **final tancat**. (Funció d'aquest poema al final de la novel·la: tancar la novel·la, tancar la llibreta verda i tancar un procés de dol).

TEMPS DE SILENCI

Hi ha moments en què en Martin es bloqueja i no sap què escriure, llavors trobem la pàgina de la llibreta sense cap anotació.

- Per què creieu que li passa? Temps de reflexió i buidor, de bloqueig...
- Heu sentit a parlar mai de la **Síndrome de la pàgina en blanc**? De què es tracta? Sovint, els escriptors pateixen aquesta síndrome: un bloqueig que els impedeix crear material nou.

Cinquena etapa (2):

(pàg.159)

Sisena etapa:

(pàg. 171)

Vuitena etapa:

(pàg. 193)

Hi ha altres moments durant la novel·la en què en Martin directament esmenta aquests moments. Són silencis que responen a estats d'ànim diferents. Sabríeu dir quina emoció transmeten en cada frase?

- ✚ *Ens vam estar segles allà drets, sense dir res, fins que vaig trencar el silenci.* (pàg. 50) Felicitat (alegria)
- ✚ *He d'omplir el silenci.* (pàg. 67) Dol
- ✚ *Ens vam quedar allà asseguts en un silenci incòmode durant deu minuts més.* (pàg. 139) Incomoditat
- ✚ *La cara del pare està horrorosament distorsionada pel pànic. La mare crida. Udola... Un silenci horrible.* (pàg. 166) Pànic, por

193. Recopilem informació!

L'objectiu d'aquesta activitat és activar l'autoconsciència. Implica aprendre a connectar amb com ens sentim, saber identificar les emocions pròpies i les dels altres, distingir-les, reconèixer-les i poder-les etiquetar. Inclou també reconèixer les qualitats personals i fortaleces pròpies.

a. Per relacionar el fet d'escriure poesies a la llibreta de ratlles i la reflexió que en fa durant la novel·la, completeu les caselles buides de la graella que teniu a continuació:

Etapas	Què aprèn?	Què li aporta el fet d'escriure?	Què vol explicar mitjançant els seus escrits?
1a	Joc d'escalfament	Conservar la calma i ser positiu.	Descriure en Charlie.

Etapes	Què aprèn?	Què li aporta el fet d'escriure?	Què vol explicar mitjançant els seus escrits?
2a	A fer un haiku.	Concentrar-se i evadir-se de les preocupacions.	Expressar les emocions i reflexionar-les.
3a (a)	A posar nom a les emocions.	Millorar.	Progressar i reflexionar.
3a (b)	A expressar les seves emocions amb els poemes que escriu a la llibreta.	Recordar (Saint Bernards).	Com se sent.
4a	Que l'important no és fer un bon poema, sinó que sigui sincer.	Comprèn que cada detall o fet pot ser objecte d'un poema.	El que sent.
4a (b)	Rellegir els poemes que fa és tan important com fer-ne de nous.	Se sorprèn que fent un poema d'una duna, estigui parlant d'ell mateix.	El que pensa (el seu cervell). Fer-se conscient del progrés.

Etapas	Què aprèn?	Què li aporta el fet d'escriure?	Què vol explicar mitjançant els seus escrits?
4a (c)	S'adona que quan està angoixat li és difícil escriure. (Els versos es repeteixen com un bucle infinit.)	Desfogar-se, treure la tristesa i l'angoixa.	Escriure sobre el que sent (estar perdut).
4a (d)	Que la poesia tracta d'emocions (positives o negatives). Cal entendre's i estimar-se en els pitjors moments.	Deixar sortir les emocions, siguin quines siguin.	Aprentatge i reflexió
5a	Escriure per entendre les seves reaccions emocionals.	Millorar l'autoconcepte i l'autoestima.	Com se sent en aquell moment.
5a (2)	Que el silenci també l'ajuda. Temps de reflexió	Que el silenci també l'ajuda. Temps de reflexió	Que se sent buit i bloquejat. Necessita temps per reflexionar.

Etapas	Què aprèn?	Què li aporta el fet d'escriure?	Què vol explicar mitjançant els seus escrits?
6a	Que el silenci també l'ajuda. Temps de reflexió	Que el silenci també l'ajuda. Temps de reflexió	Que se sent buit i bloquejat. Necessita temps per reflexionar.
7a	Que encara que no li surtin les paraules, si comença a escriure, a poc a poc el poema va brollant.	Li aporta pau i serenor.	Que es troba millor després d'escriure.
8a	Que el silenci també l'ajuda. Temps de reflexió	El full en blanc diu molt del seu estat anímic.	Que se sent buit i bloquejat. Necessita temps per reflexionar.
9a	La vida és efímera. Cal aprofitar el moments bonics.	L'ajuda a ser conscient del que ha viscut i a tancar les ferides.	Que tanca el procés de dol.

b. Una vegada acabada i corregida feu-ne una captura de pantalla i pengeu-la a l'Àlbum de lectura.

c. Després del que acabeu de veure, quines diríeu que són les virtuts i fortaleces d'en Martin:

Virtuts i fortaleeses del protagonista	SÍ	NO
<u>Saviesa i coneixement:</u> Creativitat Curiositat Obertura mental (judici, pensament crític) Amor per l'aprenentatge Perspectiva (saviesa)		
<u>Coratge:</u> Valentia Perseverança Integritat (honestedat, autenticitat) Vitalitat (ànim, energia, vigor)		
<u>Humanitat:</u> Amor (capacitat d'estimar i ser estimat) Amabilitat (compassió, generositat) Intel·ligència social (emocional i personal)		
<u>Justícia:</u> Ciutadania (responsabilitat social, lleialtat) Sentit de la justícia Lideratge		
<u>Moderació:</u>		

Virtuts i fortaleses del protagonista	SÍ	NO
Capacitat de perdonar, misericòrdia Modèstia, humilitat Prudència (discreció) Autocontrol, autoregulació		
<u>Transcendència:</u> Apreciació de la bellesa i l'excel·lència (admiració i sorpresa) Gràtitud Esperança (optimisme, projecció cap al futur) Sentit de l'humor (capacitat de diversió) Espiritualitat (sentit de la vida)		

- d. I les vostres? Empleneu la vostra graella particular. Parleu-ne en grup.
- e. Una vegada emplenada, feu-ne una captura de pantalla i pengeu-la a **l'Àlbum de lectura**.
- f. Per si us vingués de gust: [NOGUERA, Laia. Que me'n recordi. \[projecte Poesia Dibuíxada\]](#)

194. Recursos i tècniques narratives. Quins recursos i tècniques narratives heu vist a la novel·la? Completeu la graella següent:

1. Enuncia fets que s'esdevindran més endavant.	Anticipació
---	-------------

2. El tema es desvia o s'allunya de l'assumpte principal per explicar-nos algun fet del passat.	Regressió
3. Refresca els fets perquè el lector no es perdi.	Sumari
4. Salt enrere per introduir-nos la història 2.	Flashback
5. Acabament brusc d'un capítol.	Exabrupte
6. En forma de diàleg.	Estil directe
7. De llocs i de la Hen, d'en Charlie (de tres maneres). Subjectives i objectives.	Descripcions
8. Conflicte intern del protagonista (emocions, reaccions emocionals...) que es planteja en la consciència del personatge.	Monòleg
9. Moment que s'hi expressa amb la màxima intensitat el conflicte central que es planteja.	El clímax o nucli argumental
10. Consisteix a atribuir qualitats humanes a éssers no racionals, objectes, fenòmens naturals...	La personificació o prosopopeia
11. Dir el contrari del que es vol afirmar o si és més mordaç, incisiva, de vegades fins i tot cruel...	Ironia i sarcasme

b. Una vegada completada, feu-ne una captura de pantalla i pengeu-la a **l'Àlbum de lectura.**

195. Signes gràfics. Recordeu quins signes gràfics heu treballat o teniu memòria de peix? Enumereu-los i expliqueu-ne els diversos usos, ajudant-vos del núvol que teniu a continuació:

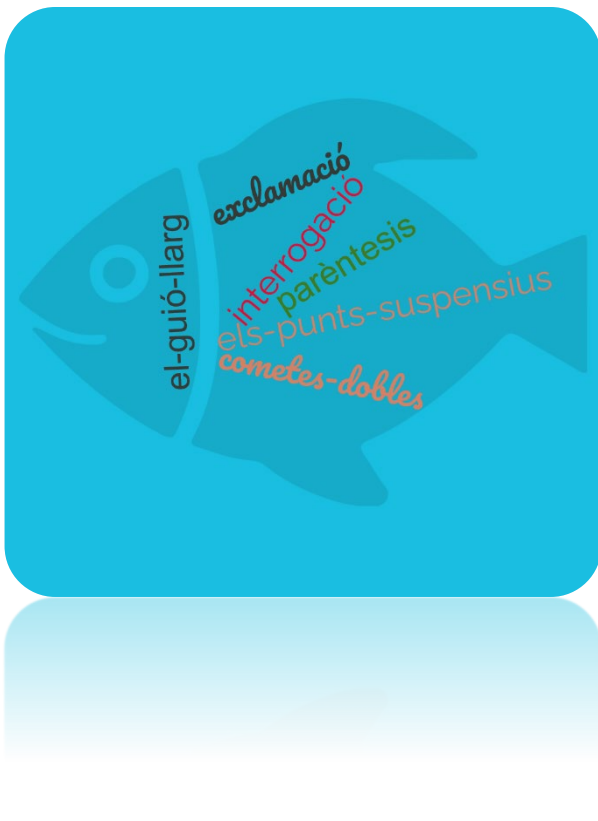
1) **El guió llarg:** indica diàleg en estil directe (—Potser—dic. pàg. 85)

2) **Cometes dobles (« »):** per indicar un text dins un text, pensaments del

narrador-protagonista o són paraules que el narrador s'imagina que pensa l'altre interlocutor. («Com si realment m'importés.», pàg. 90)

3) **Interrogació (?):** pregunta. (—Quin pla tenim, cap?, pàg. 59)

4) **Parèntesis ()::** un aclariment del narrador o recalcar el que diu en forma de confidència. (I m'imagino (però no ho puc veure) com es podria... (pàg. 188) 5. Els punts suspensius: frases o pensaments inacabats (Ho sento. Haver... pàg. 175) 6. Exclamació: indica una sorpresa o admiració (No pot ser! pàg. 63)

198. Les tipologies textuals i els gèneres discursius. Quina varietat de gèneres i tipologies textuals han sortit al llarg de tota novel·la?

a. Llegiu-ne atentament la diferència:

Tipologia textual

A partir de les característiques internes, gramaticals o bé estructurals, els textos es poden classificar en: narratius, descriptius, explicatius, argumentatius, instructius, predictius, conversacionals...

Els gèneres discursius

Varien segons: el propòsit comunicatiu, el receptor que els llegeix o escolta i el context social en què es produeix el missatge. Exemples de gèneres: una notícia periodística, un article, un discurs, unes instruccions, una piulada a la xarxa, l'entrada d'un bloc...

b. Al llarg de la lectura n'heu reconegut i interpretat un quants. Altres vegades els heu hagut de planificar, escriure, revisar i corregir. I, finalment, n'hi ha que els heu hagut de produir oralment. Feu-ne memòria entre tots i escriviu-ne una pluja d'idees a la pissarra. Els hem treballat de forma teòrica: fent-los conèixer les característiques formals i components dels gèneres més freqüents o de forma competencial (i, per tant, significativa), integrant la descoberta dels gèneres en seqüències i l'elaboració d'un producte comunicatiu, partint de temes interessants, rellevants o més propers als alumnes i els seus problemes reals.

Resposta orientativa: Instructiu (recepta i joc/ oral o escrit), argumentatiu (en alguns exercicis/ orals o escrits), una notícia (vinclada), produir una piulada de condol. Narratius, descriptius, instructius, explicatius. p. ex. Text instructiu: ENTREPANS EXÒTICS (una recepta) d'un entrepà estrany o curiós que hagueu fet i llegiu-lo en veu alta, o el que hauran d'acabar fent a la tasca de síntesi.

c. Feu, per parelles, un núvol per a cada tipologia textual que hàgiu treballat, ja sigui de manera oral o escrita, en grup o individual. Una vegada acabada, feu-ne una captura de pantalla i pengeu-la a l'Àlbum de lectura.

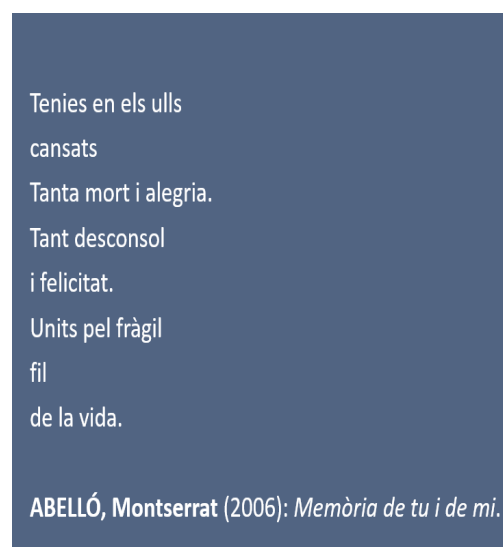
199. D'amor i mort. En aquesta activitat trobareu algunes propostes que aborden aquestes temàtiques de la novel·la.

a. [Sònia Moll recita Ha entrat la mort al rebedor de casa.](#)

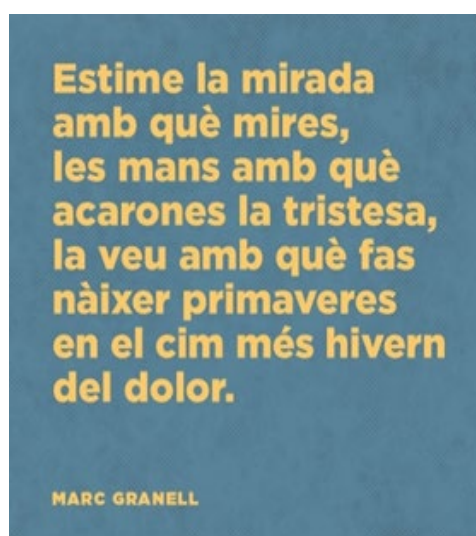
Ha entrat la mort al rebedor de casa [La mort quotidiana](#)

Ha entrat la mort al rebedor de casa, i no ha marcit les flors. Tampoc no s'ha espantat la rentadora, ni s'han fos les bombetes, ni s'han quedat dringant les copes al prestatge. S'ha presentat la mort i no quedaven ja ni cordes fluixes ni passes vacil·lants amb pànic de l'abisme. La mort ha entrat lliscant per la finestra entreoberta, anunciada pels trons i la tempesta insòlita d'una matinada de juliol, i jo m'he arrecerat a l'ombra de la vida i t'he estimat per sempre els ulls desorientats, la pal·lidesa extrema de la pell, les mans *rendides* sota els llençols asèptics. La mort s'ha presentat sense trucar a la porta i li he pogut fer un lloc enmig de les costelles, no gaire lluny del cor, on encara hi ha l'eco de la seva veu que canta la cançó, *Qué grande que viene el río, qué grande se va a la mar*, i la sang que em bombeja, impacient, amb una ànsia incansable de viure. Amb una ànsia incansable de viure. Amb una ànsia incansable de viure.

b. [Escolteu:](#)

c. Llegiu:

La mort forma part de la vida

- d. Visioneu: [Tu pensa en mi de Coco en català \(Remember me\)](#) La versió en català de *Remember Me*, de la pel·lícula de Disney "Coco", traduïda i adaptada per Lluís Comes. La canten Pep Papell i Estel Tort, acompanyats per la guitarra de Marc Sambola. També teniu la versió original en anglès, *Remember me*, interpretada per Gael García Bernal, Gabriella Flores i Libertad García Fonzi: [Remember Me from the movie Coco](#)
- e. Sentiu! Cal trobar espais per sentir. A continuació us proposem una sèrie de poemes que podeu llegir, escoltar o visionar. [Acceptació de la mort \(la del jo poètic, la de l'ésser estimat\)](#).

SI PARLO DE LA MORT

Si parlo de la mort és perquè em moro
i al capdavant més val parlar de coses
que hom coneix intensament. La meua
mort, per exemple, la tinc ben sabuda,
fa molt de temps que convivim i encara
conviuem molt de temps, fins que es resolgui
d'un cop per sempre el plet que mai no aporta,
malgrat els aldarulls, sengles sorpreses.
Lavors serà el moment de l'elegia
i algú hi haurà per fer-me el panegíric
(en català, si us plau, i en decasíl·labs)
que jo, bo i mort, escoltaré amb respecte.
Mentrestant parlo de la mort, tal volta
perquè és allò que tinc més viu i pròxim,
per no caure en subtils pedanteries
que, fet i fet, no porten a cap banda.
Parlo, doncs, de la mort, i a més em moro.
No es pot pas demanar més honradesa.

MARTÍ I POL, Miquel (1975) *Quadern de vacances*

SÍ A LA MORT

Cada moment és el moment de néixer
I cada instant és l' instant de morir.
D'aquest saber morir vivint vull créixer
Fins al trànsit darrer. Quin nou camí
se m'obre fosc? Malconeixem l'aquí
i no tenim cap lluc de tenebra.
Sols sé que sóc un brot agut de febre
No recurrent, i que a la mort dic: sí.

Vinyoli, Joan (1984) *Domini màgic*

- ✚ [SALVAT PAPASSEIT, Joan. Tot l'enyor de demà \[projecte Poesia Dibuijada\]](#)
- ✚ [ESPRIU, Salvador. Aquesta pau és meva. Gemma Humet i Toni Xuclà](#)
- ✚ [ESPRIU, Salvador. Els meus ulls ja no saben. Clara Segura i Toni Xuclà](#)
- ✚ [LLACH, Lluís. El Núvol blanc. Lluís Llach, Judit Neddermann, Santi Balmes i Gemma Humet el versionen en solidaritat amb la lluita contra la Covid-19](#)

Acceptació de la mort: la de l'ésser estimat o la pròpia.

f. Emocioneu-vos! Totes les emocions ens han de visitar, però cap ha de quedar-nos per sempre. És important donar-los la benvinguda quan apareixen i també deixar-les anar.

- ✚ [MARTÍ I POL, Miquel. El fugitiu. Judith Neddermann](#)
- ✚ [CAPDEVILA, Carles. L'hora de l'adéu.](#)

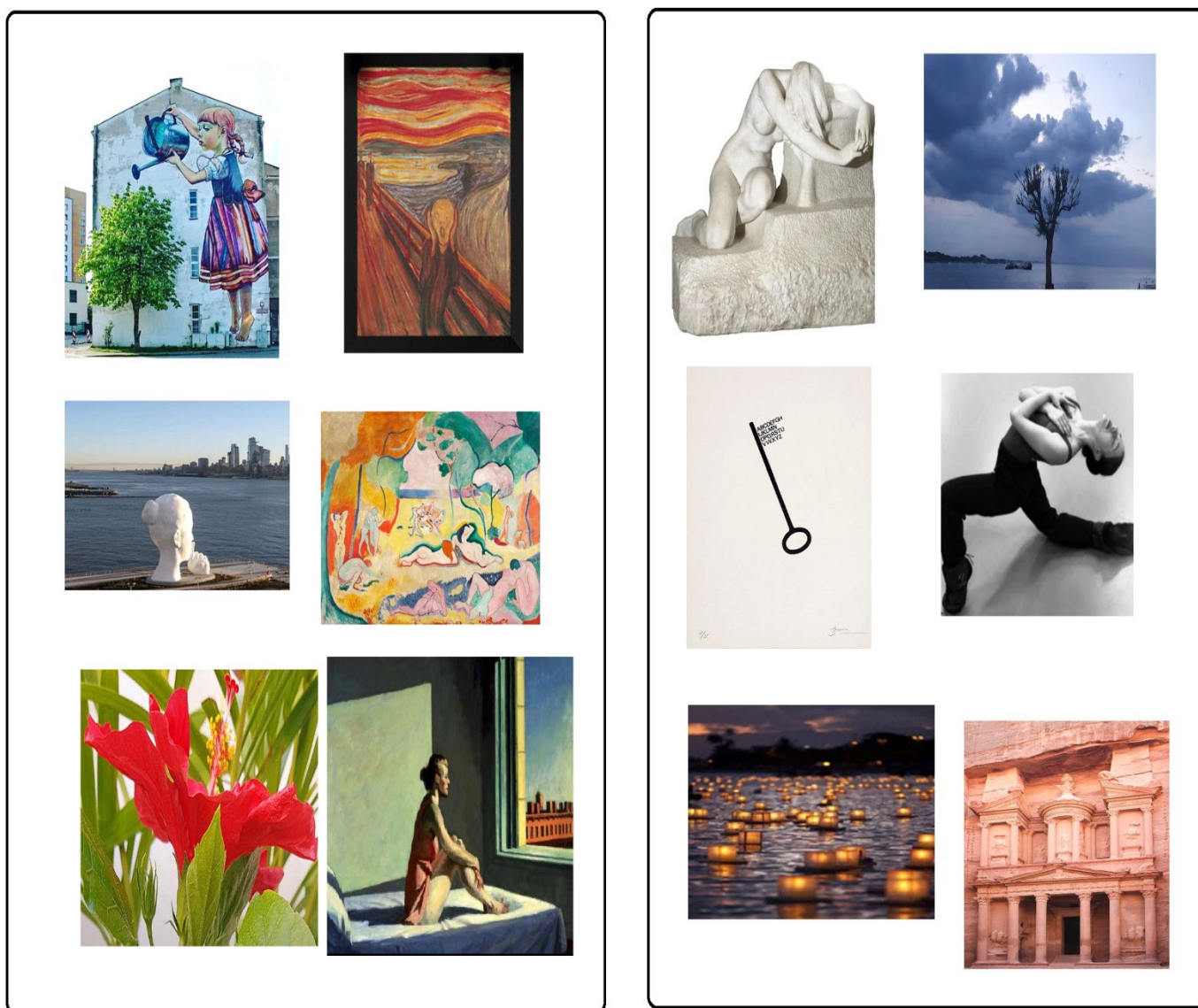
g. Busqueu-ne altres exemples, de poesia o prosa poètica, en d'altres llengües.

h. D'entre totes les composicions que heu treballat, trieu-ne una i graveu-vos utilitzant l'extensió [Talk and Comment](#) que permet enregistrar notes de veu que es desen en una direcció URL que es pot enganxar en: un correu electrònic, un comentari de Drive o penjar-lo a l'Àlbum de lectura. Després autoavalueu-vos amb la [rúbrica de lectura en veu alta](#).

i. Trieu-ne una i feu la vostra Poesia Dibuijada. La poesia dibuijada és un projecte literari on l'art, la poesia i l'audiovisual es fusionen per oferir una experiència lectora innovadora a partir de la creació de breus obres d'art audiovisuals.

200. Emocions. Compareu les següents imatges i experimenteu!

L'objectiu d'aquesta activitat és fer conscients els alumnes de la relació que s'esdevé entre les emocions amb altres manifestacions artístiques: literatura (poesia visual), arquitectura, escultura, pintura, grafit, fotografia, dansa, música. També fer-los observar que les podem trobar contemplant la natura. Desenvolupem la creativitat, ens comuniquem, expresseu sentiments, pensaments i emocions de manera personal amb els diferents llenguatges: visual i plàstic, musical i corporal. A través de les arts i les paraules construïm pensament, estructuram els coneixements, ens comuniquem i els compartim.

Fixeu-vos que les emocions ho embolcallen tot!

- a. Escolliu, de manera individual, una imatge de les que acabeu de veure. Penseu què us comunica, quines emocions us transmet. Després expliqueu-ho als vostres companys i companyes.

(Podem aprofitar per saber si en coneixen l'autor, el títol...)

- b. Busqueu-ne d'altres que us agradin o us emocionin.
- c. Treball individual de màscares. Feu una màscara amb cartolina que expressi el sentiment que us ha provocat el desenllaç del llibre. Podeu utilitzar materials diversos: cartolina blanca, gomes elàstiques, tisores i llapis o retoladors de colors.
- d. Expressem sentiments amb el cos. Seguiu aquestes instruccions:
- ✚ Feu grups de 4. El primer grup esperarà que la resta d'alumnes es pensin un sentiment que ells hauran de representar fent una "fotografia".
 - ✚ Per exemple: si diuen "alegria", el grup, de manera improvisada, i sense parlar entre ells, s'hauran de col·locar a la fotografia de manera que s'entengui que estan contents.
 - ✚ Un rere l'altre, els grups aniran construint aquestes imatges estàtiques i els comentarem entre tots.
 - ✚ Amb un mòbil, farem algunes fotografies per deixar constància del treball realitzat.
- e. Recordeu les set emocions més importants? Trieu una emoticona per a cada família emocional:

- f. Creeu un adhesiu personalitzat, amb l'expressió que considereu que us defineix millor, per a utilitzar al WhatsApp. Llegiu-ho aquí: [Com fer els teus stickers \(adhesius\) per a WhatsApp](#)
- g. Completeu aquest qüestionari sobre les emocions. Les afirmacions següents són vertaderes o falses? Poseu-vos a prova!

Totes són vertaderes excepte: 4, 6, 9 i 13.

	V	F
1. El món de les emocions és molt gran, ens regeix en tot moment i són presents en moltes coses.		
2. Les emocions són un recurs inestimable per ajudar-nos a prendre decisions i actuar.		
3. Sentir emocions forma part de l'equipatge biològic necessari per a la supervivència de l'espècie (sigui per la perillositat que comporten o, al contrari, pel seu potencial plaent).		
4. La intel·ligència emocional no ens ajuda a donar millor resposta a les diferents situacions, fent-nos competents per identificar-les i regular-les.		
5. Les emocions són "corporals" i necessàries per viure i relacionar-se.		
6. Les emocions i el pensament no estan relacionades.		

7. Sempre que tinc una emoció, tinc un pensament associat que influeix en què l'emoció sigui agradable o desagradable.		
8. No hi ha emocions "bones" i "dolentes", sinó emocions adequades o no adequades.		
9. No hi ha molts graus, intensitats i matisos en les nostres emocions.		
10. Són set, les emocions principals o primàries: POR, IRA, ALEGRIA, SORPRESA, AMOR, FÀSTIC i TRISTESA.		
11. Donar espai per sentir, sigui el que sigui, és vital.		
12. Totes les emocions ens han de visitar, però cap ha de quedar-nos per sempre. És important donar-los la benvinguda quan apareixen i també deixar-les anar.		
13. No cal conèixer-les ni aprendre a gestionar-les.		
14. Identificar les nostres emocions, sentiments i pensaments a les situacions viscudes cada dia/moment (Autoconeixement).		
15. Regular-les. Decidir què fem amb aquestes emocions (Autoconsciència emocional).		

16. Procurar treballar l'autoestima, l'actitud positiva davant la vida i responsabilitat (Autonomia emocional).		
17. Saber-nos relacionar bé amb els altres i entendre les altres persones (Competència social)		
18. La relació amb els altres és plena d'emocions, i conèixer algunes "tècniques" com l'empatia, l'assertivitat i l'escolta activa, ens faran la vida més plaent.		

201. L'autoconeixement i l'autoestima. Reflexioneu i responeu aquestes preguntes amb sinceritat:

Aquesta activitat es pot fer individualment o que hi participi tota la classe tot compartint situacions, sentiments, pensaments... relacionats amb el que s'ha treballat fins ara.

- ✚ Sovint proveu coses que us resulten difícils?
- ✚ Les persones més properes us animen constantment perquè feu coses?
- ✚ Com us sentiu i què feu quan alguna cosa no ha sortit com havíeu previst?
- ✚ A classe, us costa molt donar la vostra opinió? Teniu por de fer el ridícul?
- ✚ Feu sovint aportacions i no us importa gaire que no es tinguin en compte?

Preguntes per a la reflexió:

- ✚ Quan us sentiu encallats en alguna qüestió, tendiu a parlar-ne amb les altres persones?
- ✚ Si algunes situacions no desitjables es repeteixen a la vostra vida, us plantegeu quin paper hi jugueu per fer que passin?

- ✚ Busqueu la solució als vostres problemes en activitats evasives?
- ✚ Quan se us acumula la feina, voldríeu “desaparèixer”?
- ✚ Quantes vegades penseu “per què m’hi he embolicat”?

Per si us ve de gust i ho considereu adient: [Tota jo, de Sònia Moll \[projecte Poesia Dibuíxada\]](#)

Podríem aprofitar per fer un debat a l’aula que focalitzés l’interès en el desenvolupament de la capacitat d’argumentació, incidint especialment tant en la construcció sòlida del raonament, com en la seva comunicació persuasiva. Després que l’alumnat construís una línia argumental sòlida que els permetés confrontar el seu discurs per mitjà d’aquestes preguntes i que el producte final es concretés en l’execució del debat, per exemple.

També podríem aprofitar per parlar de la identitat digital i quin aprenentatge social i emocional ha de formar part integral de l’educació en un món digital.

Quin aprenentatge social i emocional ha de formar part integral de l’educació? Busquem respostes a aquesta pregunta en la sessió de mSchoolsEdChange "[L’aprenentatge emocional social en un món digital](#)".

Si volem prendre consciència sobre què és la identitat digital i reflexionar sobre la importància de cuidar-la i de protegir-nos a la xarxa, cal que dediquem un temps a reflexionar sobre què entenem per "identitat". I és que potser no en som del tot conscients, però la construcció de la identitat, del "jo", comença molt aviat (abans del primer any de vida), si bé es va allargant i modelant durant tot el cicle vital.

- 202. Tasca de síntesi.** Ens han demanat que col·laborem en l’elaboració d’un contingut per a la pàgina web de l’escola. L’**objectiu** principal és que produïu, de manera autònoma, un text multimodal que expressi un concepte après sobre el món de les emocions.

Us caldrà ordenar la informació, sintetitzar-la i reflexionar-hi per arribar a fer-ne una bona tria i convertir idees petites en grans accions. Sobre un dels termes triats i mitjançant quatre fotos fetes per vosaltres, un escrit i una música per fer-ne un vídeo.

L'autoconeixement, la capacitat d'escollir i d'imaginar seran importants. Després de fer els textos individualment, els compartireu i els treballareu col·lectivament. D'aquesta manera, pensareu i repensareu emocions que no havíeu percebut abans o que necessitàveu tornar a pensar tots junts. Aquest procés us ha de permetre comprendre millor el món que us envolta, la relació amb el altres i amb vosaltres mateixos per construir un món millor.

Exemple del procés i producte final.

Es proposa als alumnes una activitat competencial:

- a. Que integri la descoberta que implica l'elaboració d'un producte comunicatiu.
- b. Que es pugui resoldre de formes diferents utilitzant estratègies diverses.
- c. Que respecti els diferents ritmes de treball de l'alumnat.
- d. Que permeti analitzar no només el resultat, sinó també el procés de resolució i les diverses capacitats comunicatives dels alumnes.

Abans però, cal assegurar-nos, d'una banda, que tots els alumnes la puguin fer de manera autònoma i disposin dels dispositius i les eines per a realitzar-la. De l'altra, que tot l'alumnat conegui i comparteixi els objectius i els criteris d'avaluació de la tasca proposada que hauran de decidir entre tots.

Hem de procurar involucrar els nostres estudiants en la creació de continguts audiovisuals. Diverses investigacions demostren que involucrar-los en la creació de **productes multimèdia**: incrementa el nivell de participació i atenció a l'activitat, desenvolupa la capacitat de crear representacions pictorials,

s'adquireixen els principis de disseny bàsics i la creativitat, augmenta la velocitat de comprensió i retenció i millora els resultats acadèmics.

A l'annex 8 trobareu més informació i algunes bastides de suport sobre el procés de seguiment i avaluació de l'activitat.

203. Altres opcions i propostes de tasca de síntesi per triar, remenar i escollir la que considereu més adient!

- a. Com heu vist a la història 2, l'espai no només és físic, sinó que també adquireix un caràcter **simbòlic**. Trieu el vostre espai simbòlic. Feu-ne un escrit, graveu-lo amb el mòbil, feu-ne un vídeo i pengeu-lo al *padlet*.
- b. Creeu atractius qüestionaris [Kahoot](#) per avaluar o comprovar el que heu après.
- c. Gravar, editar i compartir petites píndoles en forma de podcast [Audacity](#) o [Soundcloud](#)
- d. Crear i publicar un blog [Blogger](#).
- e. Feu de booktubers i engresqueu a d'altres companys i amics a llegir el llibre. Aquí en teniu alguns tutorials:

 [TV3 - Generació Digital - Què són els "booktubers"?](#)

 [COM FER UN BOOKTUBER?](#)

204. L'àlbum de lectura. I per acabar reviseu l'Àlbum de lectura:

- Mireu que hi hagi tot el material.
- Organitzeu-lo i milloreu-lo.
- Afegiu-hi les metacognicions.
- Finalment, compartiu-lo amb el professor i amb els vostres companys mitjançant un codi QR.

Preguntes per guiar el **tancament de l'Àlbum** de lectura:

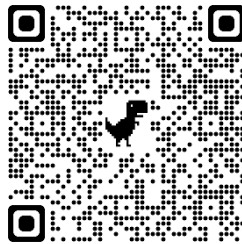
1. El que no sabia i ara sé...
2. El que més m'ha costat ... i ho he solucionat amb...
3. El que menys m'ha costat ha estat... perquè...
4. El que més m'ha impactat ha estat... perquè...
5. M'han hagut d'ajudar i/o he ajudat...
6. El que encara no he resolt és...
7. El que he trobat a faltar ha estat...
8. M'agradaria aprofundir en...
9. Els reptes que em plantejo a partir d'ara són...

Una activitat de l'Àlbum de lectura per **evocar els aprenentatges** més valuosos:

1. Seleccioneu quines evidències d'aprenentatge són les més significatives.
2. Justifiqueu amb les vostres paraules què heu après.
3. Formuleu dues preguntes noves.

“A vegades es fan moltes activitats interessants a l’aula, però es dedica poc temps a recollir què s’ha après. Quan es fa, es tendeix a donar fets els resums o les bases d’orientació, que s’utilitzen com a receptes iguals per a tothom. Tanmateix, el repte és que sigui cada alumne qui estructurari i sintetitzi els seus aprenentatges, ja que la planificació de cadascú ben segur que serà diferent.”@SanmartiNeus

Aquí teniu un exemple d'Àlbum de lectura compartit per codi QR:

205. Activitats d'ampliació. Algunes propostes interessants i motivadores:

1. Aprofundiu en el tema emocional amb el visionat de la pel·lícula: [The Giver-Tràiler](#) (en versió original).

SINOPSI: *The Giver* explica la història d'un món perfecte on tots els seus habitants són feliços de forma artificial. Els que es troben al poder han eliminat qualsevol motiu que pogués suposar un enfrontament o discussió, i la societat està completament controlada i regulada per normes estrictes. A més a més, els sentiments i la diferenciació racial ja no formen part d'aquesta nova perfecció.

Dins aquest món, hi ha un grup de savis que són els encarregats d'assignar a cada habitant una professió segons les seves qualitats i habilitats. Jonàs és un jove adolescent que rep una missió secreta i diferent de totes les altres; és el receptor de memòries. Gràcies a això comença a descobrir diferents sensacions i sentiments que ningú més no pot percebre, cosa que el porta a adonar-se del fals món en què està sumida la societat i intentarà canviar el seu futur.

Més informació: [Un món sense colors ni sentiments – Les Rades Grises -](#)

7. Feu un passeig per les emocions de la mà dels millors compositors. Per exemple: VEGA I ROFES, AINA. **Melodies de l'ànima –en quatre estacions-**. Angle editorial 2020.

3. Un programa per ajudar els docents a destensar l'ambient a l'aula, que inclou una eina virtual per avaluar l'estat emocional de l'alumnat. La UAB i la UPF, en col·laboració amb altres universitats europees, l'han desenvolupat.

Als recursos s'hi pot accedir de forma gratuïta a través de [la web del projecte Spotlighters](#). Tenen tres potes. La primera és un [Toolkit](#) amb tallers i formacions específiques, gràcies als quals els docents poden saber més sobre la ciència de l'estrès (què és l'estrès, què passa amb l'organisme quan es produeix, quina relació hi ha amb l'aprenentatge, etc.); la segona és un [MOOC](#) adreçat a joves a partir de 14 anys i obert en tot moment, amb diferents unitats i vídeos per ajudar-los a entendre què és l'estrès, perquè l'experimenten, o què poden fer per gestionar-lo.

Podeu llegir [l'article complet](#): Com ajudar els teus alumnes a treballar sense estrès.

BIBLIOGRAFIA

- ✚ ANSTEY M., BULL G. *Helping teachers to explore multimodal text* dins *Curriculum and Leadership Journal*. Volume 8 Issue, 16, 2010.
- ✚ BISQUERRA ALZINA, RAFAEL. *Educación Emocional: Propuestas para educadores y familias: 62 (Aprender a ser)*, 2019.
- ✚ *Eines digitals per a l'avaluació des d'una perspectiva del DUA*. *Aloma, Revista de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport*, 2020, 38(2), 89-102 © Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna. Universitat Ramon Llull.

Article que exposa breument el marc teòric del DUA (disseny universal de l'aprenentatge) com a mesura universal d'atenció a la diversitat. També reflexiona sobre com s'hauria de repensar el currículum i l'avaluació emprant els principis del DUA i, finalment, presenta un conjunt d'eines tecnològiques per a l'aplicació del DUA en els processos avaluadors.
- ✚ GARCÍA ARIAS, TONI. *La educación de las fortalezas. Manual práctico con casos reales*. Editorial Pirámide, 2020.
- ✚ RUIZ MARTÍN, HÉCTOR. *Coneix el teu cervell per APRENDRE A APRENDRE*, International Science Teaching Foundation, 2020.

Referències bibliogràfiques sobre el dol:

- ✚ KÜBLER-ROSS. *On death and dying*. New York: The Macmillan Company. 1969.
- ✚ KÜBLER-ROSS, E. & KESSLER, D. *On Grief and grieving: finding the meaning of Grief through the five stages of loss*. New York: Scribner, 2007.

BIBLIOGRAFIA WEB

- ✚ [Avaluar per aprendre](#). L'avaluació per millorar els aprenentatges de l'alumnat en el marc del currículum per competències. Neus Sanmartí (2010)
- ✚ [About Mark Lowery | Best Authors For Children | UK](#)
- ✚ [Avaluar per aprendre](#), del Grup de Treball Avaluar per Aprendre, de l'Associació Rosa Sensat)
- ✚ [CAMUS, Albert. Gràcies mestre.catorze.cat](#) (carta que va enviar Albert Camus al seu professor de primària en rebre el Nobel, en català i en francès)
- ✚ [CAPDEVILA, Carles. L'hora de l'adéu](#).
- ✚ [Disseny Universal per a l'Aprenentatge](#)
- ✚ [Investigación docente](#): Un bloc amb els millors llibres i articles de l'àmbit anglosaxó sobre educació, traduïts a l'espanyol i comentats.
- ✚ [L'hàbit lector i el temps de lectura a l'educació secundària](#)
- ✚ ["L'aprenentatge emocional social en un món digital" \(sessió de mSchoolsEdChange\)](#)
- ✚ [Maria-Mercè Marçal | Associació d'Escriptors en Llengua Catalana](#)
- ✚ [Paremiologia catalana comparada digital \(dites.cat\)](#)
- ✚ [Parlar per desenvolupar la metacognició](#).
- ✚ [What's Metacognition—and Why Does it Matter?](#)
- ✚ Eines i recursos TAC
 - [Audacity](#)
 - [Blogger](#)
 - [Canva](#)
 - [Com fer els teus stickers \(adhesius\) per a WhatsApp](#)
 - [Google Maps](#)
 - [Google Photos](#)
 - [Google Sites](#)
 - [Kahoot](#)

- [Mindmeister](#)
- [Opendyslexic amb Google Chrome](#)
- [Padlet](#)
- [Soundcloud](#)
- [Talk and Comment](#)
- [Tutorial Canva.com en Català](#)
- [WordClouds.com: Free online word cloud generator and tag cloud creator](#)

Xarxa Competències Bàsiques:

- [Autoavaluació i coavaluació. XTEC \(gencat.cat\)](#)
- [Carpeta d'aprenentatge. XTEC \(gencat.cat\)](#)
- [Com ajudar els alumnes a recollir evidències de l'adquisició d'aprenentatges competencials?](#)
- [L'ús de les carpetes d'aprenentatge per a la regulació de l'aprenentatge](#)

POESIA A LA XARXA

- [Sònia Moll recita Ha entrat la mort al rebedor de casa.](#)
- [ESPRIU, Salvador. Aquesta pau és meva. Gemma Humet i Toni Xuclà](#)
- [ESPRIU, Salvador. Els meus ulls ja no saben. Clara Segura i Toni Xuclà](#)
- [LLACH, Lluís. El Núvol blanc. Lluís Llach, Judit Neddermann, Santi Balmes i Gemma Humet el versionen en solidaritat amb la lluita contra la Covid-19](#)
- [MARTÍ I POL, Miquel. El fugitiu. Judith Neddermann](#)
- [Montserrat Abelló UOC - Música de poetes: cançons i poesia catalana a Internet \(musicadepoetes.cat\)](#)

Poesia dibuixada

- [SALVAT PAPPASSEIT, Joan. Tot l'enyor de demà \[projecte Poesia Dibuixada\]](#)
- [Tota jo, de Sònia Moll \[projecte Poesia Dibuixada\]](#)

ANNEXOS

Annex 1: KPSI d'observació de les activitats "Abans de la lectura"

KPSI Observació

Nom i cognoms:

DATA D'AUTOAVALUACIÓ	Ho sé i ho sabria explicar	Ho sé	Em sona	No m'hi he fixat/ No en sé res
1. Sabeu com s'anomenen les diverses parts del llibre?				
2. Us heu fixat quines característiques té la coberta?				
3. Heu mirat els colors que té?				
4. I les lletres en relleu?				
5. Us suggereix alguna idea la coberta?				
6. I el llom?				
7. I la contracoberta, l'heu mirada bé?				
8. Sabríeu localitzar els llocs que s'anomenen a contracoberta?				

<p>9. Us podeu imaginar de què tracta el llibre a partir de la coberta i de la contracoberta?</p>				
<p>10. Podríeu endevinar el gènere del llibre a partir del títol, dels dibuixos, dels colors i de la tipografia de la coberta i de la contracoberta?</p>				
<p>11. Heu observat que també hi ha un subtítol?</p>				
<p>12. Fixeu-vos en la contracoberta: us donen pistes abans de començar-lo a llegir?</p>				
<p>13. Heu llegit amb atenció la informació de la solapa?</p>				
<p>14. Us heu adonat que no té índex?</p>				
<p>15. Heu observat l'estructura del llibre (els capítols i les formes poètiques)?</p>				
<p>16. Us heu fixat que el disseny del llibre utilitza una sèrie de recursos per captar la nostra atenció com a lectors?</p>				

Annex 2: Model de resposta de l'activitat 5

Dofí saltant (Poema)

Primera etapa

- Galletes i melics
- Pas de morsa
- Nois invisibles

Només vius un cop (Haiku)

Segona etapa

- L'estació
- Saint Bernards
- Poesia

Tercera etapa

- Per poc
- T'estimem. North End
- Pernil amb melmelada
- Dofí
- Un raret al tren

El meu germà (Poema)

Felicitat (Poema)

Quarta etapa

- Reggae
- Bitllets i serveis
- Categoria turista econòmica
- Homes grassos i lavabos

Duna (Cal·ligrama)

Quarta etapa (b)

- Guitzes a la cama
- Muntanyes peludes
- Poemes i avisos

Perdut (Càntic)

Quarta etapa (c)

- Dolor i pèrdua de memòria
- Sorpreses i trucades telefòniques
- No tot és possible
- El pitjor cotxe que he vist en ma vida

El meu germà Charlie (Kenning)

Cinquena etapa

- Abraçades i caramels
- Enganxat
- Amagar-se i fugir

Buidor (Poema visual)

Cinquena etapa

- Dolor i buidor
- Rescat
- Un alleujament estrany
- Preguntes i fugides

*(Pàgina ratllada)

Sisena etapa

- Preguntes i planxes de surf
- Xarxes i natació
- Fugida i exigències

*(Pàgina ratllada)

Setena etapa

Gairebé... però no (Poema)

Vuitena etapa

- Decepcions i solucions
- Flames

*(Pàgina ratllada)

Novena etapa

- Silenci i galletes
- Arribada i aparcament
- Galletes
- La veritat

Dofí saltant (Segona part)

Tercera etapa (b)

- Poemes i vòmits
- Tatuatges
- Dolphinwatch
- Un crim

Quarta etapa (d)

- Pastissos i gent gran
- Dofi i patates fregides
- Recollida i cerca

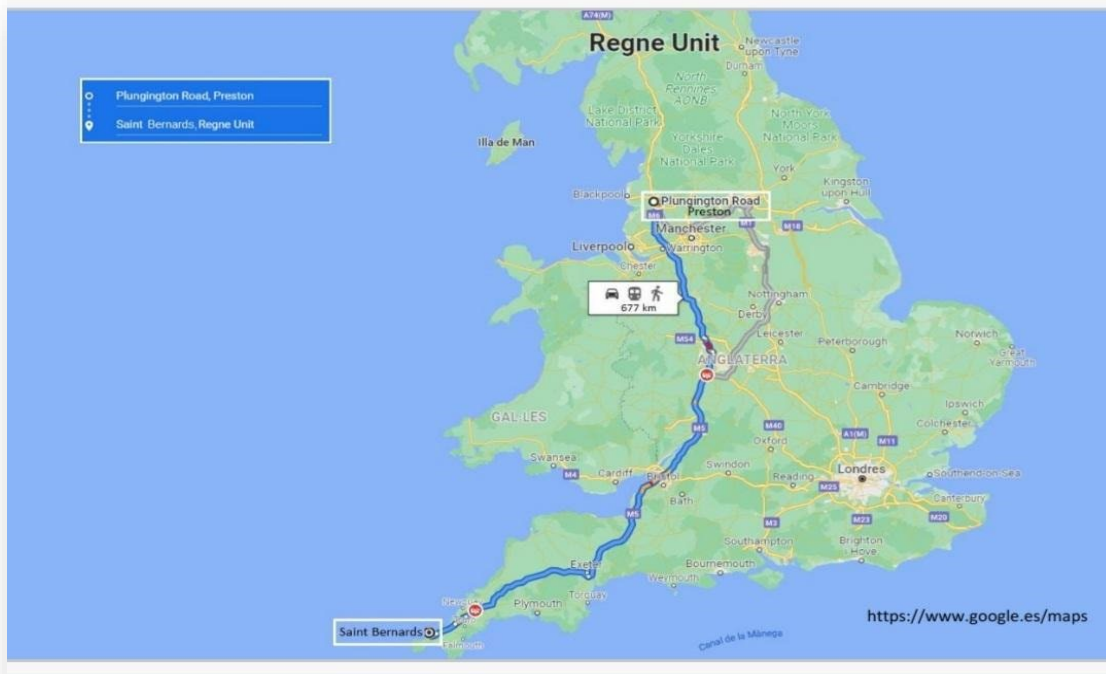
•El final de la línia

- Tornada a casa
- Te fred
- Les cortines
- Ombres

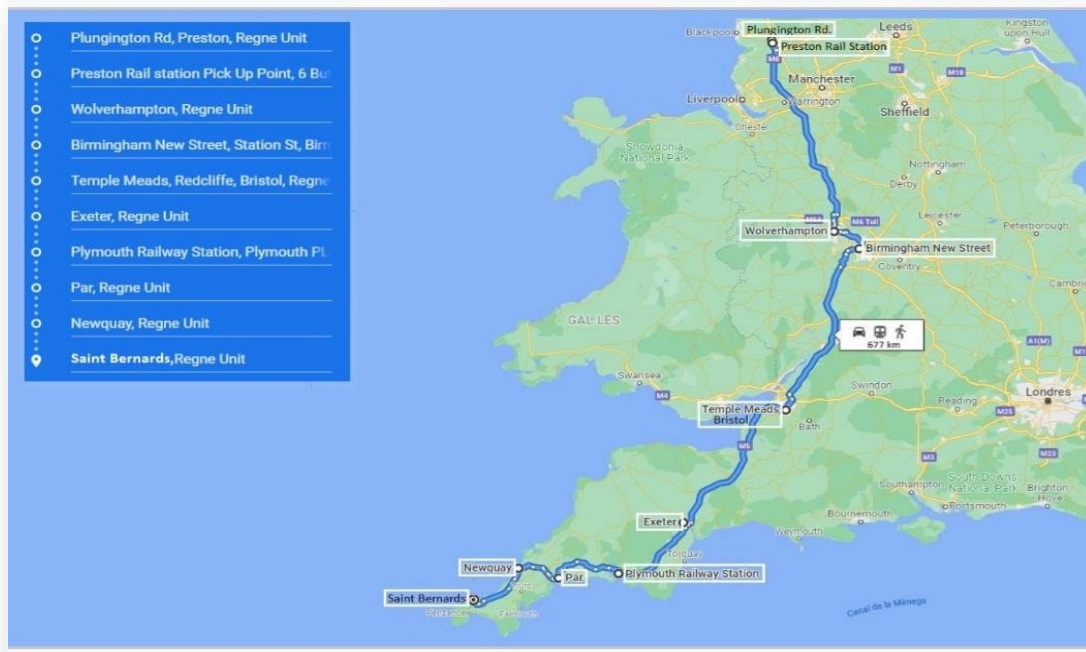
* Llegenda: **poesies**, **etapes** i capítols.

Annex 3: Model de resposta de l'activitat 6 (b)

ITINERARI COMPLET: punt d'inici i punt final

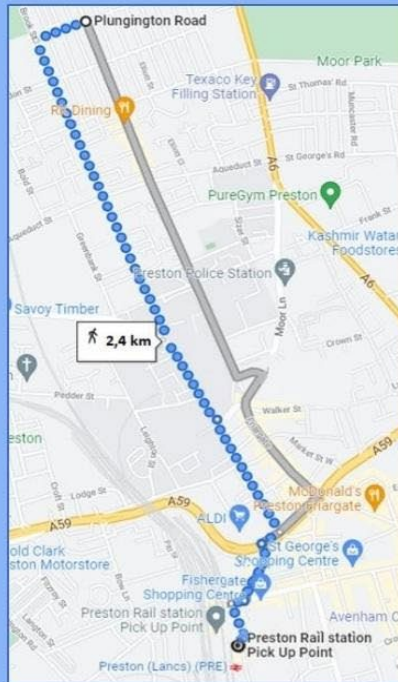

ITINERARI COMPLET: Etapes, quilòmetres i mitjans de transport

ITINERARI PER ETAPES:

Primera etapa
el 886 de Plungington Road
a l'estació de Preston

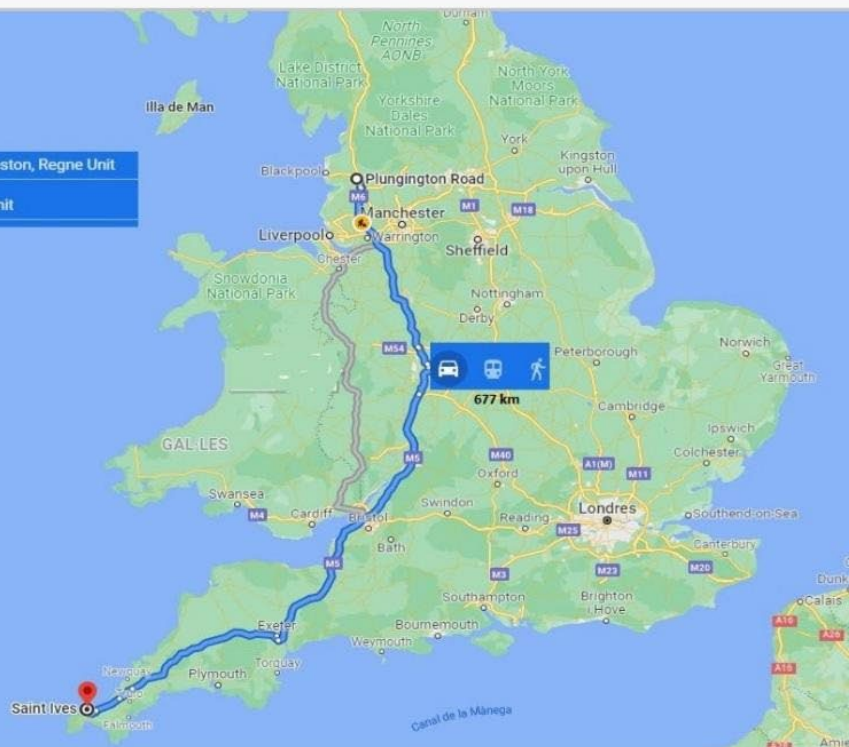
Segona etapa
De les taquilles de l'estació
de Preston als lavabos
de la via tres, anar i tornar

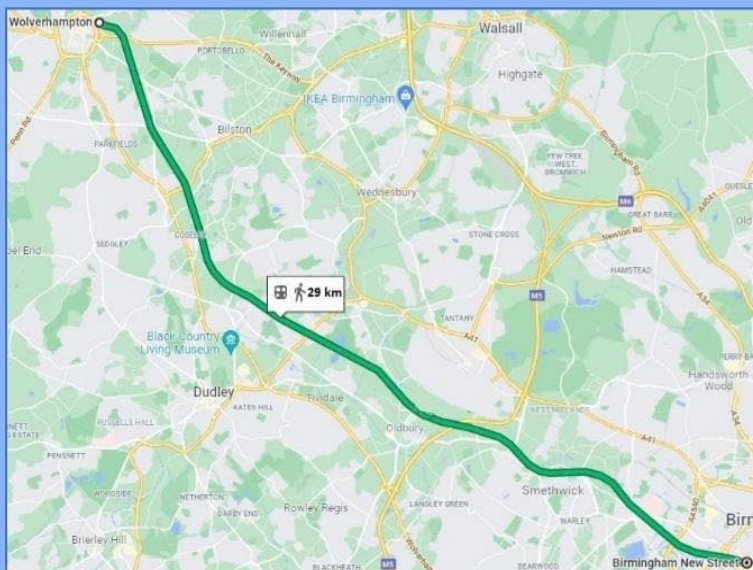
Tercera etapa (a)
De l'estació de Preston
l'estació de Wolverhampton

Plungington Rd, Preston, Regne Unit
Saint Ives, Regne Unit

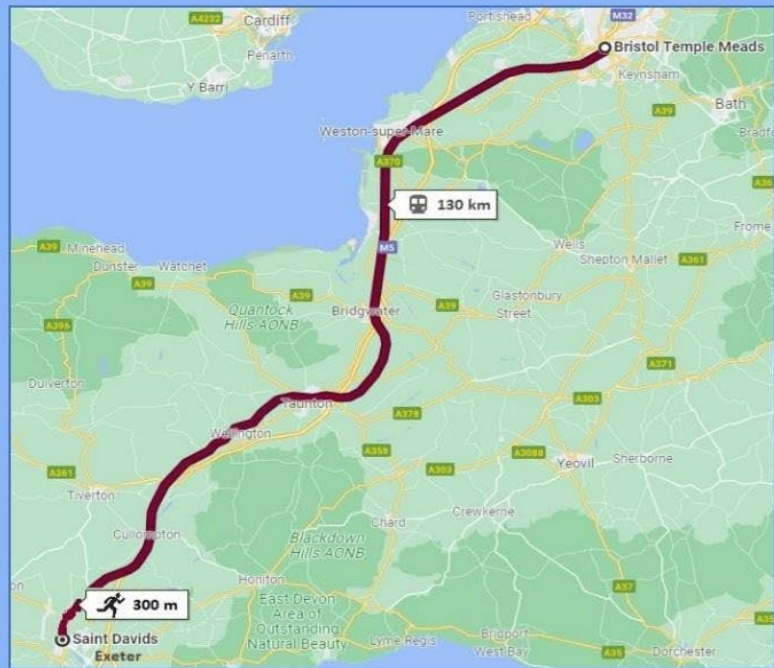
Tercera etapa (b)
De Wolverhampton a una botiga
de l'estació
de Birmingham New Street

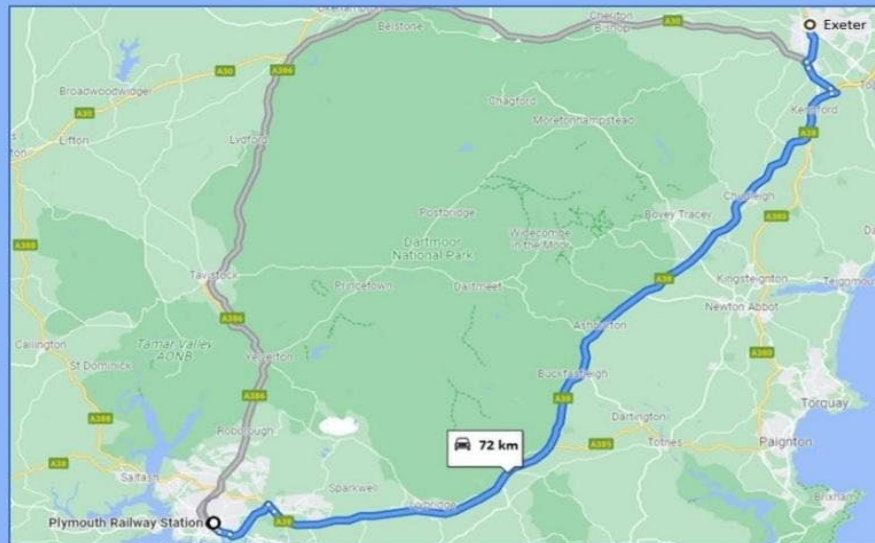
Quarta etapa
De Birmingham New Street
a just passat Bristol
Temple Meads

Quarta etapa (b)
D'algun punt just passat
Bristol a un carreró al costat
d'un hotel barat d'Exeter,
passant per l'estació
Exeter Saint David's

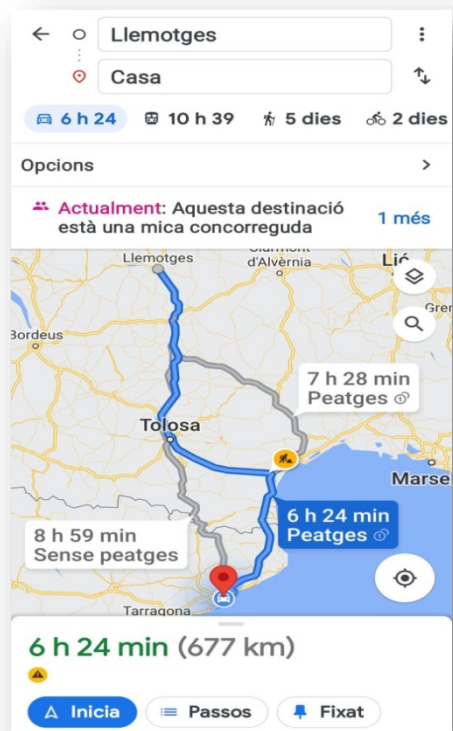
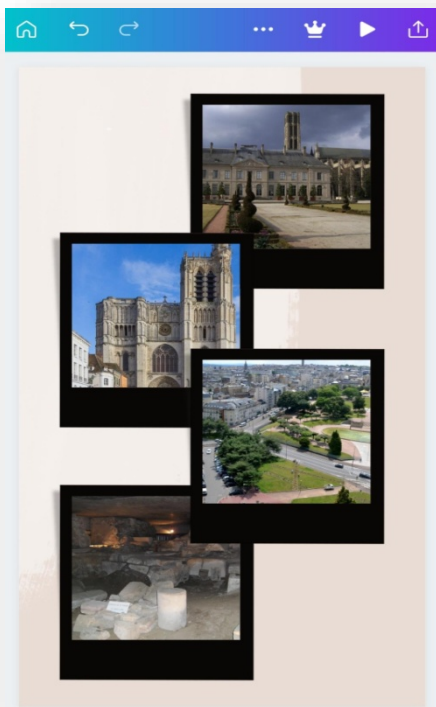

Quarta etapa (d)
Del carreró al costat
d'un hotel barat d'Exeter
a l'estació de Plymouth

Annex 4: Model de resposta de l'activitat 6 (d). Exemple de Llemotges:

Annex 5: Rúbriques d'avaluació

La rúbrica és un instrument d'avaluació que té com a finalitat analitzar la qualitat de les dades que s'han pogut recollir d'una activitat i possibilitar reconèixer què es pot fer per millorar-les i prendre decisions. Si repassem la definició inicial veiem, doncs, que cal descentralitzar-la com a instrument només per qualificar i posar nota, i considerar que la finalitat més interessant del seu ús és promoure l'autoregulació de l'alumnat. Per tant, serà una eina per a la regulació que possibilita l'avaluació formativa i formadora a les aules. Així, ajuda els docents a mostrar de forma clara les expectatives, el que s'espera dels estudiants, i a orientar-los de com arribar-hi. Faciliten l'autoreflexió de l'aprenent i la seva implicació activa en l'aprenentatge. [BANC DE RÚBRICQUES XTEC.](#)

Rúbriques d'avaluació de la lectura en veu alta i fluïdesa lectora:

RÚBRICA D'AVALUACIÓ DE LA LECTURA EN VEU ALTA

	1 FALTA MILLORAR	2 SATISFACTORI	3 BASTANT BÉ	4 MOLT BÉ
POSTURA CORPORAL	La postura és encorçada i no estableix contacte visual amb l'auditori.	L'esquena està bastant recta però no estableix contacte visual amb l'auditori.	L'esquena està recta i de vegades s'estableix contacte visual amb l'auditori.	L'esquena està totalment recta i s'estableix contacte visual amb l'auditori amb naturalitat. Les cames estan ben estirades i l'aire surt des de la panxa.
DICCÍO (VOCALITZACIÓ)	El text ha estat llegit amb poca claredat. No s'ha entès.	El text ha costat d'entendre. Algunes paraules no s'han captat.	El text s'ha entès bé, però amb alguns errors d'articulació i pronúncia.	Hi ha hagut una bona articulació i pronúncia. El text s'ha entès molt bé.
ENTONACIÓ FLUIDESA	No hi ha hagut seguretat en la lectura. En ocasions mostrava dubtes i ha sil·labejat.	En llegir, s'han canviat només alguns mots o sons.	La lectura ha estat adequada, tot i que hi ha hagut alguns dubtes a l'hora de llegir algunes paraules.	La lectura s'ha fet adequadament. No hi ha hagut ni dubtes ni errors en llegir les paraules.
INTERPRETACIÓ EMOTIVA	No s'ha transmès gens l'emoció dels personatges. La lectura sempre ha mantingut amb el mateix to. No ha gaudit gens de la lectura.	S'ha transmès una mica l'emoció dels personatges però molt poques vegades. Ha gaudit una mica de la lectura.	S'ha transmès bastant l'emoció dels personatges. Ha gaudit bastant de la lectura.	S'ha transmès molt bé l'emoció dels personatges i ha gaudit molt de la lectura.
RITME	No s'han respectat els signes de puntuació. Ha anat excessivament ràpid o excessivament lent.	S'han respectat només alguns signes de puntuació. Hi ha hagut vacil·lació, pauses i retrocessos en la lectura.	S'han respectat gairebé tots els signes de puntuació però ha tingut algun petit error. S'ha llegit a una velocitat correcta.	S'han respectat totes les pauses i els signes de puntuació. S'ha llegit a una velocitat adequada i s'ha mantingut el ritme segons requeriria la intencionalitat del text.
VOLUM	No s'ha sentit amb prou volum. No s'ha projectat la veu.	S'ha pogut seguir el text, però no s'ha fet amb prou volum.	En general, s'ha llegit amb bon volum de veu. En ocasions s'ha perdut una mica, però hi ha hagut capacitat de recuperar el volum.	S'ha utilitzat un volum de veu adequat i tots han pogut seguir la lectura.

RÚBRICA D'AVALUACIÓ DE LA LECTURA EN VEU ALTA: FLUÏDESA LECTORA

	1	2	3	4
EXPRESSIÓ VOLUM	La lectura no sona natural, i el to és suau perquè costa pronunciar cada paraula.	La lectura sona natural de vegades, i el volum segueix sent baix.	Llegeix amb suficient volum i expressió, encara que de vegades llegeix sense expressivitat.	Llegeix amb un volum i expressivitat variada, adaptant-se al que s'està llegint.
FRASEIG	Llegeix paraula per paraula de manera monòtona.	Llegeix en blocs dues o tres paraules, sense respectar la puntuació i l'entonació.	Llegeix amb una barreja de frases completes i mitjanes frases.	Llegeix frases completes respectant la puntuació, l'èmfasi i l'entonació
FLUÏDESA	Sovint dubte mentre llegeix, repetint alguna paraula. Intenta diverses vegades llegir el mateix tros de text.	Llegeix amb pauses o dubtes, i moltes dificultats puntuals en paraules o frases.	Llegeix amb algunes pauses en el ritme, i amb dificultats puntuals en paraules o frases.	Llegeix fluidament amb alguna pausa, però s'autocorregeix en les paraules més complexes.
RITME	Llegeix a poc a poc i amb dificultat.	Llegeix moderadament poc a poc.	Llegeix amb un ritme inadequat.	Llegeix amb un ritme similar a una conversa.

Rúbrica per avaluar la comprensió lectora:

RÚBRICA PER AVALUAR LA COMPENSIÓ LECTORA

Críteris d'avaluació de realització	Expert	Avançat	Aprenent	Novell
Obtenir informació del text (comprensió literal)	Localitza totes les dades o la informació que se li demana en les preguntes.	Localitza bastants dades o informació que se li demana en les preguntes.	Localitza només algunes de les dades o de la informació que se li demana en les preguntes.	No sap trobar la informació necessària dins el text per resoldre les preguntes.
Comprendre el text de forma general (comprensió inferencial)	Senyala el tema general o el missatge del text. Identifica la seva funció i/o utilitat. Sap explicar el text amb les seves paraules, sense deixar-se cap idea i de forma ordenada.	Ubica les idees principals en un text però li costa concretar el seu sentit. Sap explicar el text amb les seves paraules però li costa ordenar les idees.	Es deixa algunes parts importants del text que el podrien ajudar a completar el seu sentit. Té dificultats per a fer un resum i s'oblida d'algunes de les idees importants.	Li costa distingir les idees claus o importants d'un text i expressa una idea confusa. No sap fer un resum de les idees principals del text.
Entendre de forma crítica textos adaptats al seu nivell (comprensió crítica)	Sap expressar la seva opinió sobre el text fent ús d'arguments ben explicats.	Expressa la seva opinió amb arguments però no es capaç d'explicar-los clarament.	Expressa la seva opinió però no es capaç d'explicar el perquè.	No és capaç d'expressar de forma clara la seva opinió.
Reorganitzar la informació del text per establir relacions significatives i fer una interpretació (comprensió inferencial)	Sap ordenar les idees principals del text. Sap trobar relacions entre el que ja sap i la nova informació.	Sap ordenar les idees principals del text però s'equivoca en l'ordre d'alguna sense que això perjudiqui el sentit del text. Li falta organitzar millor les seves apreciacions i establir relacions clares entre la informació del text i els coneixements propis.	S'equivoca a l'ordenar algunes de les idees principals del text i costa entendre el text. Es queda en els aspectes literals del text i no fa relacions amb altres coneixements propis que li permetin fer valoracions sobre el text llegit.	No es capaç d'ordenar les idees principals del text. Li costa relacionar les idees del text la qual cosa li impedeix plantejar una interpretació adequada d'aquest.

Annex 6: Model de KPSI per observar les intervencions pròpies

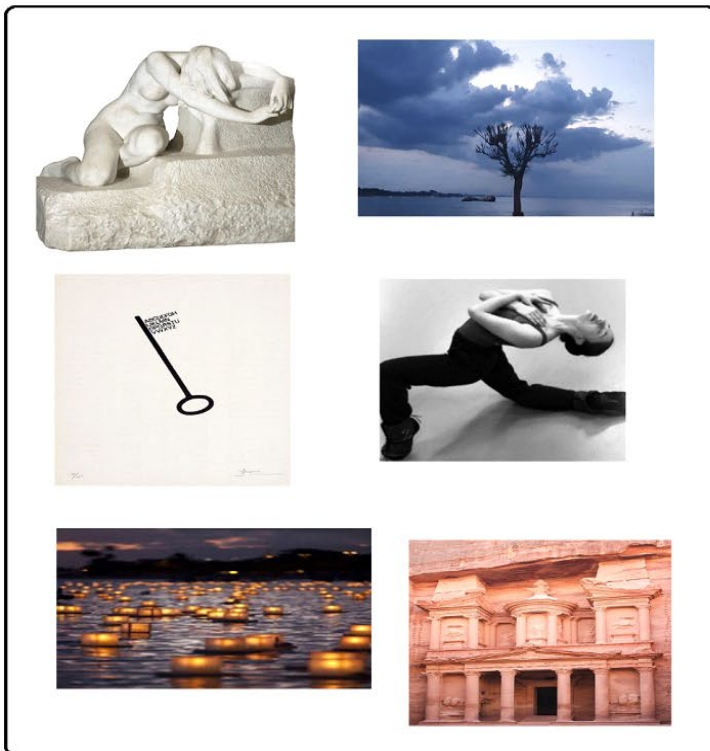
KPSI Observació de les intervencions

Nom de la persona:

Nombre d'intervencions fetes: 1 - 2 - 3 - 4 - 5 - 6 - 7 - 8 - 9 - 10 (anar encerclant)

Conversa activa		Ho faig	Encara no ho faig
1	Parlo sobre el focus de treball		
2	Faig referència a aspectes específics, aprofundeixo en el focus de treball		
3	Faig preguntes noves sobre el tema, o bé per aclarir-ne algun aspecte		
4	Faig noves connexions a la llum de les evidències i dels raonaments presentats		
5	Justifico argumentalment el meu punt de vista		
6	Resumeixo els punts d'acord i de desacord		
7	Desafio les idees i les conclusions del grup de forma raonada		
Escolta activa		Ho faig	Encara no ho faig
8	Segueixo atentament a qui està intervenint		
9	M'aturo i espero per tal que una altra persona pugui intervenir		
10	Expresso conformitat o disconformitat gestualment		
11	Prenc nota de les intervencions dels altres participants		
12	Deixo finalitzar les intervencions dels altres participants		
13	M'abstinc de fer comentaris al marge amb les persones del seu costat		
14	Altres observacions per comentar...		

Annex 7: Compareu i experimenteu!

1. LLIMONA, Josep. Desconsol, 1907 (MNAC).

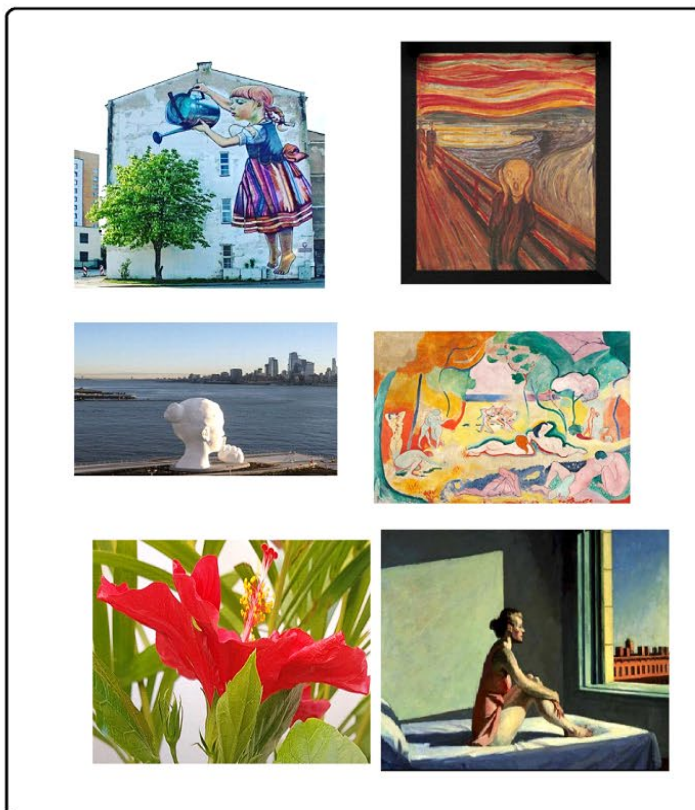
2. L'Escala. Fotografia (arxiu personal).

3. BROSSA, Joan. Poema visual.

4. Elena, Badalona.

7. Laos. Fotografia (arxiu personal).

6. Jordània: Petra. Fotografia (arxiu personal).

7. Autor desconegut.

6. MUNCH, Edvard. El crit,

5. PLENSA, Jaume 2021. Water's Soul ("L'ànima de l'aigua"), des de la vora del riu Hudson a Nova Jersey, davant per davant de Manhattan.

4. MATISSE, Henri. La joia de viure, 1905-1906. The Barnes Foundation.

7. Fotografia (arxiu personal).

8. HOPPER, Edward. Noctàmbuls, 1942.

Annex 8: Consells i bastides de suport per a la tasca de síntesi

Quins són els criteris a l'hora de crear una tasca de síntesi? Hem de tenir clares les idees per pensar la tasca i/o les accions que cal aplicar. Volem compartir amb els alumnes els punts en els quals cal que ens fixem per fer una bona feina.

Criteris i base d'orientació: quatre recomanacions

- ✚ Construiu-los entre tots. Fent la base d'orientació aniran prenent consciència del que cal tenir en compte.
- ✚ A continuació, teniu dos exemples: una base d'orientació amb els passos que haurien de seguir i una llista de verificació:
- ✚ La diferència entre una **base d'orientació** i una llista de verificació és que la base d'orientació, també anomenada full de ruta, és una llista que l'alumne ha de construir o que li hem de donar, abans de començar a fer una tasca. Serveix perquè l'alumne tingui clar quins passos ha de seguir i/o perquè l'alumne tingui clars els aspectes importants a tenir en compte. Per tant, la base d'orientació li dona una bastida a l'alumne per tal de tenir més clar el camí per fer la tasca.

En canvi, la **llista de verificació** és una llista per comprovar si la tasca que l'alumne ha realitzat és correcte i per detectar aspectes que pot millorar. Per tant, pel que fa a la intenció, és una llista a posteriori de fer la tasca. Dic pel que fa a la intenció, ja que el més idoni és que l'alumne tingui aquesta llista quasi des d'un principi per anar comparant la tasca.

La base és ideal per guiar l'alumne en el camí a seguir. La llista és ideal per revisar la tasca mentre la van desenvolupant. Per aquest motiu la llista de verificació té una casella al costat de cada punt per indicar si la tasca el compleix o no. En qualsevol moment, l'alumne o un company poden agafar la llista i revisar la tasca per veure els punts que no es compleixen i cal millorar (sempre millor que la llista tingui un camp de comentaris per poder explicar per què compleix o no el punt en concret).

La base d'orientació no té caselles, ja que no comparem res. Abans de fer la tasca, fem la llista de passos a seguir. Però és abans de fer-la; per tant, no verifiquem res.

PASSOS A SEGUIR:

1.	Trieu una paraula abstracta suggeridora, que defineixi una cosa apresada o algun terme emprat al llarg de la lectura.
2.	Feu, amb el mòbil, 4 fotografies que il·lustrin la tria o el concepte de la paraula triada.
3.	Elaborareu un text subjectiu que expliqui, defineixi o argumenti les intencions.
4.	Trieu una música o un so escaient que acompanyi les 4 fotografies i el petit text.
5.	Confeccioneu un petit vídeo en horitzontal d'1 minut , com a molt, que ho integri tot.
6.	Corregiu la dicció o l'ortografia: oral (<i>veu en off</i>) o escrit.
7.	Afegiu filtres, efectes... si s'escau, parant atenció que no en desvirtuï la idea inicial.
8.	Defenseu el producte
9.	Escolteu , suggeriu... ajudeu a millorar els de la resta de companys.
10.	Reviseu-lo i esmeneu-lo, si s'escau.
11.	Pengeu-lo al <i>Padlet</i> per compartir-lo amb la resta de companys.
12.	Trieu-ne un , entre tots.

LLISTA DE VERIFICACIÓ:

1.	La paraula abstracta defineix una cosa apresada o algun terme emprat al llarg de la lectura?	
2.	Les 4 fotografies il·lustren la paraula triada?	
3.	El text subjectiu l'explica, la defineix o l'argumenta?	
4.	La música o el so és escaient?	
5.	El vídeo l'heu fet en horitzontal i d'1 minut, com a molt, i ho integra tot?	
6.	La dicció o l'ortografia : oral (<i>veu en off</i>) o escrit és la correcta?	
7.	Els filtres , efectes... que a la millor heu afegit no en desvirtuen la idea inicial?	
8.	Heu sabut defensar el producte?	
9.	Heu escoltat , suggerit... ajudat a millorar els de la resta de companys?	
10.	L'heu revisat i esmenat?	
11.	L'heu penjat al <i>Padlet</i> per compartir-lo amb la resta de companys?	
12.	N'heu triat un, entre tots.	

Algunes pautes d'avaluació de la tasca final:

- ✚ **Retroalimentació:** durant la tasca per ajudar l'alumnat a identificar errors en el procés per tal que el millorin. Els alumnes tenen l'oportunitat de refer, de reflexionar i reescriure el que han fet. (Si pensem en exemples del nostre dia a dia, aprenem generalment així.)

✚ **Coavaluació:** avaluació formativa entre iguals. Reforça la confiança entre companys; permet conèixer, debatre i compartir inquietuds; cohesiona el grup.

✚ **Autoavaluació:** avaluació de la tasca pròpia. Rúbrica.

Si l'alumnat no ha desenvolupat mai una activitat semblant, cal que abans els en compartim alguns models. A continuació, teniu un exemple del procés i el resultat final per explicar-los o ensenyar-los a l'alumnat:

1. Triem la paraula: **silenci**

2. Fem (o cerquem) 4 imatges:

3. Escrivim un o més esborrany i el text final:

Esborrany 1: «No parlis llevat que puguis millorar el silenci», Jorge Luis Borges

El silenci... És una drecera per a comunicar-nos amb nosaltres mateixos que ens permet observar la realitat des de la tranquil·litat. Regula les nostres emocions i és capaç de guardar-nos tots els secrets.

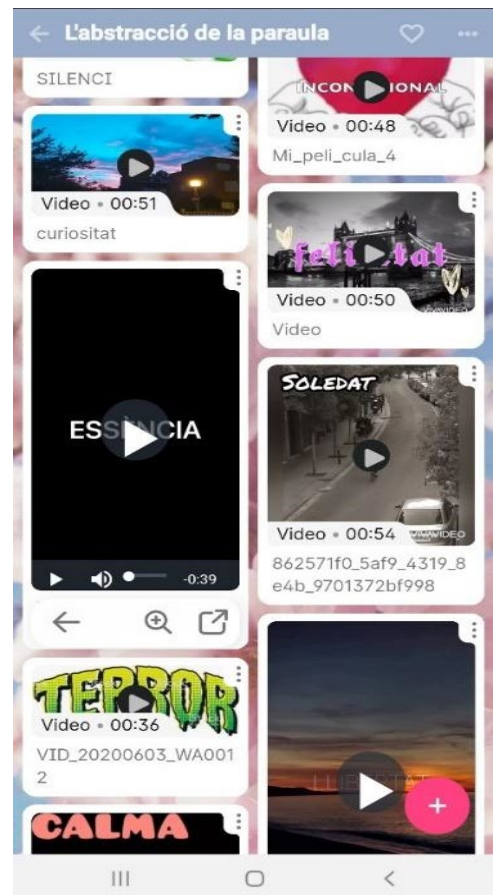
Esborrany 2:

El silenci... És una drecera per a comunicar-nos amb nosaltres mateixos que ens permet observar la realitat des de la tranquil·litat. Regula les nostres emocions i és capaç de guardar-nos tots els secrets. El silenci és un gran tresor.

Text final:

El silenci... És una drecera per a connectar-nos amb nosaltres mateixos i amb la natura. El silenci és un gran tresor. Ens regula les emocions i ens guarda tots els secrets.

4. Acompanyem el text d'una [música relaxant](#).
5. En fem el [muntatge final](#).
6. I, finalment, el compartim en un padlet cooperatiu.

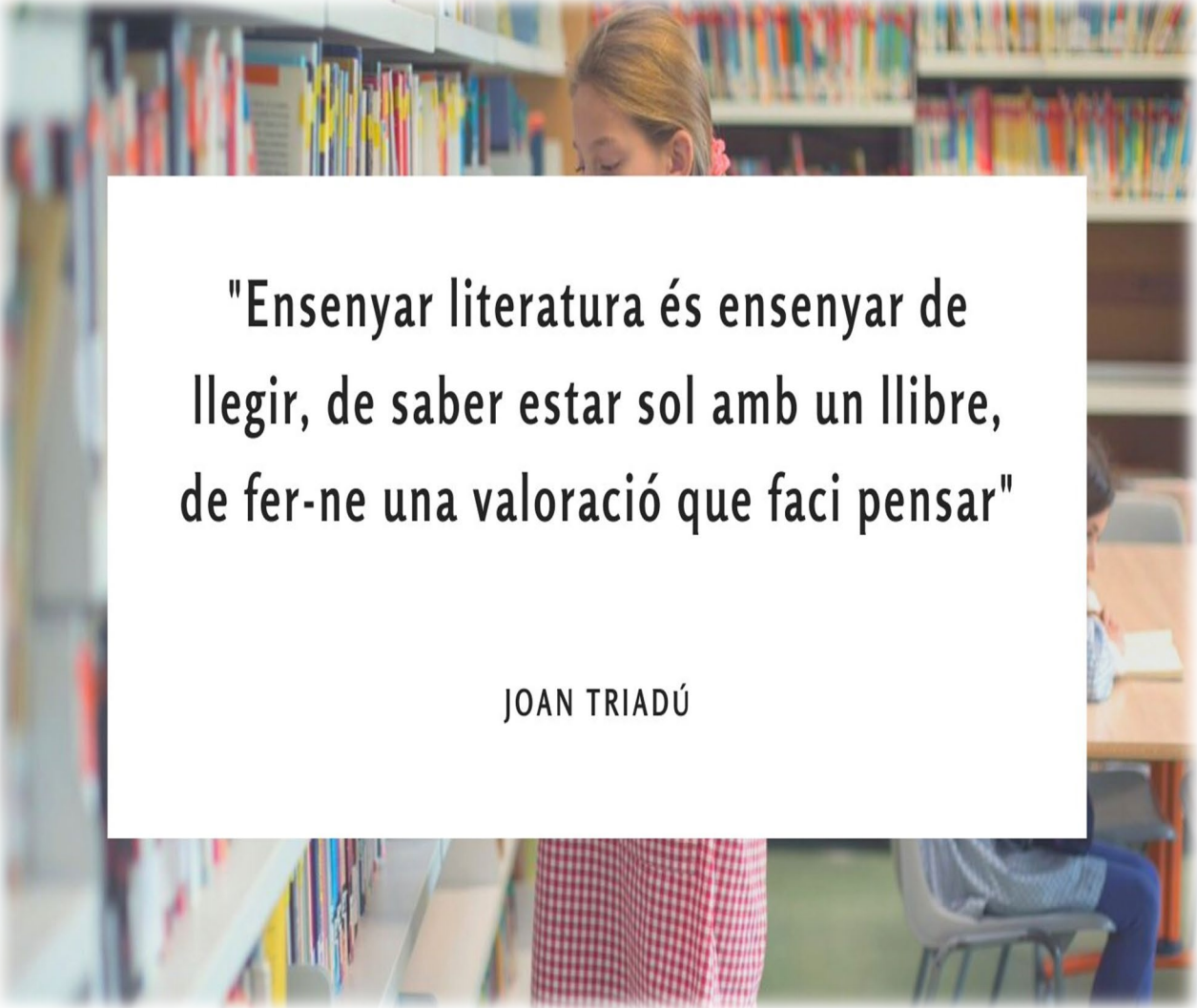
Rúbrica d'autoavaluació de les tasques de síntesi:

ÍTEMS	PRINCIPIANT	INICIAT	AVANÇAT	EXPERT
IDENTIFICACIÓ DE DADES	Em costa comprendre l'enunciat.	Comprenc l'enunciat però em costa identificar les dades necessàries per resoldre el problema.	Identifico les dades necessàries però no sé com presentar-les de manera ordenada.	Identifico i ordeno correctament les dades necessàries per resoldre el problema.
PLANTEJAMENT D'ESTRATÈGIES	Dubto a l'hora de triar l'estratègia adequada i no arribo a trobar-la.	Plantejo alguna estratègia utilitzant pautes per aconseguir-ho.	Plantejo una estratègia per resoldre el problema.	Plantejo una estratègia per resoldre el problema i busco alternatives.
EXECUCIÓ DE LA RESOLUCIÓ	Em costa resoldre l'estratègia triada seguint un procés ordenat.	Resolc l'estratègia triada sense culminar tots els passos.	Resolc l'estratègia triada amb una mica de desordre o deixant-me alguns passos.	Resolc l'estratègia triada seguint un procés ordenat i dono la resposta correcta.
ARGUMENTACIÓ	Desconec la justificació dels processos de resolució de l'exercici.	Explico parts del procés de resolució.	Justifico parcialment els processos de resolució del problema amb coherència.	Argumento els processos de resolució de l'exercici amb coherència.
AVALUACIÓ I COMPROVACIÓ	Em costa identificar errors en els resultats obtinguts.	Comprovo els resultats obtinguts però no detecto tots els errors.	Verifico els resultats obtinguts i corregeixo els errors.	Avaluo els resultats obtinguts i proposo altres formes de resoldre el problema.

Rúbrica de l'Àlbum de lectura:

CRITERIS	EXPERT	AVANÇAT	APRENT	NOVELL
1. OBJECTIUS. Incloure un full amb els compromisos personals i/o una presentació amb objectius o declaració d'intencions.	Concreta les intencions que es proposa en fer la carpeta de manera entenedora i amb arguments.	Concreta les intencions que es proposa en fer la carpeta de manera entenedora.	Fa uns compromisos massa generals, sense concretar les intencions que es proposa.	Necessita ajuda de l'adult per fer uns compromisos o intencions mínims.
2. ESTRUCTURA. Tenir una estructura coherent, amb un índex/legenda.	Presenta una estructura i un índex/legenda entenedors i amb un ordre intern personal i creatiu, que permet evidenciar el procés d'aprenentatge que ha seguit.	Presenta una estructura i un índex/legenda entenedors i amb un ordre decidit bàsicament per l'alumne.	Presenta el material amb un cert ordre intern, tot fent aportacions pròpies, i inclou un índex/legenda bàsic.	Presenta el material amb un cert ordre, amb l'ajuda del mestre, i inclou un índex/legenda bàsic.
3. MATERIALS. Seleccionar els materials i les produccions que mostren el procés de treball i d'aprenentatge, tot justificant-ne la tria.	Inclou materials que aporten informació variada i de qualitat i els vincula amb diferents tipus d'aprenentatges. La tria és completament personal i és capaç de justificar-la de manera argumentada.	Selecciona de forma conscient els materials que hi vol incloure, demostrant que posseeix un bon coneixement de les seves produccions i sap on trobar-les. Els materials són força variats.	Presenta materials addicionals, tot i que li costa donar-li un ordre coherent o justificar-ne la seva inclusió.	Presenta els materials mínims, seguint la guia del mestre.
4. EVIDÈNCIES DE L'APRENTATGE. Fer reflexions sobre el seu propi procés d'aprenentatge, amb el suport d'instruments (correccions, esborranys, rúbriques, bases d'orientació, fulls d'autoavaluació i coavaluació...)	Inclou un seguit de tasques seleccionades, amb les pròpies correccions i comentaris per la millora. Les seves reflexions demostren que ha interioritzat el procés d'aprenentatge. Manifesta el que ha après i el procés que ha seguit per aprendre.	Describeix, amb alguna evidència documental (tasques seleccionades amb les pròpies correccions i propostes de millora per part del mestre) el seu procés d'aprenentatge i fa alguna reflexió.	Inclou un seguit de tasques seleccionades amb les correccions del mestre i és capaç de descriure el seu procés d'aprenentatge, tot i que és poc sistemàtic.	Selecciona algunes evidències sobre el seu propi procés d'aprenentatge amb l'ajut del mestre.
5. CLOENDA. Contenir uns materials de cloenda que responen a "què he après?" i "què puc millorar?".	Fa una reflexió raonada sobre el propi procés d'aprenentatge, demostrant que és conscient del punt de partida i del punt d'arribada.	Fa una reflexió sobre el que ha après, aportant algunes evidències, i explica el que ha de millorar, vinculant-ho amb els propòsits inicials.	Esmenta alguna valoració sobre el que ha après i alguna cosa a millorar.	Esmenta algunes generalitats sobre el que ha après.

Font: [Rúbrica carpeta d'aprenentatge.docx \(gencat.cat\)](#)

"Ensenyar literatura és ensenyar de llegir, de saber estar sol amb un llibre, de fer-ne una valoració que faci pensar"

JOAN TRIADÚ